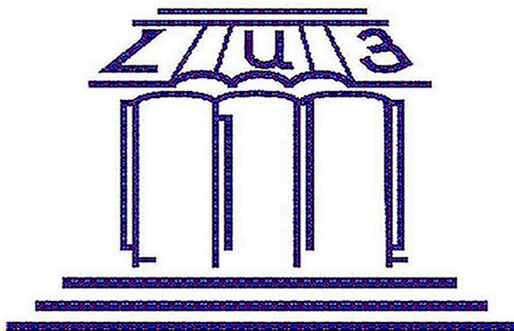

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

4827

ՄԻԽԱՅԻԼ ՍՈՒՐՈՑԿԻ

ՍՈՑԻԱԼԻՋՄԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԻՐՔԵՐՈՒՄ

I ՊՐԱԿ

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ
ՅԵՎ
ՆՐԱ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

355

Ա-77

ՊԵՏՐԱՏ

1932

ՌԱԶՄԶՐԱՏԲԱԺԻՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ

ԿԱՐԴԻՐ ԲԱՆԱԿԸ ՅԵՎ ՆՐԱ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

ՊՐՈԼԵՍՏԱՐԱԿԱՆ ԳԻՆՏԱՏՈՒՐԱՅԻ ԲԱՆԱԿԸ

1. Բուրժուական բանակը՝ աշխատավորներին նընշելու գործիք է

Կարժիր բանակի յուրաքանչյուր մարտիկը զխտ աշն չլսված ճնշումների, արյունահեղ տերրորի մատին, վերոնց յենթարկվում են լեհական բուրժուազիայի ու կարլաժատերերի լծի տակ տառապող Արևմտյան Ուկրաինայի և Արևմտյան Բելոռուսիայի աշխատավորները:

Ահա Արևմտյան Ուկրաինայի գյուղերում մոտանցյալում տեղի ունեցած լեհական բանակի սրտոժիչ ջոկատների արյունահեղ գործերից մեկի նկարագրությունը:

Արևմտյան կերպով մեծ գյուղն է մտնում Հեծելազորը: Վաղելիս խորզում են հեացող սքանչելի ձիերը: Հանդիպող գյուղացիներն ահ ու դողով, սարսափահար սեղմվում են ցանկապատերին:

Հեծելալուստը սրաբշավ անցավ յեկեղեցու մոտի բապարակը: Լսվում է բարձրաձայն հրամանը: Հեծելակները շտապելով ցրվում են գյուղում: Մի բուսից հետո գյուղը լցվում է կանանց լաց ու ճշով, ծեծված գյուղացիների հառաչանքներով, զինվորների հայհոյո-

7581

Պետերատի տպարան

Արագրից՝ Հ. Ստեփանյան

Պատվեր 3510 Գրավիր 8⁰² (Բ) հրատ. : 4348 Երաժ 201

Հանձնված է արտադրության 2 նոյեմբերի 1932 թ.
Ստորագրված է տպագրելու 19 դեկտեմբերի 1932 թ.

յով: Ահա մի վիթխարի ալան թրի բերանով ծեծում է 16 տարեկան մի պատանու, նրա գլուխն արյունաշագախ է: Նրա կողքին կռչլի հարվածից գետնին փռված լաց է լինում ծեծվողի մայրը: Ահա յերկու զինվոր քարշ են տալիս մի ծեր գյուղացու: Նրա ձեռքերը կապված են մեջքին, յերեսն արնաթաթախ, չորերը պատռոտած: Գալառական վարչության մուտքի մոտ արդեն կան մեծ թվով գյուղացիներ, վորոնք կապկաված ձեռքերով ուղարկում են իրենց հերթին: Ուլանների մի ամբողջ դասակ յերեք հերթափոխությամբ դրաղված են ծեծելով: Շահում են ճիպոտները, հառաչում տանջվողները: Գալառակետը սանդուխքների վրա կանգնած, ծաղրանքով բարձրաձայն հաչվում է հարվածները:

Ի՞նչ է կատարվում այդ գյուղում: Ահա թե ինչ:

Դաշտային աշխատանքների յեռուն ժամանակ գյուղացիները հրաժարվեցին աշխատել Լեհաստանի ամենահարուստ կալվածատեր իշխան Սապեգի համար: Իշխանն աշխատանքի համար չափազանց քիչ է վճարում (որական 15 կոպեկ տղամարդկանց և 10 կոպեկ կանանց): Գյուղացիների սեփական դաշտերը մնացել են անմշակ: Վերջապես գյուղացիք կորցնելով համբերությունը, գործադուլ հայտարարեցին: Կատաղեց իշխանի կալվածքի կառավարիչը, հեռագիրը թռավ գալառական քաղաք: Յեվ ահա այժմ, լեհական կապիտալիստական բանակի հեծելավաշտը գյուղում «կարգ» է հաստատում: Գյուղի հալալ կեսը ծեծի կենթարկվի: Գալառակետը յուրաքանչյուր տնտեսութունից կհավաքի հարյուրական զրոտի վորպես կոնտրիբուցիա (տուգանք, պատերազմական հարկ): Բռնությունից չեն ազատվի մահու չափ վախեցած գյուղական աղջիկները: Մի շաբաթից հետո ուլանները կգան, իրենց հետ

տանելով գործադուլն «սկսողներին» — բառարկությունից և գյուղի չքավորությունից: Լեհական բանտերը յերկար տարիներով կուլ կտան բանտարկյալներին մի նոր խումբ:

Ընկերներ, մտածեցե՛ք, քե՛ս ո՞ւմն է ծառայում լեհական բանակը, վո՞ր դասակարգի գեներալ է նա, ո՞ւմ դեմ է կռվում:

Նայիր, ընկեր, այս նկարին: Նա ներկայացնում է իսկական դեպքը — բանվորական բարիկադների գընդակոծությունը ցարական զորքերի կողմից 1905 թվին Մոսկվայում: 1905 թվի գեկտեմբերին, յերբ Մոսկվայի և մի շարք այլ քաղաքների բանվորներն ապստամբություն բարձրացրին ցարի դեմ, ցարական բանակը — սպաներից և տերտերներից խաբված զինվորները — առջան մեջ լսեղդեցին բանվորական ապստամբությունը: Պետերբուրգից Մոսկվա յեկավ Սեմյոնովյան գունդը, զարավոր աշխատավորներին — տղամարդկանց, կանանց և նույնիսկ յերեխաների: Կռիվները տարվում էյին ուղղակի արվեստի բոլոր կանոններով: Գործի յերդրված հրետանին, բանվորական մի շարք տներ ու թաղամասեր վոչնչացվեցին:

Ո՞ւմն էր պաշտպանում ցարական բանակը: Ո՞ւմ իշխանությունն էր պահում նա զենքի ուժով: Ո՞ւմ դեմ էր նա կռվում:

Կապիտալիստական յերկրների բանակները, վորն էլ նա լինի, միշտ ծառայել են և ծառայում են վորպես գեներալ կապիտալիստների և կալվածատերերի իշխանությունը պահելու համար. բանվորներին և աշխատավոր գյուղացիներին ճնշելու համար: Գերմանիայի և Ֆրանսիայի, Լեհաստանի և Ռումինիայի:

Ճապոնիայի և Ամերիկայի կապիտալիստները—ամբողջ աշխարհի կապիտալիստները միշտ իրենց բանակներն ուղտադործել են և ուղտադործում են բանվորների և գյուղացիների հեղափոխական շարժման դեմ պայքարելու համար։ Սվինների և զնդակների ոգնությամբ, ամբողջ աշխարհի կապիտալիստները ձգտում են հնազանդության մեջ պահել նրանց, վորոնց ամեն որ ու ամեն ժամ կողոպտում են իրենք,—հպատակեցնել բանվորներին և աշխատավորներին։

2. Բանվորական դիկտատուրան և նրա քննադատները
Միանգամայն ուրիշ նպատակների յն ծառայում ինտերդակցիոն յերկրի բանվորա-գյուղացիական հարմիր բանակը։

1917 թվի հոկտեմբերին մեր յերկրի բանվոր դասակարգը միացած ամենաչքալոր գյուղացիության հետ, զինված ձեռքով դեն չարտեց բուրժուազիայի իշխանությունը։ Բայլ յեկեկների յենինյան կուսակց. դեկալարությամբ բանվոր դատակարգն իշխանությունը վերցրեց իր ձեռքը, հաստատեց իր դիկտատուրան։

Պրոլետարական դիկտատուրան, իհարկե, դուր չեկավ բուրժուազիային և կալվածատերերին։ Նրանցից յուրեցին գործադանձերը, բանկերը, պալատներն ու հողերը։ Արյունարբոսները զրկվեցին իրենց յեկամասներից։ Հոկտեմբերին կորցնելով իրենց իշխանությունը, բուրժուազիան և կալվածատերերն անմիջապես սկսեցին պայքարը պրոլետարական դիկտատուրայի դեմ։ Ուկրայնայում և Դոնում, Կուրսում և Բելոռուսիայում—ցարական բանակի զենեքալները ձեռնարկեցին սպիտակ գվարդիական ջոկատների առկածմանը։ Սպաներից, յունեկերներից, բուրժուաների, կալվածատերերի, կուսակների գավակներից կազմված կամավոր-

ները հավաքվեցին այդ հակահեղափոխական ջոկատներում՝ պայքարելու համար բանվորական դիկտատուրայի դեմ, յտրհուրդների դեմ։ Սպիտակ բանակին ոգնության շտապեց բոլոր յերկրների բուրժուազիան։ Գերմանական և անգլիական, Ֆրանսիական և ամերիկական, յեհական և ռումինական, չեխո-սլովակյան և հունական զորքերն ոգնության ուղարկվեցին սպիտակ-գվարդիականներին, Յարական Ռուսաստանի իմպերիալիստական պատերազմի նախկին զաշնակիցներն իրենց վրա վերցրին յտրհուրդների դեմ ամբողջ պայքարի դեկալարությունը։ Նրանք սկսեցին սպիտակ բանակին մատակարարել զենք, հանդերձանք, փող։ Խորհուրդների դեմ այդ պայքարին ամբողջապես աջակցում են և նրանում ամենաակտիվ կերպով մասնակցում եսերների, մենշեիկիների հակահեղափոխական կուսակցությունները։

Հանդգնացած զենեքալները բռնի ուժով դրաված վայրերում յարեյությամբ և ուժով դորակոչի յեն յեն-թարկում գյուղացիությունը, սպիտակ բանակ մտցնում յարազանի ցարական կարգապահությունը և ամեն կողմից սկսում հարձակումը յտրհուրդների վրա։ Ամեն տեղ, ուր յերեւում և սպիտակ բանակը, հոգն ու դործարանները վերադարձնում և կալվածատերերին ու կապիտալիստներին, անգլիաներն պատժում աշխատավորներին, կալում, զնդակահարում, մեռցնելու չափ ձեռնում տասնյակ հազարավոր կոմունիստների, բանվորների և գյուղացիների։ Ամեն տեղ սպիտակ գվարդիականները վերականգնում են ցարական հին կարգերը—ցարական վոսակիանությունը, դատարանները, ցարական որենքները։

ինչպես միշտ ու ամենուրեք կապիտալիստների բանակները ծառայում են վորպես գործի բանվորներին ու գյուղացիներին մեղելու, աշխատավորները վրաբուրժուական գերիշխանության հաստատելու համար:

Ռուսական ու միջադարձի հակահեղափոխության միացյալ ուժերի դեմ կռվելու, Հոկտեմբերին նվաճած խորհուրդների իշխանությունը պաշտպանելու համար, մեր յերկրի բանվորներն ու աշխատավորներն ստեղծել են իրենց՝ բանվորա-գյուղացիական Կարմիր բանակը:

3. Խորհուրդների իշխանության համար

Տաղհապորեն վրոնում են դործարանները չչափները: Հոկտեմբերի նվաճումները վտանգի մեջ են: Պրտերի բանվոր-կարմիր գվարդիականն ունեւ գցում արդեն սովորական դարձած հրացանը: Շատ ժամանակ էի անցել այն որից, յերբ նա այդ հրացանով դրոհեց Ձմեռային պալատի վրա, վորտեղ բուն եր դրել Կերենսկու բուրժուական կառավարությունը, և դրավեց բանվոր դատակարգի իշխանությունը: Այժմ նա գնում է պաշտպանելու այդ իշխանությունը վսկե ուսողիւրավորների և խտերվենտների չներից: Պրտերից ու Մոսկվայից, Խարկովից ու Դոնբասից, Ուրալից և Տուլայից շատ պում են բանվորների կարմիր գվարդիական շոկատները՝ կռվելու համար հակահեղափոխության դեմ: Կոմիւնիստ մարտերում, ամբանում են Կարմիր գվարդիայի շոկատները:

Ռուսական հակահեղափոխության և միջադարձի իմպերիալիզմի միացյալ ճակատը նորանոր ուժեր է չարտում խորհուրդների դեմ պայքարելու համար: Արտասահմանյան կապիտալիստները մահու չափ վախեցան Ռուսաստանի Հոկտեմբերյան Հեղափոխությունից:

Նրանք հասկացան, վոր մեր հեղափոխությունը՝ սկիզբն է պրոլետարիան հեղափոխության ամբողջ աշխարհում: Յարական Ռուսաստանի՝ իմպերիալիստական պատերազմի նախկին դաշնակիցները (Անգլիան, Ֆրանսիան և ուրիշները) խորհուրդները դեմ կռվելու համար չեն խնայում վոչ փող և վոչ ել զենք:

«Բոլորը գիտեն—ասում է Լենինը,—վոր արեւմուտում, Կարալում, արեւելում սպիտակ գվարդիականները մեր դեմ յեւան միմիայն շնորհիվ Անտանտայի»)՝ ոգնության, վարավետեւ այդ պարտնայք միլիոնատերերն ու միլիարդատերերը գիտեն, վոր այստեղ վորոշվում է իրենց բազդը, վոր այստեղ նրանք կկործանվեն, յեքե անմիջապէս չլսեղդեն մեզ»:

Պարզ է, վոր Կարմիր գվարդիայի բաժան-բաժան շոկատները, չնայած իրենց հերոսության, չեն կարող դուրս հանել սպիտակ գվարդիականները հետ, վոր դրաված գործարանների ու հողի պաշտպանության համար, Խորհուրդային իշխանության պաշտպանության մար, Խորհուրդային իշխանության պաշտպանության համար հարկավոր է խոշոր կանոնավոր Կարմիր բա-համար հարկավոր է խոշոր կանոնավոր Կարմիր բա-նակ: 1918 թվի հունվարի 15-ին Լենինը ստորագրեց բանվորա-գյուղացիական Կարմիր բանակ կազմակերպելու վերաբերյալ դեկրետը: Բայլէնիկները կուսակցու-թյունը—Հոկտեմբերյան հեղափոխության կազմակեր-պիչն ու առաջնորդը—դեկավարում է Կարմիր բա-

*) Անտանտա-Ֆրանսերեն բառ է, վոր նշանակում է համա-ժախություն, միություն, դաշինք: Կրճատ ձևով Անտանտա յեն կռվում այն պետութունները, վորոնք միացած են յն ցարական Ռուսաստանի հետ իմպերիալիստական պատերազմի ժամանակ (Ան-գլիա, Ֆրանսիա և այլն):

նակի ստեղծումը, նրա շարքերն ու ղեկավար պաշտոն-
ներն ուղարկում ընտրովի, կայուն բանվոր-բայլչեկի-
ների: Բայլչեկի-կամիսարներն աչալուրջ հսկողու-
թյամբ կարմիր բանակում ոգտագործվում և ցարական
բանակի սպայության մի մասը: Կազմակերպվում են
կարմիր հրամանատարների դպրոցներ: Պրոֆմիու-
թյունները, կոմյերիամիությունը անց են կացնում
բանվոր յերիտասարդության մորիլիզացիան: Չքափոր
և միջակ գյուղացիությունը լայն հոսանքով լցվում է
բանակի շարքերը: Մարտերում կոմիւնադ կարմիր զվար-
դիսյի կորիզն իր շուրջն է համախմբում հարյուր հա-
զարավոր աշխատավոր գյուղացիներին:

Վ. Ի. Լենինը դեռևս հեղափոխությունից շատ ա-
ռաջ սովորեցնում էր բայլչեկներին և բոլոր բանվոր-
ներին, վոր պրոլետարական հեղափոխության հաղթա-
նակը և սոցիալիզմի հաջող կառուցումը հնարավոր է
միայն բանվորների և աշխատավոր գյուղացիների մար-
տական միության հիման վրա, բանվոր դասակարգի
և նրա կուսակցության ղեկավարությամբ: Հենց կար-
միր բանակն էլ այդ միության սրանչևի արտահայտու-
թյունն էր:

«Բանվորների և գյուղացիների միությունը—
կարմիր բանակը—հաստատուն է, սերտ և անխախտե-
տելի—նշում էր իյիքը յերիտասարդ կարմիր բանա-
կին ուղղած իր դիմումի մեջ,—կարմիր բանակն
անպարտելի յե, վստիկետև նա միլիոնավոր աշ-
խատավոր գյուղացիների միացրել է բանվորների
հետ...»:

Սպիտակ զվարդիակներին և ինտերվենտներին դեմ
մղած մարտերում, լենինյան կուսակցության կողմից
ղեկավարվող կարմիր բանակը ամբանում է և ձեռք բե-

րում մարտական կոմիւնադիստներ: Չորս տարվա հերո-
սական պայքարում նա պաշտպանել է պրոլետարական
դիկտատուրան—խորհուրդների իշխանությունը: Նա
յերկրից դուրս վռնդեց սպիտակ զվարդիակներին և
ոտարերկրյա իմպերիալիստներին: Նա գրավել է աշ-
խատավորության համար սոցիալիստական շինարարու-
թյան ձեռնարկելու հնարավորությունը:

«Այսպիսով մենք տեսնում ենք, վոր կարմիր
բանակը ծնվել է վորպես Հոկտեմբերի բանակ:
Նա պայքարել է ու հաղթանակել, վորպես բան-
վորների և գյուղացիների իշխանության բանակ.
վորպես պրոլետարական դիկտատուրայի բանակ:
Մյանումն է կայանում նրա հիմնական տարբերու-
թյունը մնացած բոլոր բանակներից— աշխատա-
վորներին շահագործելու և ճնշելու բանակներից»:
Ընկեր, մտածիր և լավ հիշիր մեր կուսակցության
առաջնորդ ընկ. Ստալինի խոսքերը:

«Մեր կարմիր բանակի ստալին և հիմնական
ստանձնահատկությունը կայանում է նրանում, վոր
նա ազատագրված բանվորների և գյուղացիների
բանակն է, վոր նա Հոկտեմբերյան հեղափոխու-
թյան բանակն է, պրոլետարական դիկտատուրայի
բանակը: Մինչև այժմ գոյություն ունեցող բոլոր
բանակները, ինչ կազմ էլ նրանք ունենան, յեղել են
և մնում են կապիտալի տիրապետությունը հաստա-
տելու բանակներ: Ի տարբերություն այդ բանակ-
ներից մեր կարմիր բանակն ունի այն առանձնահատ-
կությունը, վոր նա հանդիսանում է բանվորների
և գյուղացիների իշխանությունը հաստատելու գոր-
ծիք, պրոլետարիատի դիկտատուրան հաստատելու

գործիք, բանվորներին և գյուղացիներին կալվածատերերի և կապիտալիստների լծից ազատագրելու գործիք: Մեր բանակը—աշխատավորութեան ազատագրման բանակն է»:

Յերիտասարդ մարտիկ, դու կանչված ես այդ բանակի շարքերը: Մշտապես հիշիր նրա գլխավոր խնդրի մասին—ամբացնել բանվորների և գյուղացիների իշխանութունը, պահպանել նրան ամբողջ աշխարհի կապիտալիստների և կալվածատերերի հարձակումից: Պատրաստ յեղիր ամեն բայե գեներ ձեռիդ պաշտպանելու խորհուրդների յերկիրը:

ԽՍՀՄ ԱԶԳԵՐԻ ՅԵՂԲԱՅՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆԱԿԸ

1. Մոտ անցյալից

Պարարտացրած, հաստառեխ վերական զինվորների հետ դաս ես պարապում:

—Ապարմի, Սիդորով,—ասում ե վերական—աստ տեսնեմ, ո՞վքեր են մեր ներքին թշնամիները:

Վեր ե թուշում վախակալած զինվորը և խոնարհությամբ կրկնում ե անաջուց անգիր արած բառերը.

—Այնպես վոր, պարոն վերակա, մեր ներքին թշնամիներն են ջհուղները, լեհերը և ուրիշ ալազգիներ:

Այսպես ելին սովորեցնում ցարական բանակի զինվորին: Նրան սովորեցնում ելին արհամարհել ու ատել ցարական Ռուսաստանում բնակվող բազմաթիվ ազգերի: Ինչի՞ համար եր սա հարկավոր ցարական իշխանութեանը: Նրա համար, վորպեսզի բանակը ծառայի քորպես պատվար ցարական կառավարութեան քաղաքականութեան—ազգային ճնշումների և դադութային կողոպուտների քաղաքականութեան համար: Յարական

կառավարութեանը դադութային չլիւթ շահագործման եր յենթարկում իր նվաճած ազգերին: Միջին Ասիան, Կովկասը, Բաշկիրիան, Յակուտիան և ուրիշ շատերը Ռուսաստանի նույնպիսի դադութներն ելին, ինչպես որինակ Հնդկաստանն Անգլիայի դադութն ե: Ռուսաստանը բանտ եր նրա տերիտորիայի վրա բնակվող ժողովուրդների համար: Ուկրայինցիները, բելորուսները, լեհերը, հրյաները, թուրքերը, վրացիները և այլն յեթարկվում ելին ամենածանր ազգային ճնշումների: Յարական կառավարութեանն անողորմ կերպով խեղդում եր ազգային կուլտուրան, փակում եր ազգային դպրոցները, արգելում եր խոսել մայրենի լեզվով: Ավելի թույլ ազգերը (որինակ հյուսիսի ժողովուրդները) ուղղակի ազգովին մեռնում ելին շահագործման լծի տակ: Ազգային ճնշումը, դադութային կողոպուտը հանգչում ելին ցարական բանակի սվինների վրա: Ազգային հեղափոխական շարժումն անգթորեն պատժվում եր: Շատ անգամներ ցարական զորքերը արյան մեջ լեղդել են ճնշված ազգերի ապստամբութեանները (լեհերի, թուրքմենների, լատիշների, բաշկիրների, կովկասյան ժողովուրդների և այլն): Կար ե մի ուրիշ պատճառ, վորի շնորհիվ ցարական կառավարութեանն աշխատում եր բորբոքել ազգային անհավասարութեանն ու ատելու թյունը: Չնայելով ցարիդմի բոլոր ջանքերին, ժողովրդական մասսաների մեջ թափանցել եր կապիտալիստների և կալվածատերերի դեմ մղվող պայքարում բոլոր աշխատավորների շահերի միասնականութեան դիտակցութեանը: 1905 թվին ռուսական, լեհական, հրյական, լատիշական և այլ ազգերի բանվորներն ու գյուղացիները համերաշխ կերպով դուրս յեկան ցարական իշխանութեան դեմ: Աշխատավորներին բաժանել եր թշնամի

խմբերի, ստեղծել նրանցում ազգային անհավասարութեան, դրա համար մեկ ազգի դարձնել գլխավորող, իսկ մյուսներին զրկել բոլոր իրավունքներից—ահա թե ինչ միջոցներով ցարական կառավարութեանն աշխատում էր խեղդել վողջ աշխատավորութեան միասնակա-նութեան ծիւրերը չահագործողների դեմ մղվող պայքարում:

Յեթե ցարական Ռուսաստանը ժողովուրդներէ բանա-տըն էր, ապա ցարական բանակը տանջաբան էր նրանց համար: Ծանր էր ուս գինւորի կյանքը. բայց ավելի դառն էր նա հրյա, լեհ և այլ ազգերի զինվորի համար: Նրանք յենթարկվում էին չլսված ծաղրի ու հալածանքի: Մի շարք ազգութեաններ զրկված էին յենթասպա-յի պաշտոնը կատարելու իրավունքից, իսկ նոյա դառ-նալն աշխատավորութեան համար առհասարակ անհնար էր:

Միայն ցարական բանակը չէր, վոր դատախարակ-վում էր ատելութեան վողով դեպի ճնշված ազգու-թեանները: Ֆրանսիական զինվորին և ծովայինին ճիշտ նույն ձևով սովորեցնում էին և սովորեցնում են այժմ մարդու անդ չդնել «սևամորթ կապիկին»—նեգրին. ան-գլխական ծովայինին և զինվորին սովորեցնում են ատել ու դնդակահարել ճնշված իրլանդացիներին, հնդկինե-րին և ուրիշներին: Լեհական և ուսմինական բանակներն ոգտագործվում են ճնշելու համար ազգային փոքրա-մասնութեաններին (ուկրայինցիներին, բելորուսներին, հրեաներին, մոլդավներին և ուրիշներին): Բոլոր կա-պիտալիստական յերկրներում բուրժուազիան բորբո-քում է ազգային անհավասարութեանը, աշխատելով դբանով խանդարել բոլոր աշխատավորների միասնակա-նութեանը կապիտալի դեմ մղվող պայքարում:

Բոլոր կապիտալիստական բանակները բուրժուա-զիայի կողմից ոգտագործվում են հպատակեցրած ժո-ղովուրդների ազգային ճնշման և գաղութային կողո-պուտի համար:

2. Կարմիր բանակը—ժողովուրդների յերաշխուքյան բանակ է

Միայն Կարմիր բանակն է ճնշված ազգութեաններէ ազատագրման բանակը, ժողովուրդների յեղբայրու-թեան բանակը: Հոկտեմբերյան հեղափոխութեանը շարգ ու փշուր արեց Ռուսաստանի ժողովուրդների ազգային ճնշման չղթան:

Լենինը և բայլշևիկյան կուսակցութեանը դեռևս չառ վաղուց նախքան հեղափոխութեանը առաջադրե-ցին բոլոր ազգութեանների հավասարութեան, և նրան-ցից յուրաքանչյուրի ազգային ինքնորոշման—մինչև դատվելու, ինքնուրույն պետութեան հիմնելու նշանա-րանը: Միաժամանակ Լենինը և բայլշևիկյան կուսակ-ցութեանը բոլոր ազգութեաններէ աշխատավորներին պայքարի էին կոչում չահագործողների դեմ: Բայլշե-վիկյան կուսակցութեան և բանվոր դատակարգի աշխատի ազգային քաղաքականութեանը ապահովեց մեր յերկրի բոլոր ազգութեաններէ աշխատավորների ակտիվ մասնակցութեանը Կարմիր բանակում: Քաղա-քացիական պատերազմում Կարմիր բանակը պաշտպա-նեց բոլոր ազգութեաններէ անկախութեանն ու ազա-տութեանը սպիտակ գվարդիականներից, վորոնք պա-քարում էին «միացյալ անբաժանելի Ռուսաստանի» համար, այսինքն, մեր յերկրի ժողովուրդների ազգային ճնշումը և դադութեան թալանը վերականգնելու հա-մար:

Յորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութիւնների Միութիւնը բոլոր ազգութիւնների յեղբայրութեան կենդանի արտահայտութիւնն է : ԽՍՀՄ-ի մեջ մտնող յորհրդային հանրապետութիւնները միացած սոցիալիզմ կառուցելու ընդհանուր նպատակով, յեղբայրաբար ունեւմ են մեկը մյուսին : Միութենական կառավարութիւնը հատուկ ուշադրութիւն է դարձնում ազգային հանրապետութիւններում առաջներում ճնշված ժողովուրդների տնտեսութեան վերելքի, կուլտուրայի զարգացման վրա : Սոցիալիստական շինարարութեան հաջողութիւնները, ազգային կուլտուրայի զարգացումը հսկայական են այդ հանրապետութիւններում :

Սոցիալիստական շինարարութիւնը ընդհանուր թշնամուց—կապիտալիստներից — սլաշտպանելու համար ԽՍՀՄ-ի ժողովուրդներն ունեն միացյալ Կարմիր բանակ, վորը կառուցված է ազգութիւնների լիակատար իրավահավասարութեան հիման վրա : Կարմիր բանակայինը դաստիարակվում է բոլոր ազգութիւնների աշխատավորութեան յեղբայրութեան վողով, սոցիալիստական շինարարութեան գործում նրանց շահերի միասնականութեան վողով, կապիտալիստների դեմ մղվող պայքարում : Ազգային տարբերութիւն, ազգային թշնամանք սերմանելու ամենախոքրիկ վորձերը պետք է վճռական հակահարված ստանան բոլոր մարտիկների կողմից : Նրանք, ովքեր աշխատում են ազգային անհավասարութիւն սերմանել, դիտակցորեն ծառայում են հակահեղափոխութեանը և այդպիսիք Կարմիր բանակում պատժվում են ամենախիստ կերպով :

Կարմիր բանակը սլաշտպանում է Միութեան մեջ մղնող բոլոր հանրապետութիւնների ազատ աշխա-

տանքն ու անկախութիւնը : Հենց դրանով նա դրաւում է ամբողջ աշխարհի ճնշված ազգութիւնների սերն ու անաւցութիւնը, հանդիսանալով ԽՍՀՄ ժողովուրդների յեղբայրութեան կենդանի մարմնացումը . նա ամբողջ աշխարհի ճնշված ազգերին ցույց է տալիս ինտերնացիոնալ միաձուլութեան որինակ իմպերիալիզմի դեմ պայքարելու համար :

Կարմիր բանակի յուրաքանչյուր մարտիկ պետք է լավ հիշի Կարմիր բանակի այս առանձնահատկութիւնը : Դասակարգային թշնամին դեռ այսոր ել վորձեր և անում թուլացնելու բոլոր ազգութիւնների աշխատավորների մարտական միութիւնը :

Նա վորձում է գործի դնել ազգային թշնամանքի վորձարկված դենքը : Ընկեր, մերկացրու դասակարգային թշնամու ամենավորք վորձը, վորը նա կատարում է տարբեր ազգութիւնների աշխատավորներին . կուլացնելու համար : Կարմիր բանակում—ժողովուրդների յեղբայրութեան բանակում—տեղ չունի ազգային անհավասարութիւնը :

Հիշի, վոր ամեն ազգութեան բանվորն ու գյուղացին ըր դասակարգային յեղբայրն է, ըր մարտական դիտակիցը համաշխարհային յորհրդային հանրապետութիւնների միութեան համար մղվող հետադա մարտերում :

Ընկ . Ստալինը, վորն ընկ . Լենինի հետ միասին հանդիսանում է կուսակցութեան ազգային քաղաքականութեան հեղինակն, ասում է—

«Կարմիր բանակի յերկրորդ առանձնահատկութիւնը կայանում է նրանում, վոր նա, մեր բանակը, ժողովուրդների յեղբայրութեան բանակն է, ճնշված ժողովուրդների ազատագրման բանակը,

մեր յերկրի ազատության և անկախության պաշտպանության բանակը: Հին ժամանակ սովորաբար բանակը դաստիարակվում էր շուրիկովի վոգով, ստանձնակեցության վոգով, ոտար ժողովուրդներին հնազանդեցնելու անհրաժեշտության վոգով: Դրանով էլ իսկապես բացատրվում է, վոր հին տիպի բանակը, կապիտալիստական բանակները, միաժամանակ գաղութային՝ (այսինքն գաղութները բռնի գրավելու և գնշելու) բանակներ էին: Մեր բանակը արմատապես տարբերվում է գաղութային բանակներից: Նրա ամբողջ հյուսիսը, նրա ամբողջ կազմը հիմնվում է մեր յերկրի ժողովուրդների բարեկամության կապերի ամրապնդման վրա, գնշված ժողովուրդներին ազատելու գաղափարի վրա: Սրանում է մեր կարմիր բանակի ուժի և հզորության յերկրորդ և հիմնական աղբյուրը: Սրանում է այն բանի գրավականը, վոր մեր բանակը կրիտիկական քայքային կգտնի ամենամեծ աջակցությունը մեր լայնածավալ յերկրի բոլոր ազգությունների միլիոնավոր մասսաների կողմից»:

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆԱԿԸ

1. Բուրժուական բանակները կապիտալիզմի գաղափարական փառափառության գործիքներն են:

ՅԼԹԵ 1914—1918 թվերի համաշխարհային պատերազմում սպանվածների զիակաները պարկեցնեց մի շարք, նրանք կզրավեն փարիզի և Վլադիվատոկի միջև յեղած տարածությունը:

ՅԼԹԵ պատերազմի բոլոր հաջմանդամներին կանգնեցնեց մեկ տողան, նրանք կբռնեն Լինդերադի և Մոսկվայի միջև յեղած ամբողջ ճանապարհը:

Կուլոդ պետությունները պատերազմի վրա ծախսեցին 500 միլիարդ ռուբլի: Այդ փողերով կարելի յեր կատուցել ամենաքիչը հազար Դենպրոտոտոյներ: Հանուն ինչի՞ սպանող շարժվեցին միլիոնավոր աշխատավորներ: Ինչի՞ համար քար ու քանդ յեղան հարյուրավոր բաղաճներ, հազարավոր գյուղեր, վոլնոցավեցին հսկայական հարստություններ, միլիոնավոր աշխատավորներ մատակցեցին աղքատության, սովի և մահացության:

Հանուն նրա, վորպեսզի Մեդիայի, Ֆրանսիայի, Ամերիկայի, Իտալիայի, Գերմանիայի և այլ յերկրները կապիտալիստները նոր ձևով բաժանեցին իրենց միջև աշխարհը, գաղութային կալվածքները: Հանուն նրա, վորպեսզի պատերազմող բոլոր յերկրների բուրժուական ստանար հսկայական ոգուտներ, հարստանալով զորքին մատակարարելուց, ռադմական արդյունաբերություն:

Ս. յնպես, ինչպես 1914—1917 թ. համաշխարհային պատերազմը, բոլոր պատերազմները, վորպիսիք վաղել և վարում են այժմ կապիտալիստական յերկրները — գալթողական, թալանչիական պատերազմներ են: Բուրժուական բանակները ծառայում են ուրիշ ժողովուրդներին թալանելու, գաղութների աշխատավորներին ճնշելու նպատակներին: Սրան իրեն սկսակ կարող է ծառայել 1931 թ. ձմրանը Ճապոնիայի սկսած պատերազմը Չինաստանի դեմ: Ճապոնական զորքերը զրավեցին չինական հսկայական յերկիրը — Մանչուրիան:

Նրանք նույնպես հիմնահատակ վոչնչացրին Չապեյ չինական քաղաքը (այս քաղաքը հանդիսանում է Չինաստանի ամենախոշոր առևտրական նավահանգստի—Շանհայի մի մասը)։ Ինչի՞ համար եր տարվում է տարվում է այժմ այդ պատերազմը։

Նախ և առաջ նրա համար, վորպեսզի խեր Մանչուերիան Չինաստանից, վորպեսզի լիազոր լինանությամբ տնորինելով Մանչուերիայում, թուլացնել Ամերիկայի աղբյուրությունը, վորը հանդիսանում է Ճապոնիայի մրցակիցը Չինաստանում։ Ճապոնական իմպերիալիստներն իրենց գրաված Մանչուերիայի գլուխը դրին իրենց հլու վարձկանին—չինական նախկին կայսր Պու-Ի-ին։ Նրանք Մանչուերիայում կռուցում են նոր յերկաթուղիներ, Ճապոնիայից այնտեղ են դաղթեցնում ունևոր դյուղացիներին և կուլակությունը, մշակում են յերկրի ընդերքը, մի խոսքով Մանչուերիայի հարստությունները աղափոխում են իրենց գրպանները։ Ճապոնական բանակը զինված ձեռքով ապահովում է չինական ժողովրդի այդ թալանվելը։ Նույն նպատակներին է ծառայում անգլիական բանակը հենց նույն Չինաստանում և անդրիացիներին կողմից բռնի կերպով գրաված ուրիշ խուլ յերկրներում—Արարիայում, Յեդկատոսում և այլն։ Նույն դերն է կատարում Փրանսիական իմպերիալիստների բանակը Սիրիայում, Մարոկկոյում և Ֆրանսիայի մնացած գաղութներում։

Բուրժուազիան իր բանակները մշտապես ոգտադործում է ավելի թույլ պետություններին և գաղութներին ճնշված ժողովուրդներին հախճալելու և թալանելու, կողոպտելու համար։ Բանակին իր իմպերիալիստական նպատակների համար ոգտադործելու նպատակով, բուրժուազիան քաղաքականապես մշակում է զինվո-

րին։ Դեռևս աշակերտական նստարանից ապագա զինվորն սկսում է դաստիարակվել դեպի ուրիշ աղբյուր ատելության վոգով։

«Բո հայրենիքը շրջապատված է թշնամիներով, —ասում է նրան ուսուցիչը դպրոցում, —պատրաստվիր պաշտպանելու նրան ոտաբերկրացիներին»։

«Թշնամին հարձակման փորձ է անում քո հավատի վրա—կրկնում են նրան բոլոր կրոններն տերտերները—պաշտպանիր նրան այլադավաններին»։

«Պաշտպանիր թշնամիներով շրջապատված քո հայրենիքը—միաբանությամբ վողբում է բուրժուական մամուլը, բորբոքելով մի ժողովրդի թշնամանքը դեպի մյուսը—թշնամին վոտնատակ կտա դաշտերը, կկործանի քո տունը, կսպանի քո յերեխաներին»։

«Պատերազմն անհնար է։ Մենք թույլ չենք տա պատերազմել».—հավատացնում է մենչեիկը ապագա զինվորին, վորպեսզի խանդարի նրան տեսնելու պատերազմի պատրաստությունը, խանդարել նրան պայքարելու պատերազմ սկսող կապիտալիստների դեմ։

Ինչ ստեր ասես, վոր չեր հնարում բուրժուազիան՝ Զողովուրդներին մեկ մեկու դեմ թշնամացնելու համար։ Համաշխարհային պատերազմի ժամանակ Փրանսիական թերթերը հավատացնում էյին, վոր գերմանացիները մարդկային միս են ուտում։ «Մահ մարդակերներին», —աղաղակում էյին գնված կապիտալիստական գրչակները։

Ահա թե ինչպիսի աղոթք է հնարել զինվորներին համար մեր ժամանակներում մի ինչ վոր լեհական տերտեր.

«Տե՛ր։ Ողնիր մեր զենքին մեր թշնամիների դեմ կռվելու համար։ Թող մեր հրացանից արձակված զն-

դակը գտնի թշնամուն, վորտեղ ել վոր նա թագնվե-
լիս լինի, և ծակի նրա սիրտը: Թող մեր արկերը պայ-
թեցնեն և կտոր կտոր անեն նրա մարմինը, ավերեն
նրա տունը, վոչնչացնեն նրա ընտանիքը: Յեւ վոր մեր
զազերը թափանցեն նրա թոքերի մեջ, վորտեղի նա
մեռնի տանջանքների մեջ: Խորը խոցիր, տե՛ր, ի հայ-
րենիքի թշնամուն և քո ռազմիկներին պահիր թշնա-
մու գնդակից, արկից և գազերից: Ամեն»:

Կապիտալի այս բոլոր վարձկանները չլսեցողով
և խարված զինվորը գնում է սպանդի: Նա գնում է
սպանելու հենց այնպիսի բանվորների կամ գյուղացի-
ների, ինչպիսին ինքն է: Գնում է նրա համար, վոր-
պեսզի բավարարի իր տերերի—կապիտալիստների և
կալվածատերերի—կապիտալիստական գիշատիչ ա-
խորժակները:

Բուրժուական ամեն մի բանակ հանդիսանում է
ուրիշ ժողովուրդներին կողոպտելու գործիք, իմ-
պերիալիզմի բռնի հալածանքների փողափա-
կանությամբ գործիք:

2. Լեհիների ձեռքով արձակած նետը

Միանգամայն ուրիշ խնդիրներ են կանգնած բան-
վորա-գյուղացիական կարմիր բանակի առաջ: Միան-
գամայն այլ վոդով է դաստիարակվում նրա մարտիկը:

«Վիթխարի ժայռի նման կանգնած է մեր յեր-
կիրը, շրջապատված բուրժուական պետությու-
նների ովկյանոսով: Ալիքներն ալիքների յետևից
գլորվում են նրա վրա, սպառնալով խեղդել ու
սրբել, տանել նրան: Իսկ ժայռը կանգնած է միշտ
անասան: Ինչո՞ւմն է նրա ուժը: Մեր յերկրի ու-
ժը, նրա ամբուքումն ու հաստատուն լինելու ուժը

կայանում է նրանում, վոր նա վայելում է ամբողջ
աշխարհի բանվորների և գյուղացիների խորին հա-
մակարությունն ու անխորտակելի աջակցությունը:
Ամբողջ աշխարհի բանվորներն ու գյուղացիներն
ուզում են պահել—պահպանել խորհուրդների Հան-
րապետությունը, վորպես նեո, վորը Լեհիների վըս-
տառելի ձեռքով արձակված է քնամիների մարմ-
նին, վորպես իրենց հույսերի ապավենը անշուրթ
և շահագործումից ազատվելու գործում, վորպես
հավատարիմ փարոս, վորը ցույց է տալիս ազա-
տագրվելու ուղին: Նրանք ուզում են նրան պահել,
և քույլ չեն տա կավածատերերին և կապիտա-
լիստներին ավերել նրան: Սրանումն է մեր ուժը:
Սրանումն է բոլոր յերկրների աշխատավորների
ուժը: Սրանումն է ամբողջ աշխարհի բուրժուա-
զիայի անգորությունը» (Ստալին):

Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը բոլոր յերկրնե-
րի բանվորներին և աշխատավորներին ցույց տվեց կա-
պիտալի լծից ազատագրվելու ուղին: Չնայելով ստերի
և զրպարտությունների այն տարախիս, վոր թափում
էյին խորհուրդների յերիտասարդ Հանրապետության
վրա կապիտալիստներն ու նրանց լակեյները—ամբողջ
աշխարհի մենչևիկները,—Յեվրոպայի և Ամերիկայի
բանվորները, գաղութների աշխատավորները հասկա-
նում էյին, վոր ռուսական բանվոր դասակարգը կըռ-
վում է ամբողջ աշխարհի պրոլետարների ընդհանուր
գործի համար: Կարմիր բանակը քաղաքացիական պա-
տերազմում հաղթեց ռուսական սպիտակ գվարդիա-
կանների և արտասահմանյան ինտերվենտների միացյալ
ուժերը նրա համար, վոր նա վայելում էր ամբողջ աշ-
խարհի աշխատավորներին համակրությունն ու աջակ-

ցությունը: Գերմանական զորքերում տեղի ունեցած հեղափոխական խմորումն, ստիպեց գերմանական կառավարութեանը դուրս տանել մեր յերկրից իր զորքերը, Վրոնք դրավել էյին ամբողջ Ուկրաինան: Հեղափոխական շարժման աճումը Ավստրո-Հունգարիայում, Անգլիայում, Ֆրանսիայում և Իտալիայում թույլ չտվեց կապիտալիստներին ողտազործել իրենց բոլոր ուժերը խորհուրդների դեմ պայքարի համար: Մի շարք յերկրների բանվորներն ու գյուղացիները բացահայտ կերպով դուրս յեկան խորհրդային Ռուսաստանի պաշտպանութեան համար: Այսպես, Ֆրանսիական նավախմբի ծովայինները 1919 թվի ապրիլին, Ուեսայում, կոմունիստ ընկ. Մարտիի գլխավորութեամբ ապստամբութեան դրոշ բարձրացրին բուրժուազիայի դեմ, յեղբայրացան ռուսական հեղափոխական բանվորներին հետ: Խորհրդային Ռուսաստանի հյուսիսում տերութիւն աւնող անգլիական բանակի շարքերում տեղի ունեցան զինվորների մի շարք յելույթներ ընդդեմ խորհուրդներին դեմ պատերազմի:

Թե՛ անգլիացիները և թե՛ Ֆրանսիացիները հարկադրված էյին հեռացնել իրենց զորքերը մեր յերկրից: Խորհրդային-լեհական պատերազմի ժամանակ գերմանական բանվորները թույլ չեյին տալիս Ֆրանսիայից Գերմանիայի միջով զինասարքով և զենքով բեռնած զնացքները անցնեն դեպի Լեհաստան՝ նպիտակ Լեհաստանի համար: Նրանք դիտավորյալ քշում էյին այդ զնացքները դեպի նրբանցքները (տուպիկները), փակում էյին այլ զնացքներով, ամեն կերպ խափանում էյին նրանց արագ առաջադիմանը: Նավահանգիստների բեռնակիները հրաժարվում էյին բեռնել նավերը զենքով սպիտակ Լեհաստանի համար:

1919 թվին Հունգարիայի, Բալարիայի (Գերմանիայի մի մասը) բանվորները խորտակեցին բուրժուազիայի իշխանութիւնը և խորհուրդներ կազմակերպեցին: Խորհրդային Հունգարիան և Խորհրդային Բալարիան հայտարարեցին ամբողջ աշխարհին, վոր բոլոր յերկրների բանվորներն ու աշխատավորները պատրաստ են իրենց ուժերով պաշտպանել Խորհրդային Ռուսաստանը:

«Մեր դեմ,—ասում եր ընկ. Լենինը,—3½ տարվա ընթացքում պատերազմում էյին աշխարհի բոլոր ամենահարուստ պետութիւնները... Այդ պետութիւնների հզորութիւնն անչափ մեծ եմեր հզորութիւնից... Ի՞նչ կարող եր պատահել, վոր նրանք յսնդիր էյին իրենց առջեւ հաղթել խորհրդային իշխանութեանը և չհաղթեցին: Մենք դրան վորոշակի պատասխան ունենք: Այդ կարող եր լինել և այդպես պատահեց նրա համար, վոր բոլոր կապիտալիստական յերկրների պրոլետարիատը մեզ հետ եր»:

Կարմիր բանակում կռւում էյին աշխատավոր չինացիների կազմակերպած ջոկատներ: Կարմիր բանակային աշխատավոր չինացիներն ըմբռնելով ամբողջ աշխարհի աշխատավորների խնդիրների միասնութիւնը, սրայքարում էյին սլոլետարական հեղափոխութեան համար Ռուսաստանում: Նրանք հասկանում էյին, վոր ռուսական հեղափոխութիւնը միայն մի մասն է: Միայն համաշխարհային սլոլետարական հեղափոխութեան սկիզբն է: Այդպիսի ջոկատներ Կարմիր բանակում չառկային: Կարմիր բանակի դրոշների տակ ճակատամարտում էյին բուրժուազիայի դեմ յեղբայրական միասնութեամբ զանազան ազգութիւնների բանվորներն ու աշխատավորները—լատիշները, գերմանացիները, ավստրիացիները, չինացիները, վենգերները և այլն:

Կարմիր բանակը միջազգային բանվոր դասակարգի բանակն է։ Նա միջազգային պրոլետարիատի առաջավոր ջոկատն է, վորն առաջինը կռվի նեոփեյդուրժուստի դեմ։ Իդուր չէ, վոր ամեն անգամ, յերբ Արեւմուտքի բանվորները իշխանութիւնն իրենց ձեռքն եյին վերցնում (Վենդրիայում, Բավարիայում), նրանք անմիջապէս կազմակերպում եյին Կարմիր բանակ Խորհրդային Ռուսաստանի բանակի որինսկով։ Իդուր չէ, վոր Չինաստանի մի շարք ռայոններում գոյութիւն ունեցող խորհրդային իշխանութիւնը հենվում է չինական Կարմիր բանակի աճող հզորութեան վրա, համաշխարհային հեղափոխութեան զինված ուժերի այդ յեղբայրական ջոկատի վրա։ Կարմիր բանակը հաղթեց քաղաքացիական պատերազմում, վորպէս համաշխարհային պրոլետարական հեղափոխութեան բանակ։

Քաղաքացիական պատերազմից, ննցած տաս տարում, ԽՍՀՄ բանվորներն ու գյուղացիները աղքատ ու հետամնաց Ռուսաստանը դարձրին հաղթական սոցիալիզմի յերկիր։ Այնտեղ, վորտեղ ամալի տափաստան եր, այժմ բարձրանում ու ծխում են սոցիալիստական ինդուստրիայի գիգանտների խողովակները։ Սանձահարված և հնազանդութեամբ այսոր սոցիալիզմին են ծառայում Դնեպրը, Վոլխովը, Սվիրը, Թերեկը, հերթի յե դրված Վոլգայի և մյուս գետերի վրա ելեկտրոկայանների կառուցումները։ Կոլտիտակական դաշտերում աշխատում են հարյուրավոր տրակտորներ, ընթանում են նոր մեքենաներ, վորոնք փոխարինում են հարյուր հազարավոր մարդկանց՝ աշխատանքին։ Վերացվում է կուլակութիւնը վորպէս դասակարգ համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա։

ԽՍՀՄ բանվոր դասակարգն ու աշխատավորները, կատարելով յերկրորդ հնգամյակի խոշորագույն տըն-

տեսական պլանները, կկառուցեն մեր յերկրում անդասակարգ սոցիալիստական հասարակութիւն։ ԽՍՀՄ չահագործվողները և ճնշվածները ամբողջ աշխարհին ցույց ե տալիս կապիտալի իշխանութիւնից ազատագրվելու ուղին, դեպի սոցիալիզմը տանող ուղին։ Յեւ այժմ սկսելի շատ, քան առաջ, մեր յերկիրն ողտւում է ամբողջ աշխարհի աշխատավորների յերախտագիտութեամբ և սիրով։

«Ահա նա—մեր իսկական հայրենիքը, մեր հարվածային բրիգադը»—հայտարարում են կապիտալիստական յերկրների միլիոնավոր մասսաները։

Գաղութների բանվորներն ու ճնշված ժողովուրդները հանձինս Կարմիր բանակի տեսնում են իրենց բանակին, աշխատավորների միջազգային հայրենիքի հուսալի պահապանին։

Յերբ 1929 թվին միջազգային բուրժուազիան սպիտակ-բանդիտների հարձակում կազմակերպեց մեր հեղաւ, վորտեղ բանվորները յեղբայրական կոմկուսակաւոր-արեւելյան սահմանների վրա, վոչ մի յերկիր չհեղաւ, վորտեղ բանվորները յեղբայրական կուսակցութիւնների ղեկավարութեամբ մարտական յելուցիներ չունեային և չհայտարարեյին իրենց պատրաստականութեան մասին պաշտպանելու համար ԽՍՀՄ։

Գերմանական կոմկուսակցութեան կենտրոնական կոմիտեն դերմանացի հեղափոխական բանվորները առնունից կարմիր բանակայիններին ուղղած վոլլույնի մեջ գրում է՝

«Պաշտպանելով Խորհրդային Միութեան խաղաղ գոյութիւնը և նրա սոցիալիստական շինարարութիւնը, Կարմիր բանակը դրա հետ միասին հանդիսանում է Գերմանիայի, Ֆրանսիայի, Անգլիայի, Յապոնիայի, Ամերիկայի և ամբողջ աշխար-

հի բանվորների պաշտպանը: Յեղային համերաշխությամբ մեզ կապում է կարմիր բանակի հետ, վորը պաշտպանում է խաղաղության և սոցիալիզմի ոչախը: Կեցցե կարմիր բանակը—պրոլետարական դիկտատուրայի սուրը»:

Միջադեպին սրուկտարեառի բազմաթիվ կազմակերպութիւններ վերցրել են կարմիր բանակի գործառնական շեփութիւնը:

Կարմիր բանակի համար ոտար են վորեն նվաճողական նպատակներ: Կարմիր բանակայինը դիտե, վոր խորհրդային իշխանութիւնը չի ուզում վոչ ուրիշի հողը, վոչ դաղութներ, դիտե, վոր մեր քաղաքականութիւնը խաղաղության քաղաքականութիւն է:

Կարմիր բանակայինը դաստիարակւում է ամբողջ աշխարհի աշխատավորների հետ դասակարգային համերաշխության վոգով, դեպի ճնշւած ժողովուրդները հարգանքի ու սիրո վոգով: Կարմիր բանակայինը դաստիարակւում է այն հասկացութեամբ, վոր յերթ թշնամի հարձակվի իՍՏՄ վրա, մենք մեր թշնամիների բանակում կդռնենք հակադասական բանակութեամբ բարեկամներ և դաշնակիցներ բանվորներից և աշխատավորներին: Կարմիր բանակայինն ուղադրութեամբ հետեւում է դաղութների բանվորներին և աշխատավորներին հեղափոխական պայքարին: Ինտերնացիոնալիզմը (ամբողջ աշխարհի աշխատավորների դասակարգային համերաշխութիւնը միատեղ հեղափոխական պայքարի համար) Կարմիր բանակի մարտիկի ամբողջ դաստիարակության հիմքն է կազմում: Հիշելը, ընկեր, ընկ. Ստալինի խօսքերը կարմիր բանակի այս յերրորդ առանձնահատկութեան մասին:

«Վերջապես, կարմիր բանակի յերրորդ առանձնահատկությունը: Այդ առանձնահատկությունը ինտերնացիոնալիզմի վոգու մեջ է, ինտերնացիոնալիզմի զգացմունքի մեջ է, վորոնք համակում են ամբողջ մեր կարմիր բանակին: Կապիտալիստական յերկրներում, սովորաբար, բանակները դաստիարակվում են դեպի մյուս պետությունները ատելութեան վոգով, մյուս պետությունների բանվորներին և գյուղացիներին ատելու վոգով: Ինչի համար է այդ արվում: Նրա համար, վորպեսզի բանակը դարձնեն կամակատար մի հոտ՝ պետությունների միջև, յերկրների միջև ռազմական ընդհարումների դեպքում: Դրանումն է բոլոր կապիտալիստական բանակների քուլութեան աղբյուրը: Մեր բանակը կառուցված է միանգամայն այլ հիմունքների վրա: Մեր կարմիր բանակի ուժը նրանումն է, վոր նա դաստիարակվում է հենց իր գոյութեան առաջին որից ինտերնացիոնալիզմի վոգով, դեպի մյուս ժողովուրդները հարգանքի վոգով, բոլոր յերկրների բանվորներին հարգելու վոգով, յերկրների միջեւ խաղաղություն պահպանելու և խառատելու վոգով: Յեւ հենց հատկապես դրա համար է, վոր մեր բանակը դաստիարակվում է ինտերնացիոնալիզմի վոգով, բոլոր յերկրների բանվորների շահերի միասնութեան վոգով, հատկապես դրա համար նա, մեր բանակը հանդիսանում է համաշխարհային հեղափոխութեան բանակը, բոլոր յերկրների բանվորների բանակը»:

Կարմիր բանակի յուրաքանչյուր մարտիկ սեւտ է ամրացնի կարմիր բանակի կապը ամբողջ աշխարհի աշ-

խատավորների հետ: Նա պետք է հիշի, վոր բոլոր յերկրների պրոլետարներն ու աշխատավորները մեր դաշնակիցներն են կապիտալիստների դեմ պայքարում, վոր կարմիր բանակայինն առաջավոր մարտիկն է կապիտալիզմի լծից ամբողջ աշխարհի աշխատավորներին ազատագրելու համար:

Պաշտպանելով ԽՍՀՄ — կարմիր բանակայինը պայքարում է միացյալ ին համաշխարհային պրոլետարական հեղափոխության հաղթանակի համար, ԽՍՀՄ-ում և ամբողջ աշխարհում ազգալիզմի հաղթանակի համար:

ՀԱՄԿ (Բ) Կ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ

1. Կարող ե բանակը հաղթել առանց շտաբի

1918 թ. նոյեմբերին գերմանական բանվորները դահլեյից արին վախճելով 2-րդին: Բարձրացավ ժողովրդական դաշնությունը: Բանվոր դասակարգը էր հաշիվն եր տեսնում կասեցրած իշխանությունն սղանվածների համար, քաղաքների ու գյուղերի ալեբանություն համար, աշխատավոր մասսաների աղքատության և սովի համար: Բեռլինում (Գերմանիայի մայրաքաղաքը) և բանվորական մյուս կենտրոններում բանվորական պատգամավորներն խորհուրդներ կազմակերպվեցին ուսականի որինակով: Ինչո՞ւ չհաղթեց այն ժամանակ գերմանական հեղափոխությունը: Ինչո՞ւ իշխանությունը մնաց բուրժուազիայի ձեռքին: Նրա համար, վոր Գերմանիայում ապստամբած սրբաբաններն բանակն առանց հրամատարության եր, առանց ղեկավարության: Գերմանիայում տակավին չկար այն ժամանակ կոմունիստական կուսակցություն, նա միայն սաղմնավորվում եր: Բանվորական շարժման ղեկավարում

Թյունը դավաճանների — գերմանական սոցիալ-դեմոկրատների ձեռքին եր (նույնն, ինչվոր ուս մենչեիկները): Յերևակայեցեք մի բանակ, վորի գլուխ են կանդնած թշնամու վարձկանները: Այդպիսի բանակը անխուսափելիորեն կջախջախվի: Այդպես էլ յեղավ: Գերմանական մենչեիկները — բանվորների շարքերում բուրժուազիայի այդ աղետները — սպանեցին կոմունիստական կուսակցությունը սաղմնավորվող կադակերով: Թյուն (այն ժամանակ այդ կադակերով թյունը կոչվում եր «Սպարտակի միություն») առաջնորդներ՝ Կարլ Լիբկեխտին և Ռոզա Լյուքսեմբուրգին, անխնայ ճնշեցին բավարյան խորհուրդային սկզբնավորված հանրապետությունը, ցրեցին խորհուրդները, գնդակահարեցին ու բանտերը նետեցին հեղափոխական բանվորներին: Իշխանությունն ընկավ բուրժուազիայի ձեռքը: Ահա թե ինչ է նշանակում կովել առանց հրամատարության, առանց ղեկավարության, առանց մարտական շտաբի: Միայն հաջորդ տարիներում գերմանական բանվորությունը կարողացավ կոփել իր մարտական շտաբ — Գերմանիայի կոմունիստական կուսակցությունը (ԳԿԿ): Նա պատրաստում է բանվոր դասակարգին կապիտալիզմի նորից դրոհելու համար և նրա ղեկավարությունը պրոլետարական հեղափոխությունը Գերմանիայում հաղթանակ կտանի կապիտալիզմի դեմ:

2. Համկ(բ) Կ վորպես Հոկտեմբերյան հեղափոխության մարտական շտաբ, վորպես Կարմիր բանակի հաղթանակների կազմակերպիչ

Ռուսաստանում սրբաբանական հեղափոխությունը հաղթեց նրա համար, վոր բանվորներն ու գյուղացիները

ցիները հանձնեա բայլչեիկներէ կուսակցութեան, աշխատավորներէ մեծագույն առաջնորդ—Լենինի գլխավորութեամբ ունեյին իրենց մարտական շտաբը: Այդ շտաբն իր առաջնորդի հանձարեղ ղեկավարութեամբ ուսումնասիրեց պրոլետարական հեղափոխութեան ստրատեգիան և տակտիկան՝ ինքնակալութեան, կարլաճատեաների ու կապիտալիստներէ դեմ թաղամայա պայքարի սլոգանները: Նա մշակեց ու կոփեց յերկաթե բայլչեիկեան կարգապահութիւնը բանվորներէ ավանդարդի—նրա կուսակցութեան շարքերում: Նա այդ կուսակցութեան շուրջը միաձուլեց բանվորներէ միլիոնավոր մասսաներին, կազմակերպեց աշխատավոր դուռացիութեան հետ նրանց մարտական դաշինքը: Այդ շտաբի ղեկավարութեամբ բանվորները, դաշնակցած աշխատավոր դուռացիութեան հետ, պաշտպանեցին 1917 թ. հոկտեմբերին ստեղծված պրոլետարական դիկտատուրան, խորհրդային իշխանութիւնը՝ միջազգային հակահեղափոխութեան միացյալ ուժերէ դեմ դաժան պայքարում:

«Առանց յերկաթե, պայքարում կոփված կուսակցութեան,—ասում եր Լենինը, առանց տվյալ դասակարգի ազնիվ տարրերի վստահութիւնը վայելող կուսակցութեան, առանց մասսայի տրամադրութեան հետեւիլ և նրա վրա ազդել կարողացող կուսակցութեան, հաջողութեամբ մնան պայքար վարել անհնար ե»:

Բայլչեիկեան կուսակցութեան ղեկավարութեամբ սկիզբն առաւ և կազմակերպվեց կարմիր բանակը: Կոմունիստներէ ղեկավարութեամբ նա հաղթանակներ տարաւ: Կուսակցութիւնն իր վերջապի դասակարգային

քաղաքականութեամբ, վորը բանվոր դասակարգի ղեկավարութեամբ միաձուլել է աշխատավոր դուռացիութեանը, իր անհողողող կամքով ու յեռանդով, անցկացնելով իր բլիշների և քաղմարմինների միջոցով մասսաների միաձուլման և կազմակերպման հսկայական աշխատանքը, ապահովեց հաղթանակը դասակարգային թշնամու վրա: Այնտեղ, վորտեղ առանձնապէս դժվար է յեղել պայքարը, վորտեղ ժամանակավորապէս տատանել են մարտիկների շարքերը, — կուսակցութիւնն աշնտեղ է նետել իր ամենից կայուն, լավագույն մարդկանց: Յեւ նրանք բանակն առաջնորդել են դեպի հաղթանակներ:

Հաղարավոր կոմունիստներ դաժանագույն պայմաններում, սպիտակ դվարդիական տերրորի պայմաններում աշխատում էին սպիտակների թիկունքում, սպիտակ բանակում, ապստամբութիւններ կազմակերպելով, համոզելով սպիտակ բանակի զինվորներին անցնելու խորհուրդների կողմը:

«Ամեն անգամ,—ասում եր Լենինը, յերբ վրայի հասնում դժվար ընդուն, պատերազմում, կուսակցութիւնը մոքիլիգացիայի յեր յենքարկում կոմունիստներին և նրանք ընկնում էյին առաջին հերքին, առաջին շարքերում. հազարներով նրանք ընկան Յուդենիչի և Կոլչակի նահատում, ընկան բանվոր դասակարգի լավագույն մարդիկ, վորոնք իրենց գոհաբերեցին, ըմբռնելով, վոր իրենք կընկնեն, բայց կիրկեն սերունդը, կիրկեն հազարավոր բանվորների և գյուղացիների»:

Այդ տարիներում ամբողջ կուսակցութեան կեսը (300 հազար մարդ) կոմունիստներ քաղաքական պատե-

յարգմի ճակատներում: 50 հազար կոմունիստներ իրենց զոհաբերեցին խորհուրդների իշխանության համար:

Մեծադուշն ուշադրությամբ լինին անձամբ ղեկավարում եր բանակը: Ճակատներում կռվի ամբողջ ղեկավարութիւնը կենտրոնացված եր Պաշտպանութեան խորհրդում, վերին անմիջապէս ղեկավարում եր կուսակցութեան կենտրոնական կոմիտեն և վորի գլուխն եր կանգնած Իլյիչը: Նա հոգ եր տանում բանակի հաշվաշխման մասին, թարմ ուժերով բանակի համալրման մասին: Նա հաստատում եր հրամատարութեան ուղեւորակով պլանները, վճռում եր բանակի կազմակերպման հարցերը: Իլյիչը իր նամակներով և մարտիկներին դիմումներով վոգեվորում եր նրանց նորանոր հաղթանակներ տանելու համար, քաջաբերում եր անհաջողութեան ժամանակ: Լենինի ամենամոտիկ ողնականն եր Ընկ. Ստալինը:

«1918—1920 թվերի շրջանում, ընկ. Ստալինը, ըստ ամենայնի, հանդիսանում եր միակ մարդը, վորին կենտրոնական կոմիտեն նետում եր մի մարտական ճակատից մյուսը, ընտրելով ամենից շատ վտանգավորները, հեղափոխութեան համար ամենից շատ սարսափելի տեղերը: Այնտեղ, վորտեղ համեմատաբար հանգիստ եր և բարեհաջող, վորտեղ մենք ունեյինք հաջողութիւններ, այնտեղ դուք ընկ. Ստալինին չեյիք տեսնի: Սակայն այնտեղ, վորտեղ ամբողջ մի շարք պատճառների հետեւանում կարմիր բանակներն եյին վորոտում, վորտեղ հակահեղափոխական ուժերը, զարգացնելով իրենց հաջողութիւնները, սպառնում եյին հենց նույնիսկ նորկրդային իշխանութեան գոյութիւնը, վորտեղ

շփոթութիւնն ու խուճապը կարող եյին վերածվել ամեն րոպե կատաստրոփի և անոգնականութեան, — ահա այնտեղ եր հայտնվում ընկ. Ստալինը: Նա գիշերներով չեյր քնում, նա կազմակերպում եր, նա իր հաստատուն ձեռքն եր վերցնում ղեկավարութիւնը, նա հուժկու յեր, նա անողոք եր և նա բեկում եր ստեղծում, առողջացնում եր պարագան»:

Ընկ. Ստալինը, ընկ. Վորոշիլովի հետ մեկտեղ հաղթանակների կազմակերպչն եր կրասնովբան կազակներին դեմ, հրոսակների դեմ, վորոնք պաշարել եյին կարմիր Յարկը (այժմ Ստալինգրադ): Նրա անմիջական ղեկավարութեամբ հաղթանակ տարանք Դենիկինի դեմ քաղաքացիական պատերազմի ամենահարկու ճակատում՝ հարավային ճակատում:

Կուսակցութեան և Նրա Կենտկոմի ղեկավարութեամբ Կարմիր բանակը հաղթեց քաղաքացիական պատերազմում: Կուսակցութեան ղեկավարութեամբ կարմիր բանակն իւր ժամ ամրացնում և իր մարտական հորութիւնը, հաղենալով տեխնիկայով, տիրապետելով ժամանակակից մարտի բարդ ձեւերին: 1925 թվից կուսակցութիւնը Կարմիր բանակի գլուխ կանգնեցրեց Կարմիր բանակի հաղթանակների խորորադուշն կազմակերպչներէից մեկին, ամենահին բայց և չէին, Համկ(բ)ի Կենտկոմի քաղաքականութեան անդամ, Լուդանակի բանվոր Ընկ. Վորոշիլովին:

Ընկ. Վորոշիլովը կենտադրոծում և Կարմիր բանակի խորը մերձախուցումը Նրա նոր խնդիրների համեմատ: Նրա ղեկավարութեամբ սկսվում և ու տարվում և Կարմիր բանակը նոր տեխնիկայով հագեցնելու հակա-

յախան աշխատանքը: Ինչպես քաղաքացիական պատերազմի տարիներին, մեր կուսակցության կենտրոնական կոմիտեն ուշադրություն դեկավարում է հեղափոխության ղինված ուժերի շինարարությանը: Լենինյան կուսակցության գլխավոր գծի հաղթանակները ապահովում են հետագայում կարմիր բանակայինները դասակարգային միավորությունը: Կուսակցության ղեկավարությունը ձևավորում է սոցիալիզմի հաջողություններն ամուր քաղաքան սակզում ԲԳԿԻ տեխնիկական հաղեցման համար:

Ինչպես քաղաքացիական պատերազմին ԲԳԿԻ կուսակցական կազմակերպությունը իր գուսպ լենինյան գծով, իր ակտիվ աշխատանքով, վոր տանում է ամբաջանելու Կարմիր բանակի մարտական հզորությունը, նվաճել է հակայական հեղինակություն կարմիր բանակայինների և պետկազմի աչքում:

Սպիտակ-չինացիների դեմ Հեռավոր-Արևելեյան Հատուկ Կարմրադրոշ Բանակի կոմիտե մասնակցողներին մեկը պատմում է՝

«Մի զնդի կարմիր բանակային, բանվոր, կովից առաջ հայտարարեց կուսակցական կազմակերպության քարտուղարին. «Ես իր բնկեր, լես չեմ ուզում մեռնել վորպես անկուսակցական: Յեթե սպանեն, ինձ կոմունիստ հաշվեն»: Մյուսը նույնպես, նույն բանի մասին. «Կովից հետո յեթե կենդանի մնամ, քննեցե՛ք իմ դիմումը»: Կարմիր բանակային Պուլոնենկոն գիտե, վոր մարտն առանց զոհի չի լինում: Յեթե մեռնելու յեմ պապ թող մեռնեմ, վորպես կոմունիստ, և վոչ թե անկուսակցական»: Ո՞հ հեմզնդի կարմիր բանակայինը մեռնելով վերքերից, խնդրեց քաղցեկին միայն մի բան, «հա»

զորդեցե՛ք իմ դյուզացիներին, վոր յես մեռել եմ վորպես կոմունիստ»...

Քիչ չեն յեղել նման դեպքերը Հեռ. Ար. Հատուկ Կարմրադրոշ բանակում: Նրանք ցույց եյին տալիս, թե վորքան բարձր է կուսակցության հեղինակությունը, վորքան մեծ է նրա դերը—պրոլետարական ղեկատարության ղինված ուժերի առաջնորդի դերը:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Այսպես ուրեմն, մենք ծանոթացանք ընկեր, Կարմիր բանակի հիմնական առանձնահատկությունների հետ: Մենք տեսնում եյինք, վոր Կարմիր բանակի այդ առանձնահատկություններն ու խնդիրները խիստ տարբերում են Կարմիր բանակը բուրժուական բանակներից:

Այն ժամանակ, յերբ բուրժուական յերկրների բանակները հանդիսանում են վորպես գենք բուրժուական ղապի դասակարգային տիրապետության համար, բանվորներին և բոլոր աշխատավորներին ճնշելու համար, վորպես գենք թալանելու մյուս ժողովուրդներին, վորպես գենք իմպերիալիզմի նվաճողական քաղաքականության, աղգուլթյուններին ճնշելու համար,

Կարմիր բանակը, պրոլետարական պիկետաուրայի բանակն է, բոլոր աշխատավորներին շահագործողների լծից ազատագրելու բանակն է:

Համաշխարհային պրոլետարական եեղափոխության բանակն է, պաշտպանն է աշխատավորների միջազգային հայրենիքի—ԽՍՀՄ:

ժողովուրդների յեղբայրութեամբ, բոլոր ազգութիւնների աշխատավորների ազատութեամբ և անկախութեամբ բանակն է:

Մենք գիտեցինք, վոր Կարմիր բանակի այդ առանձնահատկութիւնների մեջ արտացոլւում են մեր պրոլետարական պետութեան, պրոլետարատիկան գիւտատուրայի բոլոր հիմնական հատկանիշները, վորպիսի պրոլետարական դիկտատուրան իրականացւում է աշխատավոր դուռըացիութեան հետ պրոլետարատիկայի դաշինքի հիման վրա, բոլոր ազգութիւնների աշխատավորների յեղբայրութեամբ և միասնութեամբ հիման վրա: Մենք գիտեցինք, վոր Կարմիր բանակի առաջնորդն ու կազմակերպիչը հանդիսանում է լենինյան բալլետիկայի վուսակցութեանը, վորը ղեկավարում է ամբողջ խորհրդային պետութեանը, վորն իր ճիշտ լենինյան գծով ապահովում է սոցիալիզմի հաղթանակը և ԽՍՀՄ պաշտպանունակութեան աճումը:

Կարմիր բանակի այդ բոլոր բնորոշ հատկանիշներն ու առանձնահատկութիւնները ներծծւում են նրա կազմակերպութեան և համալրման ամբողջ սխեմայի մեջ, նրա ուսուցման ամբողջ կազմակերպման և քաղաքական դաստիարակութեան սխեմայի մեջ, բնորոշում են բանակի ու խորհրդային յերկրի աշխատավորների փոխհարաբերութեանները: Քննենք այս հարցերը մանրամասնորեն:

1. Դասակարգային միասնութիւնը Կարմիր բանակի մարտունակութեան հիմքն է

Բուրժուազիան բանվորական շարքերում իր փորձած ագենտուրայի—ամբողջ աշխարհի մենչևիկների

ողնուլթյամբ ամեն կերպ ջանում է թաղցնել բանվորներին և աշխատավորներին, վոր բուրժուական բանակները ծառայում են աշխատավորներին ճնշելու նպատակների համար: Յեւ վ հենց հատկապէս այդ նպատակով է, վոր քարոզներ են կարդում «հայրենիքի», «հաւատի», «ազգային անվտանգութեան» մասին և այլն: Չե՞ վոր այն ժամանակ, յերբ բուրժուական բանակի ղինվորները կհասկանան, վոր իրենք իրենց սեփական վղին են դնում լուծը (իսկ այդ անպայման նրանք կհասկանան), այն ժամանակ կհրաժարվեն բուրժուազիային հնազանդելուց: Դրանումն է ամեն մի բուրժուական բանակի թուլութեանը:

Կարմիր բանակն, ընդհակառակը, բացարձակ դասակարգային բնույթ է կրում: Խորհրդային իշխանութեան համար հարկավոր չէ թաղցնել այն, վոր նա պրոլետարական դիկտատուրայի գեներն է, բանվորների և աշխատավոր դուռըացիների իշխանութեանն է՝ բանվոր դասակարգի և նրա կուսակցութեան ղեկավարութեամբ: Կարմիր բանակը աշխարհում միակ բանակն է, վորը գիտե, թե ինչի համար է նա պայքարում, գիտե, վոր ինքը պաշտպանում է բանվորների և դուռըացիների իսկական շահերը:

Ահա թե ինչ է ասում Կարմիր բանակի բուրժուական բանակներից արմատական այդ տարբերութեան մասին բանվոր դասակարգի առաջնորդ ընկ. Ստալինը.

«Կարմիր բանակը,—ասում է ընկ. Ստալինը, —...գիտե, թե ուր է դնում...նա բաղկացած է վոչ թե անաղե ղինվորներից, այլ գիտակից մարդկանցից, վորոնք հասկանում են, թե ուր պետք է դնալ

և ինչի համար կովել: Բայց այն բանակը, վորը զիտե, թե ինչի համար ե կովում, անհաղթելի յե... Ահա թե ինչու մեր Կարմիր բանակը բոլոր հիմունքներն ունի աշխարհում ամենալավ բանակը լինելու»:

Կաղմակերպելով իր բանակը, Խորհրդային իշխանությունը բացարձակ հայտարարում ե .

«ԽՍՀ Միության պաշտպանությունը գեներալ ձեռքիմ իրականացնում եմ միայն աշխատավորները: Անաշխատ տարրերի վրա դրվում ե ԽՍՀ Միության պաշտպանության սպասարկման այլ պարտականությունների կատարում»:

Այսպես ե ասված պարտադիր զինվորական ծառայության մեր որենքում:

Դասակարգային թշնամին—կուլակը, նեպմանը, խորհուրդներն ընտրելու իրավունքից բոլոր զրկվածները—տեղ չունեն Կարմիր բանակում:

Դասակարգային թշնամին ամեն կերպ աշխատում ե սողոսկել դորանոց: Իհարկե, այդ նա ուզում ե վոչ թե նրա համար, վոր ուզում ե պաշտպանել ԽՍՀՄ: Դասակարգային թշնամին փորձում ե ողտադործել Կարմիր բանակն արտոնություններ ստանալու համար, ինչպիսի արտոնություններով ողտվում են Կարմիր բանակայինների տնտեսությունները: Նա դրանով ուզում ե աղատվել հարկային խիստ քաղաքականությունից, վորն անց ե կացնում Խորհրդային իշխանությունը անաշխատ տարրերի նկատմամբ: Նա նկատի ունի աղատել իր տնտեսությունը լիկվիդացիայի յնթարկելուց (համատարած կոլեկտիվացման ռայոններում): Յուրաքանչյուր Կարմիր բանակայինի խնդիրն ու պարտականու-

թյունն ե՝ հայտարարել այդպիսիներին, վորոնք խաբարյական ճանապարհներով խցկվել են բանակի շարքերը: Դասա՝, արգային թշնամու գլխավոր նպատակն ե, սողոսկել Կարմիր բանակ, վնասել ԽՍՀՄ պաշտպանունակությանը, թուլացնել Կարմիր բանակի հզորությունը: Դրա համար նա ամենից առաջ ձգտում ե թուլացնել բանվոր դասակարգի աշխատավոր գյուղացիության հետ մարտական դաշինքը, վորի մարմնացումն ե հանդիսանում Կարմիր բանակը: Դասակարգային թշնամին տակնհասն ագիտացրա յե տանում կոլտնտեսությունների դեմ, Խորհրդային իշխանության քաղաքականության դեմ գյուղում: Նա փորձում ե իրեն կողմնակիցներ հավաքադրել: Դասակարգային թշնամին սմբողջ ժամանակ, քանի գոյություն ունի Խորհրդային իշխանությունը, ճրդտում եր և ձգտում ե կովեցնել գյուղացիությանը բանվոր դասակարգի հետ: Նա հասկանում եր, վոր յեթե այդ նրան հաջողվի, դրանից կոյովելյին ոռոտահան և արտասահմանյան կայվածատերերը, դործարանատերերը, սպիտակ գվարդիականները, կկործանելին խորհուրդները և կվերականգնելին հին կարգերը: Սակայն ադ չհաջողվեց նրան առաջ և չի հաջողվի նաև այժմ: Այժմ, ինչպես յերբեք, ամուր և բանվոր դասակարգի ու աշխատավոր գյուղացիության դաշինքը:

Անընդհա աճում ե Միության բանվոր դասակարգը: ԽՍՀՄ սոցիալիստական ինդուստրացման հսկայական հաջողությունները, բանվոր դասակարգի հերոսական աշխատանքը Փարիզի կնրում ու դործարաններում, հաստատուն մեքենայական բաղա ստեղծեցին գյուղա-

տնտեսութեան կոլեկտիվացման համար: Գյուղացիութեան հիմնական մասսան անվերադարձ թեւակոխել եւ կոլեկտիվացման ուղին: Կոլտնտեսականը դարձել եւ խորհրդային իշխանութեան ամուր հենարանը գյուղում: Կուլակութիւնը—իմպերիալիստների այդ ագենտուրան Կարմիր բանակի թիկունքում—վերացվում ե: Սոցիալիզմը իՍՂՄ-ում ասպհոմված ե, իՍՂՄ վերջնականապէս հաստատվել ե սոցիալիստական ռելսերի վրա: Սոցիալիզմի այդ հաջողութիւնների հիման վրա տարեցտարի բարձրանում ե աշխատավորների նյութական եւ կուլտուրական մակարդակը: Կուսակցութեան ճիշտ գիծը, վորն ասպհոմվում ե այդ բոլոր նվաճումները, ե՛լ ամելի յե համախմբում իր շուրջը բանվոր դասակարգին ե բոլոր աշխատավորներին:

Քանի զնում, ամելի մեծ քանակութեամբ են Կարմիր բանակ գալիս յերիտասարդ բանվորներ գործարաններից, Ֆաբրիկներից, խորհտնտեսութիւններից ու կոլտնտեսութիւններից: Նրանք կոմիւն են հնդամյակը չորս տարում կատարելու պայքարում, սովորել են աշխատել հարվածայնորեն: Նրանք սոցիալիստական շինարարութեան առաջավոր հարվածիչների իրենց խանդավառութիւնը ի սպաս են դնում մարտական ուսուցման ե քաղաքական պատրաստութեան գործում:

Կարմիր բանակային գյուղացիներից մեծամասնութիւնը կոլտնտեսականներ են: Յերիտասարդ կոլտնտեսականներն անցել են կուլակութեան դեմ, համատարած կոլեկտիվացման համար, կուլակին վորպէս դասակարգ վերացնելու համար պայքարի դպրոցը գյուղում: Նրանք սովորել են ու քաջ գիտեն դասակարգային թշնամութիւնը ձեւերը ե թե ինչպէս պետք ե, հակահարված տալ

Նրանց: Կոլտնտեսական մարտիկները անձնական փորձով համոզվել են, վոր կոլեկտիվացումն ազատագրում ե աշխատավոր գյուղացիութեանը կուլակային շահագործումից, վոր խոշոր մեքենայացված կոլեկտիվ տնտեսութիւնը գյուղացիութեանն ազատում ե աղքատութիւնից ե հետամնացութիւնից: Կարմիր բանակայիները, բանվորներն ու կոլտնտեսականներն այդպիսով գիտեն, թե ինչի համար են նրանք պայքարում, ինչ պետք ե պաշտպանեն: Նրանք գիտեն, վոր բայլընկիւյան կուսակցութեան ղեկավարութիւնն ասպհոմվում ե իՍՂՄ աշխատավորների համար նորանոր հաղթանակները սոցիալիստական շինարարութեան գործում:

Մարտիկների դասակարգային միաձուլումը ընդնշան կուսակցութեան շուրջը Կարմիր բանակի մարտական հզորութեան հիմքն ե: Կարմիր բանակի դասակարգային խնդիրները պարզորոշ գիտակցող մարտիկը, վորը պաշտպանում ե սոցիալիզմի չտեսնված հաջողութիւնները, խանդավառութեամբ նվիրվում ե մարտական պատրաստութեան գործին:

Սակայն յուրաքանչյուր մարտիկ չպետք ե մոռանա, վոր թշնամին իր դիրքերը չի զիջում առանց մարտի: Դասակարգային թշնամին իՍՂՄ-ում ջախջախված ե, բայց տակավին չի վոչնչացված: Յուրաքանչյուր մարտիկ պետք ե անխնա մերկացնի դասակարգային թշնամուն, վորը սողոսկում ե մեր չարքերը, անխնա հակահարված տա նրա ագիտացիայի ամենաչնչին փորձերին անդամ:

Կուսակցութեան քաղաքականութեան, խորհրդային իշխանութեան դեմ ագիտատորր, ինչ տեղ ել ծնված լինի նա, միջազգային կապիտալի յրտեսն ե,—դասակար-

գային թշնամի յե, կամ նրա աղենտն է: Թույլ չենք տա, վոր նա իր ձայնը բարձրացնի կարմիր դորանոցում: Յուրաքանչյուր մարտիկ պետք է ամրացնի բանվորների ու գյուղացիների դասակարգային միաձուլությունը, վոր հիմքն է կարմիր բանակի մարտունակության:

2. «Զորքե'ր, զորքե'ր»

Բեռլինի (Գերմանիայի մայրաքաղաք) պրոլետարական թաղերի բանվորները միտինգի հավաքվելով մեծ հրապարակում, նրանց կոմունիստ ճառախոսն ասում եր. «Բանվորներն այլևս հանդուրժել չեն կարող. մենք սովամահ ենք լինում: Գերմանիայում յուրաքանչյուր յերկու բանվորից մեկը գործադուրի է: Մեր յերկխանրը զրկված են հացից: Բնակարանատերը մեզ վտարում է բնակարանից, մեզ փողոց է նետում: Հաբլուրավոր բանվորներ ապրում են բաց յերկնքի տակ: Աշխատավարձը քանի գնում, իջնում է: Մի բուռն գործարանատերեր, վաճառականներ, գեներալներ անվերջ հարստանում են, իրենց յեկամուտից բաժին հանելով բանվոր դասակարգի դավաճաններին—սոցիալ ֆաշիստներին»:

Բանվորները լողթյամբ լսում էյին: Ճառախոսը ճիշտ է ասում: Նրանցից յուրաքանչյուրի տանը լաց են լինում կիսաքաղց յերեխաները: Ամենքը մատնված են վերջիվերջո սովամահության... Կապիտալիստներին հարստացնելու համար: Ճառախոսն սկսում է խոսել իՍՍՀՄ մասին, վորտեղ չկա գործադրկություն, վորտեղ սոցիալիզմ են կառուցում: Վառվում են բանվորները աչքերը, բարձրացնում են բուռնքներն ողբի մեջ:

— Ռոստ ֆրոնտ. հնչում է բոլորի պրոլետարական վողջույնը:

Այդ վողջույնը քեզ է ուղղված, ընկեր կարմիր բանակային, մեզ բոլորիս, իՍՍՀՄ աշխատավորներին:

Յեվ հանկարծ ելեկտրական հոսանքն անցնում է ամբոխի միջով, ինչ վոր հուլմունք է համադրում բոլորին. մեկը հնչյուն ձայնով բղավում է՝

— Զորքեր, զորքեր:

Միաժամանակ չորս կողմից հրապարակ են գալիս զրահապատներ: Մեկ... յերկու... հինգ: Զրահապատների յետեից վազում է գերմանական բանակի (ռեյխսվերի) հեռեակը: Հրապարակում սկսվում է իսկական ճակատամարտ: Բանվորները մայթերից քարեր են հանում և շարտում զորքերի վրա: Զինվորները հրացանի կոթով ջարդում են բանվորներին, զրահապատները քշում են ուղղակի ամբոխի վրա, տրորելով մարդկանց: Յեվ հանկարծակի ամբողջ աղմուկը խանում է դնդացրերի հերթերի ճարճատյունից, մեկ, յերկու, յերեք հերթ: Այս ու այն կողմ են փախչում բանվորները, թողնելով առանցքներով սղանվածներ: Հրապարակը դատարկվեց: Զինվորները սոցիալ-ֆաշիստական լրտեսների (շպիկների) ցուցումներով վորսում են կոմունիստներին: Սնդեներն իրա հաղթանակը տարված է:

Ահա մի բոլորովին այլ պատկեր:

3. Եեֆերը, Եեվերը

Մոսկվայի հսկայական տեքստիլ գործարանի բանվորներն ու բանվորուհիները հավաքվել են Ժողովի ալիւմբը: Բանվոր Ժեյրունի ճառախոսը խոսում է յերկ-

րի վիթխարի նվաճումների մասին, դործարանի հաջողութիւնների մասին. նախատեսում է և այն մասին, վոր դործարանի արտադրանքի վորակը տակաւին բարձր չէ, նա նախատում է դործաւիճներին: Յեւ ահա ինչ-վոր ազմուկ է բարձրանում ժողովում: Մեկը դռնից ուրախութեամբ բղավում է.

«Շեփերը, շեփերն են գալիս»

Այնուամբ էն մտնում դործարանի յենթաշէփերն ու շէփերը հեծրիղաղի, հեծվաչտի մարտիկները: Յերիտասարդ մարտիկը գեկուցում է ժողովին հեծվաչտի դործերի մասին: Գործարանի հետ կեքած սոցմրցակցութեան պայմանագիրը կատարված է: Հեծվաչտը հաջողութեամբ կատարում է մարտական ու քաղաքական ուսուցման պլանը: Գիշ աշխատանք չի կատարված նաեւ հրաձգային և ավիաքիմ խմբակներում, կազմակերպված հեծվաչտի ջանքերով դործարանում: Յեւ կարմիր բանակայինը նոր առաջարկութիւններ է մըտցնում դործարանի և հեծվաչտի սոցմրցակցութեան պայմանագրի մեջ, լավագոյն ձեով կատարելու արդ-պլանները և պլանային մարտական ուսուցումը:

Խորիցեք ընկերներ, այս յերկու պատկերների վրա, վորոնք վերցված են կյանքից, վորոնք պատկերացնում են բանակի ու աշխատավորների միջև հարաբերութիւններն այնտեղ, կապիտալի յերկրներում, և մեզանում, ԽՍՀՄ-ում:

Այնտեղ բանակը բաժանված, կտրված է աշխատավորներից, նա թշնամաբար է վերաբերվում աշխատավորներին: Աշխատավորները վախենում են բանակից:

Մեզանում բանակն աշխատավոր ժողովրդի միանու արյունն է: Նա-ամուր, անքակտելի կերպով կապված է նրա հետ: Աշխատավորները սիրում են իրենց բանակը, հող են տանում նրա մասին:

«Հին ժամանակ,—ասում է ընկ. Ստալինը,— հենց այժմ ել կապիտալիստական յերկրներում ժողովուրդը վախենում եր և շարունակում է վախենալ բանակից, ժողովրդի ու բանակի միջև գոյութիւն ունի անջրպետ, վորը բաժանում է բանակը ժողովրդից: Մեզանում, ընդհակառակը,—ժողովուրդն ու բանակը մի ամբողջութեան են կազմում, մի ընտանիք: Վոչ մի տեղ աշխարհում չկա այնպիսի հոգաւոր վերաբերմունք ժողովրդի կողմից դեպի բանակը, ինչպես մեզանում: Մեզանում սիրում են բանակին, հարգում են նրան, հոգ են տանում նրա մասին: Ինչո՞ւ: Նրա՛ համար, վոր աշխարհում առաջինը բանվորներն ու գյուղացիները, ստեղծեցին իրենց սեփական բանակը, վորը ծառայում է վոչ թե տերերին, այլ մարտիկ ստրուկներին, ներկայումս ազատագրված բանվորներին ու գյուղացիներին»:

Բանվոր դասակարգը մշտապես հող է տանում աշխատավորների հետ կարմիր բանակի կապի ամրացման մասին: Գործարանները, ֆաբրիկները, խորհուրդները և արհմիութիւնները զորամասերի շէփութիւնն են ընդունում և այդպիսով ամրապնդում են սրտիտարական ազդեցութիւնը բանակի վրա, ամրապնդում են բանակի կապը բանվորների հետ: Շէփերն ողնում են զորամասերին նրանց ուսուցման գործում, ծանոթանում են

նրանց կյանքի ու կենցաղի հետ, նրանց հետ միասին անց են կացնում քաղաքական ու լուսավորական աշխատանք: Կարմիր բանակայիններն ոգնում են շեֆերին ձեռնարկությունների և դործարանների ռադմականացման գործում, հրաձգային դործի կազմակերպմանը: և այլն: Միաժամանակ մարտիկները ծանոթանում են դործարանի աշխատանքի հետ, նրա հաջողությունների ու թերությունների հետ, բանվորների կենցաղի հետ: Գործարանի ու կարմիր բանակային զորամասի միջև սոցիալական կապերը—արդիվները և մարտական ուսուցման պլանները լավագույն կատարման համար—ծառայում և վորպես առաջնորդիչ հզոր ուժ թե՛ կարմիր բանակի զորամասերի և թե՛ դործարանների հաջողությունների համար:

Կարմիր բանակի զորամասերը կապվելով աշխատավորների հետ, ակտիվ մասնակցում են սոցիալատական շինարարությանը: Ահա մի փայլուն օրինակ՝ ԽՍՀՄ Կենդործկոմը պարզևատրելով, առաջին հնդամյակի գերաններին մեկի—կարելովի տրակտորի դործարանի բանվորներին ու տեխնիկական կազմին, նա Լենինի շքանշանով պարգևատրեց նաև դործարանի յենթաշեֆ դիվիզիային: Դիվիզիայի մարտիկները կամավոր հանդստի որերին ակտիվ մասնակցություն ելին ցույց տվել դործարանի շինարարությանը և նրա ժամանակին դործարկմանը:

Հարյուր հազարավոր կոլտնեսականներ գիտեն, ինչպես տարեցտարի 51-րդ Պերեկոպյան դիվիզիայի նախաձեռնությամբ ամբողջ բանակ և դուրս դաշիս գյուղացիական դաշտերը չաբաթորյակների, ոգնելու կու-

տնտեսականներին հավաքելու բերքը: Այդպիսի ոգնություն սխտեմատիկ անց են կացնում զորամասերը, վորոնք կոլտնեսությունների ու խորհտնեսությունների շեֆությունն են ընդունել: Մարտիկները գյուղ են ուղարկում դրքեր, ոգնում են վերացնելու անգրագիտությունը, աջակցում են կոլտնեսականների քաղաքական դաստիարակությանը, պարզարանելով նրանց կուտակցության քաղաքականությունը: Ել ուրիշ ինչ բանակ աշխարհում, բացի կարմիր բանակից, կարող և այդպես կապված լինել աշխատավորների հետ: Նման ուրիշ բանակ գոյություն չունի: Հիշի՛ր, ընկեր, վոր բանակի կապն աշխատավորների հետ ԽՍՀՄ պաշտպանության հզոր լծակն է: Ողնիր ու ամեն կերպ ամրացրու այդ կապը: Բանակի ու աշխատավորների անքակտելի այդ կապը կարմիր բանակի ամբողջ շինարարության հիմքն է կազմում:

4. Կոմունիստական կուտակցության ծրագրում

առված է՝

«Ի հակադրություն հին բանակի կառուցվածքի, անհրաժեշտ է՝ վորքան հնարավոր է կարճ ժամանակում ստեղծել իսկական զորանոցային սովորություններ, զորանոցները մոտեցնել ռազմա-քաղաքական դպրոցների տիպին, ըստ հնարավորին սերտ կապ ռադմական կազմակերպությունների ու դործարանների, ֆարրիկների, արհմիությունների միջև»:

Յեվ այնուհետև.

«Անհրաժեշտ է պրոլետարիներին ու կիսապրոլետարներին ամենալայն կերպով սովորեցնել ռադմական գոր-

ծը, մտցնել համապատասխան առարկաների դասավանդումը դպրոցում»:

Կուսակցութեան այս ցուցումներին համապատասխան, Կարմիր բանակի շինարարութեան հիմքն է հանդիսանում յերկրային սիստեմը: Մենք ունենք վոչ մեծ կադրային բանակ: Զինվորական ծառայութեան համար դորակոչի յենթակա յերիսասարգութեան հիմնական մասսան ուսուցումն անցնում է յերկրային զորամասերի փոփոխիկ կազմում կամ արտագորային կարգով: Յերկրային զորամասերը կազմված են վոչ մեծ մշտական կարմիր բանակայինների կազմից, վորոնք ծառայում են յերկու տարի, և փոփոխիկ կազմից: Փոփոխիկն ամեն տարի 5 տարվա ընթացքում $1\frac{1}{2}$ —2 ամիս հավաք է դալիս, մնացած ժամանակը նա աշխատում է իր ձեռնարկութեան մեջ կամ գյուղում, հաշվվելով արձակուրդում: Միջհավաքային շրջանում մարտական պատրաստութեանն անցնում են մարտական ուսուցման խմբակներում անմիջապես դործարանում, Ֆարերիկայում, կոլտնտեսութեան մեջ:

Ուսուցման նման կարգը մեծ չտիրով հեշտացնում է աշխատավորների համար ղինվորական ծառայութեան կատարումը, հնարավորութիւն է տալիս տղ ծառայութեանն անցնել առանց կտրվելու աշխատանքից, ընտանիքից: Յերկրային զորամասեր պահելը յերկրի վրա շատ ավելի աժան է նստում: Յերկրային զորամասերի ոգնութեամբ ռազմական ուսուցման մեջ են ներգրավվում աշխատավորների մեծ քանակ: Արտագորային ուսուցումը կառուցված է նույն հիմունքներով,—արտագորայինը ժամանակ առ ժամանակ դալիս է վարժական հավաքի:

Յերկրային սիստեմի ոգնութեամբ ռազմական ուսուցումը ԽՍՀՄ-ում անմիջապես մոտեցված է դործարանին, Ֆարերիկին, գյուղին: Համատարած կոլեկտիվացման առնչութեամբ շատ բարենպաստ պայմաններ են ստեղծվել գյուղում յերկրային սիստեմն ամրացնելու համար: Կոլտնտեսութեանն ակտիվորեն ներգրավվում են փոփոխիկի միջհավաքային պատրաստութեանը, ոգնում են կազմակերպելու միջհավաքային մարտական ուսուցման վարժակայաններ (կետեր):

Ուսուցման հետ անմիջապես Կարմիր բանակում շաղկապվում է կամավոր մասսայական աշխատանքը, վորն անց են կացնում աշխատավորների զանազան կազմակերպութեանները: Նրանք կազմակերպում են ռազմական անկյուններ ձեռնարկութեաններում և կոլտնտեսութեաններում, կազմակերպում են ռազմական գիտելիքների խմբակներ, հրաձգային, սանիտարական խմբակներ, աշխատավորների համար մասսայական ուսուցում են անցկացնում տիրապետելու համար հսկազաղին, կազմակերպում են խմբեր թշնամու քիմիական հարձակման դեմ պայքարելու համար: Այդ ամբողջ աշխատանքը գլխավորում է պաշտպանութեանն ու ավիացիոն-քիմիական շինարարութեանն աջակցող աշխատավորների կամավոր ընկերութեանը—Պ.Ե.Վ.Պ.Ա.Վիաքիմը: Այդ ընկերութեանն իր շարքերում ունի տաս միլիոն աշխատավորներ և վորը հանդիսանում է Կարմիր բանակի հզոր ռեզերվը: Բանակին ակտիվորեն ոգնում են նաև աշխատավորների մյուս կամավոր կազմակերպութեանները—Կարմիր խաչի ընկերութեանը, Ավտոդորը: Վերջապես յերիտասարդութեան ռազմական դաստիարակումը:

քակույթյան մասին խոշոր հոգացողութիւնն եւ հայտաբերում ընդնայան կոմյերտիութիւնը, վորն իր վրայ յէ վերցրել ծովային տորմիդի եւ ավիացիայի շէֆութիւնը:

ԽՍՀՄ ինդուստրացումը, գյուղատնտեսութիւն կողիտիւցացումը հատուկ բարենպաստ պայմաններ են ստեղծում մասսայական ռազմական աշխատանքի համար: Ավտոմոբիլի ու տրակտորի գործարանների բանվորները, ՄՏԿ բանվորները գյուղում—տրակտորիստները կոլտնտեսութիւններում—կազմակերպում են դրահատանների, տանկերի, մարտական ավտոմեքենաների համար ապագայում վարողների կամավոր խումբեր: Ավիո-գործարանների քանվորները լրացնում են ավիացիոն գործառքերի ավիոմոտորիստների, մէխանիկների կազմերը: Յերիտասարդ կոլտնտեսականները վարժական հեծյալ ջոկատներ են կազմակերպում, դաստիարակում են կոլտնտեսական ձիւն մարտական ծառայութիւն համար: Յուրաքանչյուր գործարան, յուրաքանչյուր կոլտնտեսութիւն վեր եւ անվում սոցիալիզմի ամբողջի: Դպրոցներում ու ԲՈՒՀ-երում մտցված են ռազմական առարկաներ, վորոնք ոգնում են յերիտասարդութիւնը պատրաստվելու Կարմիր բանակի ծառայութիւն համար:

Մենք տեսնում ենք, վոր Կարմիր բանակի թիկունքում կանգնած են ԽՍՀՄ աշխատավորների միլիոնավոր մասսաները, վորոնք թեւ դրադված են խաղաղ աշխատանքով, բայց պատրաստ են ամեն բոլոր բանակի շարքերն անցնելու խորհրդային սահմանների պաշտպանութիւն համար: Կապիտալիստական յերկրներում բուրժուազիան ամեն կերպ հետապնդում եւ հեղափոխական

կազմակերպութիւններին, վորոնք աշխատավորներին սովորեցնում են ռազմական կազմակերպվածութիւն եւ կարգապահութիւն: Այսպես որինակ՝ գերմանական բուրժուազիան արգելեց Կարմիր ճակատայինների բանվորական միութիւնը: Բոլոր յերկրներում խստորեն հետապնդվում են բանվորական Կարմիր սպորտային կազմակերպութիւնները: Իրա վոխարեն բուրժուազիան լայնորեն խրախուսում եւ Ֆաշիստական ու սոցիալ-Ֆաշիստական բանդաների կազմակերպումը, ամեն կերպ զինում եւ նրանց ե ոգտագործում ե նրանց հեղափոխական շարժումը արյունով ճնշելու համար: Ֆաշիստական այդպիսի կազմակերպութիւնների քանակը գերազանցում ե նույնիսկ բանակի թվից կապիտալիստական յերկրներում: Այդ կազմակերպութիւնները կազմակերպված են բուրժուաների, կալվածատերերի, կուլակների վորդինների եւ հարուստ շինովնիկների, սպաների զավակներից: Յերբեմն այդ կազմակերպութիւնների մեջ են ընկնում նաեւ խաբված հետամնաց բանվորները: Պատերազմի ժամանակ Ֆաշիստական այդ ջոկատները լայնորեն կողտագործվեն բուրժուական տերրորի համար ե «կարգը» պահպանելու համար ինչպեք բանակում, նույնպես ե թիկունքում:

5. Կարմիր բանակայինը ԽՍՀՄ իրավագոր քաղաքացին ե

Բուրժուական բանակների զինվորները զրկված են քաղաքական բոլոր իրավունքներից: Նրանք չեն մասնակցում ընտրութիւններին ե չեն կարող ընտրվել բուրժուական որենսդրական հիմնարկութիւններում: Նրանց

արդեւի՞րում ե կուսակցութիւններէ անդամ լինել, հաճախել բանվորական և գյուղացիական ժողովները, միտինգները, ակումբները և այլն:

Այդ միջոցներով բուրժուազիան ձգտում ե հեռու պահել ղինվորին իր դասակարգային շահերն ըմբռնելուց: Խոսակցութիւններն այն մասին, վոր բանակը պետք ե «քաղաքականութիւնից դուրս լինի», վոր նա պաշտպանում ե «ամբողջ ազգին», «ամբողջ ժողովրդին», այդպիսով բուրժուազիան ուզում ե սքողել այն փաստը, վոր բանակը վորպէս զենք ե ծառայում կապիտալիստներէ համար սոյքարելու աշխատավորներէ դեմ, աշխատավորներին ճնշելու համար: Կապիտալիստական բանակների սպաները, ընդհակառակը, ամենաակտիվ մասնակցութիւնն ունեն յերկրի քաղաքական կյանքում, ծառայելով վորպէս հենարան ամեն տեսակ կապիտալիստական բռնութեան և շահագործման համար:

Ի տարբերութիւն բուրժուական բանակի ղինվորի, կարմիր բանակայինը ԽՍՀՄ իրավադր քաղաքացին ե: Նա մասնակցում ե խորհուրդների ընտրութեանը, ընտրվում ե գործադիր կոմիտեներում, համագումարներում: Մի շարք կարմիր բանակայիններ կան, վորոնք ԽՍՀՄ Կենտրոնական և ազգային հանրապետութիւնների կենտրոնականներէ անդամներ են: Կարմիր բանակայինն ակտիվորեն մասնակցում ե յերկրի քաղաքական կյանքին, իր ժողովներում քննարկում ու վճռում ե սոցիալիստական շինարարութեան և Կարմիր բանակի կյանքի կարեւորագույն հարցերը: Կարմիր բանակում ծառայելով, կարմիր բանակայինը վոչ միայն սպասարկում ե ԽՍՀՄ քաղաքացու իր բոլոր իրավունքները,

այլև ստանում ե մի շարք արտոնութիւններ և առավելութիւններ: Իրեն, կարմիր բանակայինին և նրա ընտանիքին վերապահվում են հատուկ արտոնութիւններ հարկերի, ուսուցման, բժշկութեան և այլն վերաբերյալ:

6. Լեւեմյան ազգային քաղաքականութիւնը՝ զինված ուժերի հիմքում

Դու արդեն զիտես, ընկեր, թե ի՞նչ եր այսպէս կոչված «այլազգիներէ» դրութիւնը ցարական բանակում, ի՞նչ որ են քաշում ազգային փոքրամասնութիւնները կապիտալիստական բանակներում: Համարյա բոլոր բանակներում ճնշված ազգութիւնների ներկայացուցիչները չեն թողնվում հրամանատարական պաշտոնների: Իսկ ցարական Ռուսաստանում շատ ազգութիւններ (ուզբեկներ, թուրքմեններ, բաշկիրներ և այլն) առհասարակ բանակ չէյին ընդունվում:

Կարմիր բանակն այս խնդրում կառուցված ե հենց նույն հիմունքներով, ինչ հիմունքներով կառուցված ե մեր վողջ սրբապետական պետութիւնը:

Ազգային ամեն տեսակ անհավասարութիւն վոչընչացնելու լենինյան քաղաքականութիւնն ձմրողապէս կիրառվում ե նաև Կարմիր բանակում: ԽՍՀՄ-ի բոլոր ազգերի աշխատավորները «նրա շարքերն են ուղարկում իրենց վորդիներին՝ սովորելու ռազմական գործը և ձեռք ձեռքի տված միացյալ համերաշխութեամբ պարսպի նման կանգնելու խորհրդային յերկրի պահպանութեան համար» (Մ. Ֆրունզե):

Տարբեր ազգութիւնների աշխատավորների համար ռազմական գործի և քաղաքական գրաղիտութեան ու-

սուղումը հեշտացնելու նպատակով և նրանց դատաւարականութեան մեջ յորաքանչյուր ժողովրդի ազգային առանձնահատկութեան հաշվառման համար, մի շարք ազգութիւններին պատկանող կարմիր բանակայիններ միացվում են հատուկ ստորարաժանումներում: Այդ ստորարաժանումների մեջ հավաքված է ազգային հրամարմնը, ամբողջ կուլտուրական և քաղաքական աշխատանքը նրանցում տարվում է մարտիկների համար մայրենի լեզվով:

Մի շարք հանրապետութիւններում ստեղծված են ազգային զորամասեր, միավորութիւններ, մինչև իսկ բրիգադն ու գլխիկներ: Այդպիսի զորամասեր գոյութիւն ունեն Ուկրաինայում, Բելոռուսիայում, Հայաստանում, Վրաստանում, Ադրբեջանում, Ուզբեկստանում, Թուրքմենստանում, Տաջիկստանում, Թաթարիստանում և Կարելիայում:

ԽՍՀՄ-ի ազգային շինարարութեան հաջողութիւնների հիման վրա, անընդհատ ամրանում է ազգային կազմակերպութիւնների մարտական հզօրութիւնը: Ազգային զորամասերն իրենց մարտական և քաղաքական ուսուցման մեջ կողք կողքի գնում են կարմիր բանակի բոլոր զորամասերի հետ: Զորաշարժերում և հրաձգութիւններում, մարտական տխնիկային տիրապետելու և ռազմական յերկաթե կարգապահութեան համար միող պայքարում—ազգային զորամասերը ցույց տվին մի շարք որինակներ և խոշորագույն նվաճումներ: Իսկ միջին ասիական հանրապետութիւնների զորամասերը ցույց տվին իրենց մարտական վարժեցումը և կուսակցութեան գծի շուրջը համախմբված լինելը նաև

մարտերում ջանքախնդրով մեր սահմաններն անցած բաամաչների հակահեղափոխական հրոսակախմբերին:

«Կարմիր բանակն.—ասում էր ընկ. Ֆրունզեն—վորը դաստիարակված է ազգերի յեղբայրութեան վոգով, կապիտալի գիշատիչների դեմ ապագա մարտական ընդհարումներում կիանդիսանա բոլոր ճնշված ազգութիւնների լավագույն բարեկամն ու պաշտպանը»:

7. Ծառայում են աշխատավորները, հրամայում շահագործողները

Բանակն իրենց ձեռքում պահելու և նրան իրենց նպատակներին համար ոգտագործելու նպատակով կապիտալիստներն աշակրջութեամբ են ընտրում բանակի հրամանատարական կազմը: Սպա կարող են լինել միայն կապիտալիստների, կալվածատերերի, կուլակութեան և տերտերների ներկայացուցիչները: Հենց այդպիսին էլ է բոլոր կապիտալիստական բանակների սպայութիւնը: Կապիտալի յերկրում գոյութիւն ունեցող դատարարային ճնշումն ամբողջապես փոխադրվում է նրանց բանակները: Սպաների և «հասարակ զինվորների» միջև գոյութիւն ունի մի անանցանելի անդունդ: Սպան յերեւում է միայն պարագմունքներին հրաման տալու և հրամայելու համար: Ուրիշ վորեւէ չիւում նա չունի զինվորների հետ: Զինվորը պարտավոր է ստիկորեն, ինչպես մի անշունչ մեքենա, յենթարկվել սպային: Ինչպես լակեյը սպասարկում է իր պարոնին, ազային, այնպես էլ զինվորը պարտավոր է սպասարկել իր սպային: Յուրաքանչյուր սպայի, նայած նրա աստիճանին, հասնում է մեկ, յերկու, նույնիսկ յերեք սպասյակ (девшик) զինվորներից: Նրանք կատարում են նրա

մոտ և նրա ընտանիքում ծառայի, բանվոր անասունի բոլոր պարտականութիւնները:

Բանվորն ու աշխատավոր դուղացին սպա դառնալ չեն կարող—նրան վիճակված է լինել «հասարակ զինվոր» «անդույն անասուն»: Կապիտալիստական բանակների մեծ մասում սպաներն սկսվում են նախապատրաստվել դեռևս մանուկ հասակից: Փրա համար դոյություն ունեն հասարակ ուսումնական հիմնարկներ. կադետական դպրոցներ, ծովային դպրոցներ, յունկերական դպրոցներ: Այդ դպրոցներում ընդունվում են բացառապես կալվածատերերի և կապիտալիստների յեւրեխաները: Ամբողջ դաստիարակութիւնն այդ դպրոցներում լցնում է ատելությամբ ու արհամարանքով դեպի զինվորը, դեպի «ցածր դասակարգերի» ներկայացուցիչը:

Ժամանակակից լեհական բանակում, որենքով, շարքայինը կարող է սպայի աստիճանի բարձրացվել միայն վորէե սխրագործութիւն կատարելու դեպքում: Սակայն որենքն ավելացնում է՝ «այն դեպքերում, յերբ սխրագործութիւնը կապված էր կյանքը կորցնելու հետ»:

Մեռած մարդը սարսափելի չէ, նրան կարելի յե նույնիսկ սպա դարձնել, լեհական աշխատավոր մասսաների աչքերին թող փչելու համար:

Տարբերութիւնը զինվորի և սպայի միջև բուրժուական բանակում ամեն կերպ աչքի է ընկնում: Զինվորը պարտավոր է պատիվ բռնել սպային, նրա առաջ «ճակատի (Փրոնտ) կանգնել»: Նա սպայի ներկայութեամբ իրավունք չունի նստելու: Ցարական բանակի սպան կարող էր զինվորին դուրս անել թատրոնից, այգուց,

ծանոթների մոտից: Շատ հասարակական վայրերում զինվորին մուտքն ուղղակի արգելված էր, վորպեսզի նա իր ներկայութեամբ «չվիրավորի» բարեճնունդ սպաններին: Որինակի համար, զինվորը չէր կարող տրամվայ նստել, նա պետք է կանգնէր հարթակի վրա, այն եւ սպայի թույլտվութեամբ:

Այսպիսով, բուրժուական բանակում աշխատավոր զինվորին հրամայում է նրա դասակարգային թշնամին: Զինվորների և սպաների միջև դոյութիւնն ունի անհաշտելի դասակարգային անհավասարութիւն:

8. Թե մարտիկները և քե հրամանատարները—միմիայն աշխատավորներ

Միանգամայն ուրիշ պատկեր է ներկայացնում Կարմիր բանակի շարքային մարտիկի և հրամանատարի փոխհարաբերութիւնները: Կարմիր բանակում չկա և չի կարող լինել դասակարգային թշնամութիւն կարմիր բանակայինի և հրամանատարի միջև: Թե մեկը և թե մյուսը, մի դասակարգի մարդիկ են, շահագործողները տեղ չունեն Կարմիր բանակում:

Այն ինչ ցարական բանակում սպաների մեջ կար 100 տոկոս աշխատավորների թշնամիներ: Յուրաքանչյուր 100 սպային ընկնում էր՝ աղնվական—54, բուրժուայ, առևտրական, կուլակ—42 և հոգևորական—4:

Կապիտալիստական բանակում տարբեր են զինվորի և սպայի նպատակները. սպան հոգում է, վոր աշխատավորները ճնշված պահվեն կապիտալիստների կողմից, իսկ զինվորն ուզում է ազատագրվել կապիտալի իշխա-

Առաջումնից: ԲԳԿԻ-ի կարմիր բանակայինի և հրամանատարի նպատակը մեկ է.—սոցիալիզմի հաղթանակը, սոցիալիստական հայրենիքի սպաշտպանությունը:

Բուրժուական բանակի սպան՝ ղինվորի դասակարգային թշնամին է, ահեղ և անողոք հետապնդողը:

Կարմիր բանակի հրամանատարը՝ մարտիկի դասակարգային յեղրալուն է, ոսղմական, գործում նրա փորձված, համբերատար և հմուտ ուսուցիչը:

Կարմիր բանակն ունի քաղաքականապես կայուն, արդիւնաւորական զինատուրային անձնադոհ նվիրված հրամկաղմ, վորր պատրաստ է իր կյանքով և առուներով պատպանել սոցիալիզմի շինարարությունը: Կորումի բանակում, ի տարբերություն բուրժուականից, յուրաքանչուր շարքային մարտիկ բանվորներից և աշխատավորներից կարող է հրամանատար դառնալ: Մեղ մոտ կան հաղարավոր միջին հրամանատարներ (ստատկի հրամանատար, վալտի հրամանատար), վորոնք միալուր ոերադետիկ ծառայության մեջ վորպես կրտսեր հրամկաղմ, հետագայում նշանակվել են միջին հրամկաղմ: Վորջ կտրսեր հրամկաղմը իաղմվում է բանվոր և իտտետեսական մարտիկներից: Մեր ոսղմական դրողրոցները նուրպես համարվում են բաղադասպես բանվոր և կոլտտեսական յերիտասարդությունով: Ահհմի ությունները, իտրհտետեսությունները, կոլտետեսությունները, կոմյերիտմիութենական կաղմակերպությունները կուսակղության դեկալարությամբ ընտրում են յավագույն յերիտասարդներին և ուղարկում նրանց բոլոր մասնագիտությունների ուղմական դրողրոցները: Ահա այս տվյալները ցույց են տալիս մեր բու-

հերի կուրոանտների դասակարգային և կուսակցական կաղմը 1932 թ.

Բանվորներ	. . . 32 տոկ
Բատրակներ	. . . 2 տոկ
Գյուղտյներ	. . . 31 տոկ
Ծառայողներ	. . . 32 տոկ

Ծառայությունից դուրս հրամանատարը և մարտիկն ընկերներ են, վորոնք միասին իրենց աղատ ժամանակն անց են կացնում աղումբում, թատրոնում, կիտոյում (ինքնին հասկանալի յե, վոր ծառայությունից դուրս ևս հրամանատարը սարտավոր է կարգի հրավիրել կարմիր բանակայինին, յեթե նա իր վարքով չցում և կարմիր բանակի ուղմիկի կոչումը):

Կարմիր բանակի վարչական կաղմի մեծ մասը կոմունիստական կուսակցության—բանվոր դասակարգի ավանդարդի անղամներ և թեկնածուներ են: Համարյա զեղիլի, զիվիլիաների բոլոր հրամանատարներն ու կամիսարները և դումարտակների հրամանատարների նշանակալի մասը—քաղաքայական սպտերաղմի աղտիվ մասնակիցներն են, հոկայական մարտական փորմ և մարտական արժանիքներ ունեցողներ: Հին բանակի նախկին սպաների փոքր մասը, վորոնք հրամանատարական պաշտոններ են վարում Կարմիր բանակում, նրա հետ անցել են նրա ամբողջ մարտական ուղին, գործով մարտերում ստուղված են և ապացուցել են իրենց նվիրմարտերում ստուղված են և ապացուցել են իրենց նվիրվածությունը բանվոր դասակարգի գործին: Նրանք վալյում են իտրհրդային իշխանության լիակատար վրասահությունը: Կարմիր բանակի հրամանատարը վա-

յելում ե աշխատավորութեան մեծ համակրանքը և վրաստահութունը: Յուրաքանչյուր մարտիկ պետք է հիշի, վոր նրա հրամանատարն աշխատանքի յե նշանակված խորհրդային իշխանութեան կողմից, վոր նրա գործողութիւններն ու հրամաններն ուղղված են ամրապնդելու Կարմիր բանակի մարտունակութիւնը: Հրամանատարի, քաղաքատնակցի յուրաքանչյուր հրաման կարմիր բանակայինի կողմից պետք է կատարվի ճշտութեամբ և առանց առարկելու:

9. Յերկու կարգապահութիւն

Ամեն մի բանակում հարկավոր է կարգապահութիւն: Առանց կարգապահութեան—չկա բանակ: Յենթադրենք, թե մարտում յուրաքանչյուր մարտիկ վարվում է ըստ իր ցանկութեան, ուղում ե՝ կովում և, չի ուղում՝ չի կովում, ուղեց՝ դնաց թիկունք, ուղեց՝ սկսեց կրակել և այլն: Այսպիսի մարտիկներով բանակը չեն կարող հաղթել, նա անպայման կջարդվի:

Կամ մի ուրիշ օրինակ. կապի զինվորն ստացավ մի շտապ ծրար հարեան զինվորական մասին տանելու համար: Փոխանակ հրամանը կատարելու, նա վորոշեց առաջ ընկերով մոտ մտնել: Իսկ ծրարում հաղորդարկութիւն է այն մասին, թե հակառակորդը մոտենում է և պետք է պատրաստվել մարտի: Ծրարի ուշանալու հետեանքով գործապարկը կջարդվի մարտում:

Ժամանակակից մարտը շատ բարդ է: Նրանում մասնակցում են բազմաթիւ մարտական մեքենաներ, ահագին թվով մարդիկ: Այսպիսի մարտում հաղթութիւնն առանց մեծագույն կազմակերպվածութեան և

կարգապահութեան, անկարելի յե: Նրա յուրաքանչյուր մասնակցողը պետք է ճիշտ ժամկետին կատարի հրամանը, գործի դնի զենքը, մարտական մեքենան—առանց դրան կատարվի տարբեր գործապարկի չհամաձայնեցրած գործողութիւններ, հաղթութիւնը կլինի անհնար:

Կարգապահութիւնը հենց գոյութիւն ունի նրա համար, վորպեսզի սովորեցվի բոլոր կովողներին գործել մեկ ուղղութեամբ, հրամանատարի հրամանով, մեկ մեկու. հետ համաձայնեցրած: Կարգապահութիւնը բանակին տարբերում է զինված մարդկանց անկազմակերպ խմբվածութիւնից:

Բայց կարգապահութիւնը հարկավոր է վոչ միայն պատերազմում, այլև խաղաղ ժամանակ: Հարկուր հազարավոր մարդկանց ռադիական գործը սովորեցնելու համար հարկավոր է խիստ կարգ ու կանոն: Խաղաղ ուսուցման մեջ կարգ ու կարգապահութիւն չլինելու դեպքում կարգապահութիւն չի լինի նաև պատերազմում, ճակատամարտի դաշտում: Այդ ուժեղ կարգն իրագործելու համար, յուրաքանչյուր բանակում մշակվում են որևէքներ ու կանոնադրութիւններ, վորոնք բացատրում են հրամանատարների և մարտիկների պարտականութիւնները: Այդ կանոնադրութիւնների պահպանմանն ու կատարմանը հսկում են հրամանատարները, վորոնց հրամանների կատարումը պարտադիր է բոլոր նրանց ստորադրյալների համար:

Սակայն բանակները լինում են տարբեր: Կան բուրժուական բանակներ, կա Բանվորա-Գյուղացիական Կարմիր Բանակ: Տարբեր է նրանցում նաև կարգապահութիւնը: Կարմիր բանակի կարգապահութիւնն ար-

մատապետ տարբերվում և բուրժուական բանականի
կարգապահությունից :

Ահա թե ինչ եր ասում ցարական բանակի կարգա-
պահության մասին ցարական գեներալներից մեկը :

«Սպան, առանձնապես պահանջողի և նորին մե-
ծության շքանշանի սպան, այսինքն, բարձր դասակար-
գի զինված ներկայացուցիչը պետք է հիշի, վոր վոչ մի
ներողամտություն և զիջողություն գեպի հասարակ
զինվորը չպետք է թույլ տրվեն : Կանգնելով զինվորի
առաջ, մոռացիր թե նա մարդ է : Զինվորը զինվոր է,
զինված ուժ, սակայն խոնարհ, անդիտակից, կույր
ուժ : Գիտակցությունը զինվորի համար այնքան է հար-
կավոր, ինչքան մետաքսե գուլպան ձիու համար : Սպան
պետք է միանգամ ընդմիջտ ընդունի ի գիտություն,
վոր զինվորը գեղջուկ է, անասուն, վոր իդուր խոսելու
կարողություն ունի և ուրիշ վոչինչ» :

Այսպես եր սովորեցնում սպայությանը ցարա-
կան բանակի գեներալը : Յեվ սպաները միշտ հետևում
եյին այդ կանոններին :

Այդ կանոնները պահպանում են վոչ միայն ցարա-
կան, այլև պահպանվում և հետևում են յուրաքանչյուր
կապիտալիստական բանակում : Կապիտալիստական բա-
նակում կարգապահությունը նրա համար է, վորպեսզի
հարկադրի զինվորին ծառայելու իրեն ոտար շահերին—
բուրժուազիայի շահերին : Բնական է, և վոր այսպիսի
կարգապահությունը թշնամի յն զինվորի գիտակցու-
թյանը : Ընդհակառակն, նա այն հաշվով և կողմված,
վորպեսզի սպանի ամեն մի գիտակցություն, վերածի
զինվորին անշունչ մեքենայի : Բուրժուական բանակի
կարգապահությունը՝ խարաղանի կարգապահություն

է : Նա հիմնված է զինվորի՝ թշնամի դասակարգի ներ-
կայացուցչին—սպային դասակարգայնորեն յենթարկվե-
լու վրա : Բոլոր բուրժուական բանակներում բար-
գավաճում է ծեծը : Այնտեղ, վորտեղ ծեծն ար-
գելված է պաշտոնապես, զինվորին ծեծում են ան-
պաշտոն կերպով, դադարի : Զանցակցների համար տված
պատիժներն այդ բանակներում կրում են Փիդիկական
տանջանքի բնույթ : Ահա այրող արևի տակ, սոսկալի
շողին, լրիվ զգեստավորված, հրացանն ուսին, քաղաքի
համար աղյուսով լցրած պարկով ժամադրահանություն է
անում պատժված զինվորը : Նա պարտավոր է այդպես
կանգնել 2, իսկ հաճախ 3 և 4 ժամ : Կանգնել առանց
շարժվելու : Տանջալի տնքում է կոպցրած ձեռքը, վորով
զինվորը պահում է իր հրացանը : Պարկի ծանրություն-
նից կոտրվում է մեջքը : Գլուխը չլնում է տալից :
Սազայն յեթե նա շարժվի, պատիժը կկրկնապատկվի :

Ահա մի ուրիշ զինվոր ուղարկված է դեպահ : Դի-
պահում բացարձակ մութ է : Պետք է քնի փայտե չոր
թախտին, առանց ներքնակի ու բարձի : Մնունդը ցամաք
հաց է և ջուր : Այսպես զինվորը կնստի այնքան ուր, ինչ-
քան կհրամայի սպան :

Կարող է արդյոք այդպիսի կարգապահություն լի-
նել Կարմիր բանակում : Իհարկե վոչ : Կարգապահու-
թյունը Կարմիր բանակում հիմնված է մարտիկի դասա-
կարգային գիտակցության վրա : Մարտիկին դաստիա-
րակում են և հասկացնել տալիս, վոր կարգապահ լինելը
նրա դասակարգային պարտքն է, վոր առանց կարգա-
պահության բանակը չի կարող հակահարված տալ դա-
սակարգային թշնամուն, պաշտպանել վոլջաշխատավո-
րության հարադատ գործը—սոցիալիստական շինարար

բությունը, վոր խախտելով կարգապահությունը, այդպիսով թուլացնելով Կարմիր բանակի մարտական հզորությունը, մարտիկը վնասում է բանվոր դասակարգի եւ վողջ աշխատավորության շահերին: Կարմիր բանակի մարտիկն այն գիտակցությամբ է դաստիարակվում, վոր մեր յերկրոր բոլոր կողմերից շրջապատված է թշնամիներով, վոր առանց ամենամեծ կազմակերպվածության, առանց յուրաքանչյուրի կողմից իր պարտականությունների ճիշտ ու գիտակից կերպով կատարելու, առանց համաձայնեցնելու բանակային մեքենայի յուրաքանչյուր փոքր ստուտակի աշխատանքը, անհնար է հաղթել թշնամուն:

Այն մարտիկների նկատմամբ, վորոնք անգիտակցաբար, առանց չար գիտավորության խախտում են կարգապահությունը, նրանց ամենամոտ հրամանատարների կողմից կիրառվում են կարգապահական պատիժներ: Այդ պատիժների մեծ մասը կրում է դաստիարակչական բնույթ. նախազուլաացում, գիտել տալ, նկատողություն: Ձանցանքը կրկնելու կամ նրա յուրջ լինելու դեպքում կիրառվում են այնպիսի պատիժներ, ինչպիսին է հերթից դուրս վերադարձ աշխատանքը եւ ֆալանքը: Հրամատարը պարտավոր է հակադդել կարգապահության յուրաքանչյուր խախտմանը (մարտիկին մատնանշել այն, կամ, յերբ հարկավոր է, պատիժ նշանակել եւ այլն):

Դրանով նա սովորեցնում է յուրաքանչյուր մարտիկի ճշտորեն ու գիտակցաբար կատարել բանակում սահմանված կանոնները: Խաղաղ ժամանակվա այդպիսի դաստիարակությունը ապահովում է մարտիկի հաջողությունը ճակատամարտի դաշտերում:

Կարգապահությունն առանձնակի նշանակութուն է ստանում բանակի տեխնիկական սարքավորման առնչությամբ: Անկարգապահ մարտիկի մեքենան սարքին չէ, մաքրված չէ, չի խնամվում:

Իսկ այդպիսի մեքենան կհրաժարվի մարտիկին ծառայելուց մարտի ժամանակ եւ փոխանակ ողնելու մարտիկին, զորամասին, պարտության կհասցնի:

Յերկաբե հեղափոխական կարգապահությունը— Կարմիր բանակի մարտունակության հիմքն է: Յուրաքանչյուր հրամանատար պարտավոր է պահանջել մարտիկից ամենախիստ կերպով պահպանել զինվորական կարգապահությունը: Իսկ յեթե նա այդ բանը չի անում, վատ է հրամանատարը եւ ինքը պետք է յենթարկվի պատասխանատվության:

Կարգապահություն եւ կազմակերպվածություն— ահա այն բառերը, վորոնք պետք է քափանցեն մեր ամբողջ կյանքը: Կարգապահություն եւ կազմակերպվածություն աշխատանքում, կեցեցում, ուսուցման մեջ, իրար հետ ունեցած փոխհարաբերությունների մեջ, վարքի մեջ փոփոցում, հասարակական վայրերում, հանգստի ժամանակ—ամենուրեք եւ ամեն տեղ կարգապահություն եւ կազմակերպվածություն: Նրանք մեզ հարկավոր են ողի պես» (Վորոշիլով):

Ի տարբերություն բուրժուական բանակներից, Կարմիր բանակում չեն թուլատրվում այնպիսի պատիժներ, վորոնք դցում են մարդկային արժանապատվությունը: Կարմիր բանակայինին վերածելու, կարգապահական քաղաքականությունն աղավաղելու համար հրամանատարը պատասխանատու չէ դատարանի առաջ,

յենթարկվում ե խիստ պատժի: Յուրաքանչյուր կարմիր բանակային կարող ե դանդառնալ իր պետի ասորիների գործողութունների դեմ ավագ պետին:

Կարող են լինել զինվորականների այնպիսի գործողութուններ, վորոնք չարամտորեն կամ նախամտածված կերպով խանգարում են Կարմիր բանակի մարտունակութունը: Այդպիսի հանցանքները ջուր են լցնում դասակարգային թշնամու ջրաղացին: Ուրիշ կերպ ել չի կարելի բացատրել այնպիսի հանցանքներ, ինչպիսիք են կարգապահության կոնկրետ խախտումը, դասալքութունը, պետական գույքի հափշտակումը, հրամաններ չկատարելը, պետի վրա բռնութուն գործ դնելը, պահակային ծառայության կանոնների խախտումը, հինահարութունը կամ ավաղակութունը և այլն: Կարող են լինել նաև ուղղակի հակահեղափոխական յեղույթներ՝ բանակը սողոսկած դասակարգային թշնամու կողմից: Այս տեսակի բոլոր հանցանքների նկատմամբ կիրառվում են ներգործելու խիստ միջոցներ—յերկարատև կալանքից մինչև զնդակահարութունը:

Յուրաքանչյուր կարմիր բանակային պարտավոր ե վոչ միայն ինքը հետևել ու անչեղորեն պահպանել յերկաթե հեղափոխական կարգապահութունը, այլև պայքարել նրա համար, վորպեսզի իր ընկերները ևս չխախտեն այն: Ամեն մի հանցանք պետք ե վճռականորեն դատադարտվի վողջ կարմիր բանակային մասի կողմից: Յուրաքանչյուր կարմիր բանակային պետք ե զգա, վոր խախտելով կարգապահութունը, նա ամոթալի գործ ե կատարում: Անձնական որինակով, կարգապահության մեջ յետամնացներին սոցմրցման կանչելով, յուրաքան-

չյուր մարտիկ պետք ե աշխատի, վոր իրեն յենթաթափանում տեղի չունենա և վոչ մի կարգապահական հանցանք: Բանվորների և զյուղացիների բանակում պետք ե լինի իսկական յերկաթե հեղափոխական կարգապահութուն:

Խորհեցեք, ընկերներ, Իլյիչի խոսքերի մասին.

«Ով ամբողջապես և անձնվիրաբշյամբ չի ոգևորվ կարմիր բանակին, իր բոլոր ուժերով չի աջակցում նրա կարգին ու կարգապահությանը՝ նա մատնիչ ե և դավանան»:

10. Հրամանատարը գործմասի ղեկավարն ե և մարտական վարորդը

Պետկադմը՝ դա հիմնական ոգակն ե մեր հեղափոխության զինված ուժերի սիստեմում: Նա հանդիսանում ե կադմակերպող հիմնական ուժերից մեկը, վորոնք ամբացնում և շարժման մեջ են դնում Կարմիր բանակի վողջ որդանիլմը:

Յուրաքանչյուր գործմասի գլուխ կանգնած ե հրամանատարը: Խաղաղ ժամանակ հրամանատարն ամբողջապես պատասխանատու յե մարտիկների մարտական վարժեցման համար: Հրամանատարի պատրաստութունից ե կախված մարտիկների պատրաստութունը: Իսկ մարտիկների պատրաստութունը բարդ գործ ե: Վորպեսզի հրամանատարը կարողանա գլուխ հանել նրանց հետ, պետք ե ինքը սովորի անընդհատ: Հրամանատարը պետք ե մշտապես իրազեկ լինի, թե ինչ ե կատարվում կապիտալիստական բանակներում, հետևի բոլոր նորություններին ուղղական գործում, տիրապետի նոր տեխնիկային: Հրամանատարը Կարմիր բա-

նակում վոչ միայն մարտիկի ռազմական պետն է, այլև նրա քաղաքական դաստիարակը: Նա բացատրում է նրան կուսակցության և Խորհրդային իշխանության քաղաքականությունը, համախմբում է մարտիկներին Համ Կ(Բ)Կ-ի գլխավոր դժի շուրջը: Հրամանատարը պատասխանատու չէ մարտիկների քաղաքական պատրաստություն համար: Դրա համար ել ինքը պետք է քաղաքականապես զրադեո լինի և շատ սովորի, աշխատի: Հրամանատարի պատասխանատվությունն ավելի շատ է պատերազմի ժամանակ: Նա պատասխանատու չէ մարտական գործողության հաջողության համար, դասակարգային թշնամուն հաղթելու համար: Նա չէ տանում կարմիր բանակայիններին մարտի և նրա գործողությունից և կախված հարյուրավոր մարտիկների կյանքեր: Իսկ ժամանակակից մարտը բարդ է, հաղեցված տեխնիկայով, լի ամեն տեսակի անակընկալություններով—ավիացիայի, մեքենայացրած զորամասերի հանկարծակի հարձակում և այլն. արադընթաց է: Հրամանատարը պետք է կարողանա արադորեն ընդունել ճիշտ վորոշումներ, յերևան բերել ձեռներեցություն: Նա պետք է ունենա ուժեղ կամք, վճռականություն, անվահերություն: Իր բոլոր խնդիրների հետ նա կարող է դուրս հանել միայն այն դեպքում, յեթե կարմիր բանակային մասսան կհամախմբվի նրա շուրջը, ցույց կտանրան ամեն տեսակի աջակցություն: Հրամանատարի յուրաքանչյուր հրաման պետք է կատարվի ճիշտ, արադ և առանց առարկելու: Այն կարմիր բանակայինը, վորը դանդաղկոտ, կամ վոչ ճիշտ է կատարում հրամանները,—ամբողջ զորամասի յանդարիչն է, մեծ վնաս է

տալիս նրան, յանդարում դասակարգային թշնամուն հաղթելուն:

Յուրաքանչյուր դիտակից մարտիկ պետ է ուժեղացնի հրամանատարի հեղինակությունը:

Հրամանատարի հրամանը՝ որենք է մարտիկի համար:

Կարմիր բանակում հրամանատարներին հետ միասին կան կոմիսարներ: Քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ Կարմիր բանակի շարքերն էյին կանչված հին բանակի սպաները: Խորհրդային իշխանությունը չեք կարող լիովին նրանց հավատալ, դրա համար ել յուրաքանչյուր հրամանատարի մոտ նշանակվում եր կոմիսարը—կուսակցության և Խորհրդային իշխանության ներկայացուցիչը, ստուգված և ակտիվ բայլեակ: Կոմիսարը հսկում եր հրամանատարի բոլոր գործողություններին ճշտությունը, դեկավարում եր քաղաշխատանքը և տանում մարտիկների քաղաքական և դաստիարակչական վողջ աշխատանքը: Քաղաքացիական պատերազմի տարիներին ընթացքում շատ կոմիսարներ սովորեցին ռազմական գործը և իրենք դարձան զորամասերի հրամանատարներ: Մյուս կողմից ռազմական դպրոցներն անընդհատ լրացնում են բանակի շարքերը հրամանատարներով՝ բանվորներից ու դյուղացիներից, կուսակցության անդամներից: Քաղաքացիական պատերազմում ստուգվեցին նաև հին սպայության կադրերը: Նրանք, ովքեր վստահելի չեյին կամ ծառայում էյին վախի, և վոչ թե յողճի մտոք, դուրս մադվեցին: Մնացած մասը մարտերում և յաղաղ ուսուցման մեջ ապացուցեց իր նվիրվածությունը Խորհրդային իշխանության: Ներկա մոմենտում ԲԳԿԻ հրամատարներին մեծա-

մասնությունը կազմում են ՀամԿ(Բ)Կ անդամները։ Այս բոլորը թույլ տվին բանակին անցնելու միանձնյա իշխանության։ Քաղաշխատողների հիմնական պարտակառնությունը դորամասի կուսակցական և քաղաքական դեկավարությունն է։ Դեկավարելով կուսակցական կադմակերպությունը և քաղաքականապես ապահովելով մարտական ուսուցման ամբողջ ընթացքը, քաղաշխատողը հրամանատարի հետ միասին լիովին պատասխանատու չե դորամասի դրության համար։ Յեթե հրամանատարը կուսակցության անդամ է և ունի կուսակցական քաղաքական աշխատանքի անհրաժեշտ փորձառություն, նա նշանակվում է միանձնյա-հրամանատար և ունի քաղաքական մասի ողնակն, վրը միանձնյա իշխանավորի ընդհանուր ղեկավարությամբ կենսադործում է դորամասի քաղաքական և կուսակցական աշխատանքի ղեկավարությունը։

Մեր բանակում կորպուսների, դիվիզիաների, գրնդերի և վաշտերի հրամանատարների ճնշող մեծամասնությունը միանձնյա ղեկավարներ են։

Կարմիր բանակի գլխավորական կազմը, արժանավոր հեղինակություն է վայելում կարմիր բանակայինների մոտ։ Այդ հեղինակությունը ձեռք է բերված, նվաճված է թե խաղաղ ուսուցման մեջ և թե մարտական ստուգումների ժամանակ։ Կարմիր բանակի հրամանատարին մարտիկը տեսնում է իրեն հետ առաջավոր դիրքերում։

Ահա ինչ է ասում Հեռավոր Արևելյան Հատուկ Կարմրադրոշ Բանակի մարտերի փորձը։

«Թե հրամանատարները և թե քաղաշխատողները հանդիստ վերաբերվելով դեպի վտանգը, մարտիկներին տանում էյին ճակատամարտի։

Ավագ պետերը—դիվիզիաների հրամանատարները և կոմիտարները—վոչ միայն ղեկավարում էյին դործողությունները, այլև անմիջականորեն մասնակցում էյին մարտերին։ Բանակի քաղաքական վարչության և քաղաքական թափնների աշխատողները բացի դործողությունները քաղաքականապես ապահովելու բարդ աշխատանքից, մարտիկների հետ միասին, կողք կողքի, արկերի պայթյունների և գնդակների սուլոցների տակ դնում էյին առաջավոր դասի չլթաններում։

...Դասակի հրամանատար ընկ. Ավերինը 8 կարմիր բանակայինների հետ շրջապատված էր չինական 28 հեծելակների կողմից։ Նա առաջարկեց նրանց անմիջապես անձնատուր լինել։ Չինական հեծելազորը նրան համարում էր արդեն իր գերին և դրա համար ել առաջարկությանը պատասխանեց համադարկով։ Հմտորեն ղեկավարելով իր ութը մարտիկներին, Ավերինը ցրեց և մասամբ վոչնչացրեց հակառակորդին։ Այդ կովում նա վիրավորվեց կրծքից։ Դասակի հրամանատար Ժուլիկովը, միշտ գտնվելով դասակի առջևում, գրոհի չե գնացել յերեսունից ավելի անգամ։ Սպիտակները նրա տակ յերկու ձի յեն սպանել։ Ժուլիկովը շարքից դուրս յեկավ միայն փորից լուրջ վիրավորվելուց հետո։ Դասակի հրամանատար ընկ. Կիմ-Յուդինը մեռավ հենց առաջին մարտերում Մանջուրիայի տակ։ Նա մարտից դուրս էր գալիս վերջինը։ Հակառակորդի հետապնդելու ժամանակ ձեռքին նռնակներ էր չարտում բլանդաթները, վորտեղ դարան էյին մտել սպաները։

Մահացու վիրավոր, մեռնելուց մի քանի ժամ առաջ նա ասաց՝ «Սպիտակներին թանդ նստեց իմ մահը»։

... Մանջուրիայի տակ մարտում սպանված է զընդացրալոր վաչտի հրամանատար ընկ. Տաղովը: Նա սպանվեց այն ժամանակ, յերբ պաշտպանելով իր վաչտի ժամանակավոր յետախուզությունը, կիսով հանգիսեց հակառակորդին: Բանդիտական նոնակը կարճեց նրա կյանքը:

Հետոլոր Արեւելյան Հատուկ Բանակի ամբողջ պետկադմը կոնֆլիկտի որերին արգարացրեց ԲԳԿԲ հրամանատարի պատվալոր կոչումը: Շատ հրամանատարներ ընկան հերոսական մահով, շատերը վիրավորվեցին, բայց վոչ մեկը թուլամորթ դուրս չեկավ, չտատանվեց, թույլ չտվեց իրեն մարտական փորձություններին որերին յետ քաշվել մարտերը զեկավարելու պատասխանատվությունից:

Վ. Ի. Լենինը դեռևս քաղաքացիական պատերազմի տարիներին այսպես եր գնահատում ԲԳԿԲ հրամանավորը:

«Հին բանակը գեներ եր հարուստների ձեռքին: Նրա սպաների մեծ մասը կալվածատերերի յերես առած գավակներն էին, նրանք բանակին տանում էին սխալ ուղիով: Իսկ մեմ ստեղծում ենք մեր բանվոր, կարմիր սպաները, վորոնց վրա և դնում ենք մեր բոլոր հույսերը: Նրանց կողմից առանցքավոր բանակը կլինի բոլոր աշխատավորների անձնուրաց պաշտպանը: Կարմիր սպաները կսահմանեն բանակում աշխատանքի կարգապահություն: Նրանք մշտապես շփվելով բանվորների և գյուղացիների հետ, կսովորեցնեն նրանց սոցիալիզմի և հասկացված կլինեն, վորովհետև կլինեն անկեղծ և կկարողանան բոլորին սխրագործության կոչել: Այն ժամանակ

կարմիր սպայի հեղինակությունը մասսայի մեջ կլինի անսասան և անսահման մեծ: Այդպիսի սպաներով առաջնորդվող բանակն անհաղթելի կլինի: Յեվ այդպիսի բանակը մեր Կարմիր բանակն է»:

11. ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԲԳԿԲ-ՈՒՄ

Բուրժուական բանակի զինվորի քաղաքական մշակումը հետապնդում է մի նպատակի—հարկադրել նրան ծառայել կապիտալիստներին շահերին: Տերտերն ու մենշևիկը, վարժապետն ու բուրժուական «ղաղթյալներ» ձգտում են մի բանի—խանդարել զինվորին՝ չըմբռնել իր դասակարգային խնդիրները, թույլ չտալ նրան հասկանալու, փոր նա կովում է վոչ թե իր շահերի, այլ կասկածախոսներին ողուտներին համար, «հայրենիքի պաշտպանության» մասին սուտ հեքյաթներին միջոցով զինվորին հլու հնազանդ դործելը դարձնել բուրժուազիայի ձեռքին:

Քաղաքական աշխատանքը կարմիր բանակում հետապնդում է մեկ նպատակի—սովորեցնել կարմիր բանակայինին՝ հասկանալ իր դասակարգային շահերը, համախմբել մարտիկներին կոմունիստական կուսակցության շուրջը՝ պայքարելու նրա գլխավոր գծի համար: Բացատրել կարմիր բանակայիններին նրանց խնդիրները մարտական ուսուցման և կարգապահության ասպարիզում, բարձրացնել նրանց կուլտուրական մակարդակը:

Ինչքան ավելի պարզ լինի յուրաքանչյուր մարտիկին, թե ինչ խնդիրներ են կանգնած իմ շուրջը բանվոր

դասակարգի առաջ, վորը միացած աշխատավոր գյուղացիութեան հետ, սոցիալիզմ ե կառուցում, ինչքան մարտիկն ավելի լավ յուրացնի, թե ով ե նրա բարեկամը և ով թշնամին, թե ինչի համար ե պայքարում խորհրդային իշխանութիւնը, ինչ ե պաշտպանում Կարմիր բանակը, այնքան ավելի լավ մարտիկ կունենա խորհրդային Միութիւնը։ Այն մարտիկը, վորը չգիտե, թե ինչի համար ե կռւում, վատ մարտիկ ե։ Նա անտարբեր ե դեպի ուսուցումը։ Կռւի դաշտում նրան պատում ե վախը իր կյանքի համար։ Այն մարտիկը, վորը գիտե, վոր պայքարում ե ամբողջ աշխարհի աշխատավորների հարադատ և իր սեփական շահերի համար, մարտական պատրաստութեան գործի մեջ դնում ե աշխատանք, ձգտում, ենտուղիաղմ։ Նա պատրաստ ե կրել մարտական աշխատանքի զրկանքները և զոհել իր կյանքը բանավոր դասակարգի և աշխատավոր գյուղացիութեան հաղթանակի համար։

Վորպեսզի մարտիկը կարողանա հասկանալ բանվոր դասակարգի և նրա կողմից ղեկավարող աշխատավոր գյուղացիութեան խնդիրները, վորպեսզի կարողանա ճշնել ու հասկանալ կատարվող դեպքերը, նա պետք ե քաղաքականապէս զրադետ լինի, կարողանա թերթ ու գիրք կարդալ, բոլոր հարցերի նկատմամբ ընդլայնել իր գիտութիւնը։

Մարտիկի դասակարգային համախմբվածութիւնը, նրա սոցիալիստական լուսավորութիւնը—ահա խնդիրներ, վորոնց լուծմանն ե ուղղված Կարմիր բանակի քաղաշխատանքը։

Կոմունիստական կուսակցութիւնը՝ բանվոր դասակարգի և բոլոր աշխատավորների առաջնորդն ե։ Նրա

ղեկավարութեամբ բանվորներն ու գյուղացիները կատարեցին Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնը, հաղթեցին քաղաքացիական կռիւմ, հաջողութեամբ սոցիալիզմ են կառուցում։

Կուսակցութեան գլխավոր գիծը—դա բանվոր դասակարգի հաղթութիւնները գիծն ե գյուղացիութեան հետ միացած։

Մարտիկի դասակարգային համախմբվածութիւնը՝ դա նրա համախմբվածութիւնն ե կուսակցութեան գլխավոր գծի շուրջը, նրա լենինյան Կենտկոմի շուրջը՝ կուսակցութեան առաջնորդ ընկ։ Ստալինի գլխավորութեամբ։ Համախմբել մարտիկներին կուսակցութեան գլխավոր գծի շուրջը—սա յե քաղաշխատանքի խնդիրը Բիւիւն-ում։ Միայն սրա հիման վրա մարտիկը կկարողանա իր բոլոր ջանքերով, ենտուղիաղմով նվիրվել մարտական պատրաստութեան գործին, պրոլետարական դիկտատուրայի, սոցիալիստական շինարարութեան պաշտպանութեան, ամբողջ աշխարհում սոցիալիզմի հաղթանակի համար մղվող պայքարի պատրաստութեան գործին։

Մարտական պատրաստութիւնը—դա հիմնականն ե, գլխավորը, վորի համար աշխատավորը կանչված ե Կարմիր բանակ։ Դրա համար մարտական պատրաստութիւնը դրված ե Կարմիր բանակի վողջ քաղաքական աշխատանքի կենտրոնում։

Իր դասակարգային խնդիրները հասկացող գիտակից բանվորն իր բոլոր ուժերը տալիս ե արտադրութեանը։ Նա գիտե, վոր ապրանքի յուրաքանչյուր հատիկ, դադդահի յուրաքանչյուր սլուլստ ամբացնում սոցիալիզմ կառուցող խորհրդային յերկրի հզորութիւնը, հարված ե հասցնում դասակարգային թշնա-

մուն: Կոլտնտեսականը, վորն ըմբռնում է նաև աշխատավոր դեռուղացիության խնդիրները, դաշինք կապած բանվորների հետ և նրանց ղեկավարութեամբ, իր բոլոր ուժերը նվիրում է կոլտնտեսական արտադրութեանը: Նա զիտե, վոր հացահատիկի, բամբակի, կանեփի, յուղի, մսի յուրաքանչյուր կիլոգրամն ամբացնում է սոցիալիզմ կառուցող Խորհրդային յերկրի հզորութեանը, հարված է հասցնում նրա թշնամիներին, վոր կոլտնտեսութեաններն ամբապնդումը կործանում է բերում չահագործող դասակարգերի վերջին մնացորդներին— կուլակիութեանը:

Գիտակից կարմիր բանակայինն իր բոլոր ուժերը պետք է տա մարտական ուսուցմանը: Նա պետք է հասկանա, վոր նրա մարտական ուսուցման ամեն մի հաջողութեան ամբացնում է սոցիալիզմ կառուցող ԽՍՀՄ-ի պաշտպանութեան հզորութեանը, վոր տիրապետելով ռազմական գործին, նա պայքարում է սոցիալիզմի հաղթանակի համար, համաշխարհային պրոլետարական հեղափոխութեան համար: Նշավակին ուղղված այսորվա շեշտակի ձեռքը, վաղը կդառնա շեշտակի կրակ դասակարգային թշնամուն: Այսորվա հաջող տակտիկական պարապմունքը վաղը կդառնա հաղթանակ սպիտակ գվարդիական շների դեմ մղած ճակատամարտերում: Գերազանցապես ուսումնասիրված, ուշադրութեամբ ու խնամքով պահված զնդացիքը, տանիքը, խնամքի ու վաղը հաղթականորեն կպաշտպանեն Մաքսիմոգորսկու հնոցներն ու Դենսյորոգեսի պատվարը, կոլտնտեսական դաշտերը և Դոնի հանճահորերը:

Մարտական ուսուցան ամեն մի հաջողութեան,— հարված է թշնամուն, ԽՍՀՄ-ի և ամբողջ աշխարհի

աշխատավորների հաղթութեան դրավականը, պրոլետարական դիկտատուրայի անխորտակելի հզորութեան դրավականը: Ահա թե ինչու դաստիարակելով մարտիկի դասակարգային գիտակցութեանը, համախմբելով նրան կուսակցութեան ղեկավարութեան և նրա գլխավոր զժիշուրի, կուս-քաղաքական աշխատանքը ԲԳԿԲ-ում գործող հենց մորթիլիզացիայի յե յենթաբեկում նրա բոլոր ջանքերը կարմիր բանակի մարտական ուսուցման պլանների կատարման և գերակատարման համար: Կուս-քաղաքական աշխատանքը հզոր գործիք է ԲԳԿԲ-ի մարտունակութեան ամբապնդելու գործում: Նա դաստիարակում է կարմիր բանակայինին վորպես խորհրդային իշխանութեան տոկուն պաշտպանի, բանվոր դասակարգի համաշխարհային պրոլետարական հեղափոխութեան համար անձնուրաց մարտնչողի:

Այսպես են քաղաշխատանքի խնդիրները ԲԳԿԲ-ում:

Քաղաքացիական պատերազմի փորձը ցույց է տալիս, թե ինչ հսկայական դեր է խաղում կուսակցական քաղաքական աշխատանքը կարմիր բանակի մարտունակութեան ամբացնելու գործում: Քաղաքացիական պատերազմի տարիներին կուսակցութեանը հսկայական քաղաքական աշխատանք ծավալեց բանակում: Կարմիր բանակայինը, հրամանատարը միշտ պարզ ու վորոշ դիտելին, թե ինչ բանի յե ձգտում և ինչ է բերում բանվորներին ու աշխատավորներին դասակարգային թշնամու բանակը: Մարտիկները մշտապես իրադեկ է յին Խորհրդային իշխանութեան բոլոր միջոցառումներին և տեսնում են, վոր այդ իշխանութեանը շատ ուժեղ կերպով պաշտպանում է աշխատավորութեան շահերը: Դրա համար ել նրանք վստահութեամբ է յին զնում մարտի և

հերոսաբար պաշտպանում խորհուրդները: Պատահում էր
աճապեա, վոր դասակարգային թշնամու աղղեցության
տակ ընկած, հոգով ընկած առանձին կարմիր բանակա-
յին զորամասն անմարտունակ էր դառնում: Բայց հենց
վոր կուսակցությունը կարգավորում էր նրանում կու-
սակցական աշխատանքը, նույն այդ զորամասը ցույց
էր տալիս տոկունության և հերոսության որինակներ:
Կուսակցությունը քաղաքական լայն աշխատանք էր
տանում հակառակորդի դորքերի մեջ: Միշտ ու ամեն
տեղ դրա հետևանքով գեներալների կողմից խարված և
զորակոչված գյուղացիներն սպիտակ բանակից փախ-
չում, անցնում էին մեր կողմը և դառնում Կարմիր բա-
նակի արիասիրտ մարտիկները:

Քաղաքական աշխատանքը բանակում տարվում է
տարբեր ձևերով: Նրա հիմնական ձևերից մեկը հան-
դիսանում է քաղաքարայմունքը: Այդ քաղաքարայմունք-
ներին կարմիր բանակայինը հնդուրյակում յերկու ան-
գամ սխտեմատիկորեն ուսումնասիրում է կուսակցու-
թյան և Խորհրդային իշխանության քաղաքականության
հիմնական հարցերը միջադրային հեղափոխական շարժ-
ման խնդիրները, Կարմիր բանակի խնդիրները:

Միջադրային և ներքին կյանքի բոլոր ընթացիկ
գեպքերի և կուսակցության ու Խորհրդային իշխանու-
թյան նոր վորոշումների վերաբերյալ բացատրություն-
ները կարմիր բանակայինն ստանում է հենց ժողովնե-
րում, միտինգներում, զրույցներում, ընթացիկ քաղա-
քականության խմբակներում, թերթերում (վաչտի,
գնդի, շրջանային և կենտրոնական): Ակումբները և
լենինյան անկյունները կազմակերպում են մարտիկի
ազամ ժամանակը, տալով նրան խելացի և ոգտակար

գվարճություններ (ներկայացումներ, կինո, խաղեր և
այլն): Քաղաշխատանքն այնպես է կառուցվում, վոր
վոչ միայն սովորեցնի մարտիկին, այլ և զարգացնի
նրա ակտիվությունը, նրանից պատրաստի կուսակցու-
թյան դժի և Խորհրդային իշխանության աղխատորն
ու պրոպագանդիստը: Կարմիր բանակայիններն իրենք
են ղեկուցումներ տալիս, յեղութներ ունենում ժողով-
ներում, մասնակցում են թերթերին, կազմակերպում
ներկայացումներ և այլն:

Յերկու տարվա աշխատանքից հետո նույնիսկ այն
մարտիկը, վորը բանակ էր յեկել կիսազինակից, վոչ
ակտիվ, այնտեղից վերադառնում է վորպես կուսակ-
ցության դժի մարտական առաջնորդ, սոցիալիզմի ակ-
տիվ և դիտակից կառուցող:

12. ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ Ե

Բանակից վերադարձած մարտիկները շատ արագ
հեղինակություն են ձեռք բերում զործարանում և գյու-
ղում: Նրանք դառնում են իսկական առաջնորդողներ
արտադրության մեջ և քաղաքական կյանքում:

Բոլորին հայտնի յե, վոր Կարմիր բանակը հսկայա-
կան դեր խաղաց գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման
ապարիզում: Արձակուրդավոր—կարմիր բանակայինն
իր անձնական որինակով, կուսակցության քաղաքակա-
նությունը բացատրելով, իր հետևից կոլեկտիվացման
ճանապարհի վրա դրավեց տասնյակ ու հարյուրավոր
աշխատավոր գյուղացիների: Կոլտնտեսությունների
վարչությունների, գյուղխորհուրդների, շրջգործկոմ-

ների նախադասների հակադասական մասը նախկին կարմիր բանակայիններ են, վորոնք բանակումն են անցել իրենց քաղաքական վարժեցումը:

«Բանակի միջոցով, —ասում ե ընկ. Վորոշիլովը, — մենք տարածում ենք կոմունիստական կուսակցության ազդեցությունը բանվորների և գյուղացիների բաղամիջիտն մասսաների վրա»: Դեռ ևս 1923 թվին ընկ. Ստալինն ընդգծում էր, վոր Կարմիր բանակը —... «սա միակ հավաքի կայանն է, վորտեղ իրարից կտրված տարրեր նահանգների բանվորներն ու գյուղացիները խմբվում են և խմբվելով, դարձնում են իրենց քաղաքական միաբեր...»

Բանակը բանվորների և գյուղացիների դպրոցն է, հավաքի կայանը և այդ տեսակետից կուսակցության ազդեցությունը բանակի վրա ունի վիթխարի նշանակություն և այդ իմաստով բանակը մի խոշորագույն ապարատ է, վորը միացնում է կուսակցությանը բանվորների և չքավորագույն գյուղացիության հետ»:

13. ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿՈՒՄ

Կուսակցական-քաղաքական ամբողջ աշխատանքը բանակում ղեկավարում է կուսակցությունը:

Բանակի իր ղեկավարությունը կուսակցությունը կենսագործում է Հեղափոխական Ռադական խորհրդի, Քաղաքական վարչության և քաղաքականների միջոցով, կոմիտաների և հրամանատարների միջոցով, զորամասերի կուսակցական կազմակերպությունների միջոցով:

ԲԳԿԻ-ի կուսակցական բջիջների աշխատանքն ուղղված է ամրացնելու մեր բանակը, վորպես սրբոլորական ղեկառնություն գործիքը: Կուսակցական բջիջներն ակտիվ կերպով ոգնում են պետկազմին մարտիկների քաղաքական և մարտական դաստիարակության աշխատանքում: Կարմիր բանակի քաղմարմինները վարում են վորջ քաղաքական-դաստիարակչական աշխատանքը բանակում, ղեկավարում են նրա կուսակցական կոլեկտիվ և կոմյերիտիութենական կազմակերպությունները: Կազմելով Կարմիր բանակի վարչության ապարատի մասը, քաղաքականները միաժամանակ հանգիստնում են կոմունիստական կուսակցության մարմինները: Քաղմարմինների աշխատանքները ղեկավարվում և ղյխավորվում են ԲԳԿԻ-ի Քաղաքական վարչության կողմից: ԲԳԿԻ-ի Քաղաքական վարչության գլուխ է կանգնած ԲԳԿԻ-ի քաղաքական վարչության պետ ընկ. Յան Բոբիսովիչ Դամարնիկը, վորը միաժամանակ հանգիստնում է Ռադական և Ծովային գործերի Ժողկոմի և ԽՍՀՄ ՀՌԽ նախագահի տեղակալը:

Բանակի յուրաքանչյուր ստորաբաժանման մեջ, վաշտից վոչ ցած, վորտեղ աշխատում են Յ-ից վոչ պակաս կուսակցական անդամներ, կա կուսակցական բջիջ (դպրոցներում և բուհերում, բջիջներ կան նաև դասակներում): Բջիջի գլուխ է կանգնած նախադասությունը կամ քարտուղարը (յերբ բջիջում կան 7-ից պակաս անդամներ): Չորամասի բոլոր բջիջները միացվում են կոլեկտիվի մեջ, վորն ընտրում է բյուրո և վերջինս ղեկավարում է աշխատանքը:

Հրամանատարական կազմի և քաղաքատարտի հետ կապված, ղեկավարում են կուսակցական կազմակերպությունները: Կարմիր բանակի կուսակցական կազմակերպությունները:

Հանդիսանում է բանակի կազմակերպող և ղեկավարող հիմնական ուժերից մեկը: Կուսակցական բժիշկներն իրենց ազդեցութամբ ընդգրկում են զորամասի կյանքի ու կենցաղի բոլոր կողմերը: Բժիշկի անդամները և վոդջ բժիշկն ամբողջապես ամենասերտ կերպով կապվում են կարմիր բանակայինների հետ, ուսումնասիրում են նրանց կարիքները, տրամադրությունները, պահանջները: Կարմիր բանակի բժիշկների բոլոր աշխատանքների կենտրոնում զբված են մարտական պատրաստություն հարցերը: Դրա հետ Կարմիր բանակի կուսակազմակերպությունները հատուկ ուշադրություն են դարձնում տեխնիկային տիրապետելու խնդրի վրա, վորը Կարմիր բանակի մարտական պատրաստություն կենտրոնական խնդիրն է: Մեծ ուշադրություն են դարձնում բժիշկները պետկազմին, նրա հրամանատարական ուսուցմանն ոգնելու գործի վրա: Բոլոր կուսակցական բժիշկներն ակտիվ պայքար են մղում Կարմիր բանակի կարգապահությունն ամրացնելու համար: Նրանք մոբիլիզացիայի յեն յենթարկում կարմիր բանակայինների հասարակական կարծիքը կարգապահությունը խախտողների դեմ: Կուսակցության բժիշկներն աշխատում են ամրացնել հրամանատարի և նրա հրամանի հեղինակությունը: Մարտական պատրաստությունն ասպարիզում առանց մարտիկի քաղաքական դաստիարակությունն առանց կերպ բարձրացման վոչ մի հաջողություն հնարավոր չէ:

«Վորքան ավելի բարդ ու դժվար են մարտական պատրաստության խնդիրները, —ասում է քնկ. Գալարնիկը, —վորքան ավելի մեծ յեռանդ ու սեպմում են հարկավոր այդ խնդիրների լուծման համար, այնքան ավելի մեծ ուշադրություն պետք է նվիրել շարքային

մարտիկի և հրամատարի քաղաքական դաստիարակությունը, նրանց քաղաքական մոբիլիզացիային՝ մարտական տեխնիկային, հրաձգային գործին և մարտական պատրաստության մյուս խնդիրներին տիրապետելու համար: Հրամատարությունը ցույց տված իսկական ակտիվ, կոնկրետ ոգնությունը մարտական պատրաստության հարցերում պետք է ամենասերտ կերպով կապակցված լինի մարտիկի և հրամատարի քաղաքական ու կուլտուրական դաստիարակության ուժեղացման ու քարելավման հետ: Այդ յերկու խնդիրները մեր բանակում սերտորեն կապված են, միանում, մեկ խնդիր են դառնում. դրանց բաժանել չի կարելի, դրանց մաս մաս, յարբախնչյուրն առանձին լուծել չի կարելի: Յերկու խնդիրն ել պետք է լուծել, ինչպես մեկ խնդիր»:

Բնական է, վոր քաղաքական պատրաստություն հարցերը հանդիսանում են բժիշկի մշտական կարևորագույն հոգսը: Բժիշկն ուսումնասիրում է քաղաքական պարագմունքների, կուսլուսավորություն, մասսայական ադիտացիոն աշխատանքների ընթացքը, նշում նրանց բարելավման միջոցառումներ, կոմունիստների ուժերով ակտիվ կերպով կյանքում կիրառում այդ բոլոր վորոշումները:

Բժիշկի աշխատանքի հիմնական մեթոդը հանդիսանում է նրա անդամների անձնական որինակելիությունը մարտիկի քաղաքական դաստիարակություն և մարտական պատրաստություն բարձր տեմպերի և նրա վորակի համար: Կոմունիստը, կուսակցության թեկնածուն պարտավոր է ինքն որինակ ծառայել մարտական և քաղաքական ուսուցման բոլոր ասպարիզներում, կարգապահության մեջ, հասարակական աշխատանքում:

«Այն կոմունիստները և կոմյերիտականները, վա-
րոճ գործակալի ռազմական կարգապահութեան գործակա-
լին հանդիսանում, արժանի չեն կուսակցության և լե-
նինյան կոմյերիտիության անդամի կոչմանը»։ Այսպե-
սն ասում ընդհանրի քարտուղարների 3-րդ համարա-
նակային խորհրդակցության վերջումները։ Յեղ
բանակի կուսակցական կերպուցումը հաջողութեամբ պայ-
քարում և այդ պահանջները կատարելու համար։ Զորա-
մասերի և ստորաբաժանումների մեծ մասում կոմու-
նիստները գնում են կարմիր բանակային վողջ մասսայի
առջևից, որին հակելի կերպով կատարելով իրենց պար-
տականությունները, սոցիալական կյանքի և հարվածա-
յին յան կուսակցության ամենակայուն ջոկատներից
մեկը և նրա կենտրոնական կոմիտեի վստահելի հենա-
րանը։ Բանակային բաղադրիչները վճարահատուն պայ-
քարել են և պայքարում են ուղղորդված իր թուրք և ա-
մեն տեսակի յերևույթների դեմ, կուսակցության գլու-
խավոր գծի համար։ Նրանք խորտակել հակահարված
տվին տրոցկիզմին, վերը գլորվել և բուրժուական հա-
կահադափոխության լազերը։ Նրանք անհաշտ պայքար
են մղում աջ թեքման դեմ, վերն ալժամ հանդիսանում
և գլխավոր վտանգը, «ձախ» ուղղորդված իր դեմ, կու-
սակցության գծից թեքումների նկատմամբ հաշտվողա-
կանություն դեմ։

Այդ պայքարում բանակի կուսակցական կազմակեր-
պությունն իր յետևից և տանում կարմիր բանակային-
ների և հրամանատարների վողջ մասսային, հաջողու-
թեամբ մորիլկայի յենթարկելով նրան բանակի
մարտական և քաղաքական պատրաստությունն անընդ-
հատ բարելավելու համար, ԽՍՀՄ-ի պաշտպանու-
թյանը։

կուսակցության ամբողջական համար։ Վոչ մի կատակած չկա,
վոր բանակային կուսակցական կերպուցումը և ալժամ հա-
տե կմա լենինցիզմի միաձուլ ջոկատը։ Կուսակցական
կազմակերպության վիճակի հեղինակության մասին
բանակում վկայում և նրա շարքերի անընդհատ աճումը
կարմիր բանակայինների և հրամանատարների հաջվին։
Այդ բանը յերևում և հետևյալ թվերից։

ԽՍՀՄ ՍՍՀՄ ՍԵՆՍԻՄԻԿԸ		ԿՈՍՅԵՄԻՍՏԻՆՍԿԸ ՍԵՆՍԻՄԻԿԸ	
Առ 1-ն	Առ 1-ն	Առ 1-ն	Առ 1-ն
ալորիլի	մարտի	ալորիլի	մարտի
1925 թ.	1932 թ.	1925 թ.	1932 թ.
12,1 տոկոս	30 տոկոս	10,7 տոկոս	25 տոկոս

Մի շարք ավիացիոն, մոտո-մեխանիկական գործա-
սերում, ծովային նավատորմում կուսակցության, կոմ-
յերիտիության անդամների տոկոսը հասնում և շարքա-
յին կազմի 75—80 %-ին։

Յուրաքանչյուր անկուսակցական կարմիր բանակա-
յին իր բջիջի մեջ պետք և տեսնի կուսակցական կազմա-
կերպութունը, վորը դեկավարում և վողջ սոցիալի-
տական շինարարությունը և ԽՍՀՄ-ի պաշտպանու-
թյունը։ Նա պետք և ամեն կերպ ոգնի բջիջի աշխատանի-
ներին, աջակցի նրա բոլոր ձեռնարկումներին։ Կուսակ-
ցության բջիջը կարմիր բանակի մարտիկի առաջին բա-
րեկամն և ու դեկավարը։ Իր ա-խատանքներում բջիջը
հենվում և լավագույն գիտակից մարտիկների, մարտա-
կան ուսուցման հարվածայինների վրա։ Բանվորներից,
բարձրակարգից, կոլտոտեականներից քաղաքականապես
պատրաստվածներին, բանվոր դասակարգի գործին
նվիրված կարմիր բանակային—հարվածայիններին բջի-
ջը քաշում և կուսակցության շարքերը։

13. Կոմյերիտմիութեանը կուսակցութեան
նգնականն է

Բանակի բոլոր ստորաբաժանումներում վաշտից
վոչ ցածր (իսկ դպրոցներում դասակից) կան կոմյերիտ-
միութենական բջիջներ: ԼԿՅՅՄ-ը կուսակցութեան ա-
մենամոտ ոգնականն է: Քաղաքացիական պատերազմի
տարիներին կոմյերիտականները մարտնչող բանվորներին
և դյուղացիներին առաջին շարքերումն էյին: Կոմյերի-
տականների ռազմաճակատում կատարած մարտական
աշխատանքների համար ԼԿՅՅՄ-ն ԽՍՀՄ-ի Կենտրոն-
կոմի կողմից պարգևատրված է Կարմիր դրոշի չե-
ռանով:

Գործարանում, խորհրդատեսութեան և կոլտնտեսու-
թեան մեջ կոմյերիտականը հանդիսանում է սոցմրքակ-
ցութեան սկսողը, արտադրութեան առաջատարը: Յերի-
տասարդութեան վերոնոց միտքը տվել է մեր հանրապե-
տութեանը հարյուր հազարավոր ռացիոնալիզատորական
առաջարկութեաններ, դյուտեր և այլն: Կոմյերիտմիու-
թեանը քաղաքական դպրոց է միլիոնավոր աշխատավոր
յերիտասարդութեան համար, վերտեղ նրանք ստանում
են մարտական սոցիալիստական կոմիւնիստութեան, լե-
նինյան դաստիարակութեան:

Այդ խնդիրները կոմյերիտմիութեան առաջ կանգ-
նած են նաև Կարմիր բանակում: Կոմյերիտականներն
այժմ բոլոր կարմիր բանակայիններին մեկ քառորդ մա-
սից ավելի յեն: Նավատորմում, վերին չեֆուստուն և
անում կոմյերիտմիութեանը, այդ տոկոսն ավելի մեծ
է: Սրանից հանկանալի յե, թե ինչ հսկայական դեր է
խաղում կոմյերիտմիութեանը մարտիկի քաղաքական
և մարտական պատրաստութեան գործում:

«Կոմյերիտմիութեան կազմակերպութեաններին
կարևորագույն խնդիրը բանակում հանդիսանում է կոմ-
յերիտականների որինակելիութեանը մարտական և քա-
ղաքական ուսուցման մեջ, ռազմական տեխնիկային
տիրապետելու և պահպանելու մեջ, զինվորական կար-
գապահութեան մեջ, կարգապահական զանցանքների լի-
ակատար լիկվիդացիա կոմյերիտմիութեան շարքե-
րում», — այսպիսի խնդիր դրեց կոմյերիտմիութեան
առաջ բջիջների քարտուղարներին 3-րդ համաբանակային
խորհրդակցութեանը:

Ոգնելով կուսակցութեանը մարտիկների քաղաքա-
կան դաստիարակութեան մեջ, պայքարելով կոմյերի-
տականների որինակելիութեան համար մարտական պատ-
րաստութեան գործում, կոմյերիտմիութեանը պատվով
և կատարում այդ խնդիրները:

Կոմյերիտմիութեանը լայնորեն իր շարքերն է դրա-
վում կարմիր բանակայիններին: Նա իր խնդիրն է դնում
ընդգրկել բոլոր կարմիր բանակայիններին—բանվորներին:
Միաժամանակ նա ձգտում է ել ավելի լայնորեն ներ-
գրավել իր շարքերը կոլտնտեսականներին և լավագույն
կարմիր բանակայիններին—մենատնտեսներին մարտական և
քաղաքական ուսուցման հարվածայիններին:

14. Յերիտասարդ մարտիկ, յեղիր պրոլետարական
գիկատուրայի բանակի հարվածայինների առաջին շար-
քերում

Յերիտասարդ մարտիկ. դու յեկել ես գործարանից,
խորհրդատեսութեանից և կոլտնտեսութեանից: Դու այն-
տեղ կովում եյիր հնդամյակը չորս տարում կատարե-

լու համար, աշխատանքի արտադրողականութեան համար, դաշտերի բերքատուութեան համար:

Սոցիալիստական մրցակցութեանն ու հարվածաշնութեանը քո աշխատանքի մեթոդն էր: Նրա ոգնութեամբ դու հաղթանակում եիր: Հիշիր, վոր սոցմրցակցութեանն ու հարվածաշնութեանը ծառայում են կարմիր բանակի մարտունակութեան ամրացման դործին: Յեղիր մարտական և քաղաքական ուսուցման հարվածաշնների առաջին շարքերում:

«Սոցիալիստական մրցակցութեան սկզբունքը,—ասում ե ընկ. Ստալինը.— առաջավորների կողմից յետամնացներին ցույց տրվող ընկերական ազնւութեանն է, ընդհանուր վերելքի հասնելու համար:...

Այս սկզբունքն ամբողջապես կիրառելի յե նաև կարմիր բանակում: Սոցմրցակցութեանն ու հարվածաշնութեանը տեմպերն ուժեղացնելու, մարտական պատրաստութեան վորակը բարելավելու գորեղ գործիքն են:

Առաջին դասակը լավ ե կրակում: Յերկրորդը յետ ե մնում: Առաջին դասակի մարտիկները յերկրորդին մրցութեան են կանչում հրաձգական պատրաստութեան մեջ: Դասակի ջոկի լավագույն հրաձիգները վերցնում են յետամնացներին շեփութեանը: Կարմիր բանակային Պետրոսյանն ոգնում ե կարմիր բանակային Մարկոսյանին: Դասակի հրամանատարից նա իմացավ, վոր Մարկոսյանը հրաձգութեան ժամանակ չի կարողանում ողտովել փոկից: Աղատ ժամանակ Պետրոսյանը Մարկոսյանի հետ դուրս յեկավ դաշտ, գորանոցի յետեր—և ոգնում ե նրան սովորելու հրաձգութեան ժա-

մանակ ողտովել փոկից: Կարմիր բանակային Խաչատրյանը յետ ե մնում Պետրոսյանից քաղաքապումունքին: Պետրոսյանը կանչեց Խաչատրյանին սոցմրցակցութեան: Նա բացատրում ե նրան անհասկանալին, նրանք միասին գիրք են կարդում:

Սիմոնյանն իրեն հարվածային հայտարարեց: Նա կապավոր ե: Կարճ ժամանակամիջոցում նա կատարելութեան հասավ Մորդկյի աշրուքին ուսումնասիրելում: Նրա ապարատը միշտ սարքին ե: Վաշտի թերթը պատմեց, թե Սիմոնյանն ինչպես հասավ այդ արդյունքներին: Սիմոնյանին հալածարվում ե դասակը: Նրա աշխատանքի հարվածային մեթոդը ընդորինակում են մնացածները: Ուսուցման լամեն մի բնագավառում քոցմրցակցութեանը պետք ե կիրառվել վորքան կարելի յե լայն:

Սոցիալիստական մրցակցութեանը բանակում դեկավարում ե հրամանատարը: Նա վորոչում ե սոցմրցակցութեան որյեկաներն ու նորմաները, հենց նա յեկ վորոչում ե թե, վոր մարտիկը, վոր ստորաբաժանումը ցույց տվին լավագույն որինակներ, հաղթողը հանդիսացան սոցմրցակցութեան մեջ:

«Զինվորական մասերում,—ասվում ե քիչքների քարտուղարների 3-րդ համաբանակային խորհրդակցութեան վարչման մեջ,—պետք ե ամեն կերպ զարգանան սոցմրցակցութեան այնպիսի ձևերը միայն, վորբնիք բարձրացնելով մարտական և քաղաքական պատրաստութեանը, ամրացնելով զորամասի գեներալական կարգապահութեանը զորամասի գեներալական կարգապահութեանը, բարձրացնում են հրամատարի հեղինակութեանը,

ամրացնում են նրա հիմնադրարկում կամքը և ոգնում նրան ղեկավարելու մարտական ուսուցումը»:

Կուսակցական և կոմյերիտմիութենական բջիջներն, առանձին կուսակցականները և կոմյերիտականները պետք է լինեն սոցմրցակցությունն սկսողները, զենան բանակի հարվածայինների առաջին շարքերում: Միայն այս դեպքում նրանք կարողարացնեն լենինցիների բարձր կոչումը:

Սոցմրցակցության ծավալման հետ սերտորեն կապված է ուսցիոնալիզատորական շարժումը բանակում: Մարտիկը և հարվածային-հրամանատարը համառորեն մտածում են այն մասին, թե ինչպես ավելի լավ պահեն զենան ու տեխնիկան, ինչպես ավելի լավ կազմակերպեն ուսուցումը, վորպեսզի բարձրացնեն բանակի տեմպերը և պատրաստման վորակը: Նրանք մտցնում են իրենց առաջարկությունները, հնարում են նոր պարագայք ու հարմարանք և այլն: Այդ գյուտերը կամ առաջարկությունները հրամանատարի նայելուց և հավանություն տալուց հետո կիրառվում են կյանքում: Մեր բանակն ունի մարտիկների հարյուրավոր և հազարավոր այդպիսի առաջարկություններ և գյուտեր, վորոնք ակներև կերպով ոգնեցին նրա մարտական հզորության կատարելագործմանը: Յուրաքանչյուր մարտիկ պետք է լինի գյուտարարական և ուսցիոնալիզատորական աշխատանքների ակտիվ մասնակիցը: Ել ուրիշ վոր բանակում, բացի Կարմիր բանակից, կարող է զարգանալ սոցմրցակցությունն ու հարվածայնությունը, մասնաճյուղների ուսցիոնալիզատորական աշխատանքը: Բուրժուական բանակի զիտակից զինվորը տանել չի կարողանում

գորանոցը: Նա չի հողա բանակի մարտական հզորությունն ամրացնելու մասին, վորն ոգտադործվում է իրան իսկ ճնշելու համար: Միայն աղատադրված բանվորների և գյուղացիների բանակումն է հնարավոր մարտիկների ենտուղիադմը մարտական և քաղաքական ուսուցման մեջ: Նրանք գիտեն, վոր աշխատում են հանուն աշխատավորների հարադատ շահերի, և վոչ թե կապիտալիստների դավադանի տակ:

«Ամենից ուշագրավը սոցիալիստական մրցակցության մեջ,—ասում է ընկ. Ստալինը,—կայանում է նրանում, վոր նա արմատական հեղաշրջում է առաջացնում մարդկանց հայացքների մեջ դեպի աշխատանքը, վորովհետև նա՝ աշխատանքն անարգանքի և ծանր բեռից, ինչպես նա համարվում էր առաջ, վեր է ածում պատվի գործի, փառքի գործի, արիության և հերոսության գործի»:

Գործարանների և դաշտերի հարվածայիններ, դեպի պրոլետարական դեկատուրայի բանակի հարվածայինների առաջին շարքերը:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՏԵԽՆԻԿԱՆ

1. Տեխնիկայի դերն ապագա պատերազմում

Ապագա պատերազմում, վորը պատրաստում են մեր գեմ կապիտալիստները, հակայական դեր պետք է խաղան ռազմական տեխնիկան, կովի տեխնիկական միջոցները: 1914—1918 թ.թ. համաշխարհային պատերազմը պատճառ դարձավ ռազմական տեխնիկայի հակայական աճման: Յերեան յեկան ել ավելի մեծ քանակությամբ գնդացրեր, ընդ վորում բացի հաստոցավոր զնդացրե-

բից, սկսեցին դործադրել նաև ձեռքի գնդացրերը, սկսեցին դործադրել ծանր ու հեռահար նոր տեսակի թընդանոթները, հորիցներ: Մեծ արագությամբ աճեց ավիացիան. հայտնվեցին տանկերը: Բացի այս բոլորից, կապիտալիստները համաշխարհային պատերազմի ժամանակ սկսեցին դործադրել մարտական թուռավոր նյութեր: Վերջապես դորքերի տեղափոխություն համար մեծ չափով սկսեցին կիրառել ավտոմոբիլներ: Համաշխարհային պատերազմից հետո, չնայած կապիտալիստների զինաթափման մասին ամբողջ դատարկախոսություններին, այդ դատարկախոսությունների քողի տակ կապիտալիստական յերկրներում ռազմական տեխնիկան անընդատ աճում ու կատարելագործվում է:

Վիթխարի չափով աճել է ժամանակակից կապիտալիստական բանակների կրակային հզորությունը: Համաշխարհային պատերազմի ժամանակի հրաշանդ մի բոսթյում տալիս էր մինչև 10 ձիգ, իսկ ժամանակակից կիսավտոմատը տալիս է մի բոսթյում 100 ձիգ: Գնդացրների թիվը Ամերիկայում ավելացել է 1914 թ. 300-ից մինչև 25 հազարի 1930 թ. այսինքն՝ համարյա ավելացել է 20 անգամ՝ Ֆրանսիայում—1300-ից մինչև 35 հազարի. այսինքն՝ 27 անգամ: Անգլիայում—900-ից մինչև 13 հազարի. այսինքն՝ 14 անգամ: Դրա հետ միասին նշանավոր չափով աճել է հրաձգությունից դիպուկությունը,—հնարված են մի շարք ապարատներ դիպուկ հրաձգություն համար: Գնդացրորդները սովորել են հրաձգել փակ դիրքերից, այսինքն՝ անտեսանելի լինելով հակառակորդի համար: Ավելացել է հրետանական հրանոթների քանակը. Ամերիկայում 144-ից,

1914 թ. մինչև 3 հազարի 1930 թ. այսինքն՝ 20 անգամ՝ Ֆրանսիայում՝ հազար 500-ից մինչև 3 հազարի, այսինքն՝ 2 անգամ:

1914 թ. մինչև 1930 թ. ժամանակում ավառ-նարիների թիվը շարքում ավելացել է՝

Հ. Ա. Միացյալ Նահ.—6-ից 3 հազար. այսինքն՝ 500 անգամ:

Ֆրանսիայում— 138-ից 2 հազ. 700. այսինքն՝ 19 անգամ:

Անգլիայում—90-ից հազար 500. այսինքն՝ 15 անգամ:

Իտալիայում—20-ից 900. այսինքն՝ 45 անգամ:

Յապոնիայում—9-ից 800. այսինքն՝ 89 անգամ:

Այս կապիտալիստական յերկրների բանակներից յուրաքանչյուրը ներկայումս ունի հարյուրավոր տանկեր:

1914—1918 թ.թ. համաշխարհային պատերազմի ժամանակ պատերազմող պետությունները լայնորեն կիրառեցին թունավոր նյութերը: Վեջմի կապած չկա, վոր կապիտալիստները թունավոր նյութեր կգործադրեն նաև ազադա պատերազմում: Չե՞ վոր հենց խաղաղ ժամանակ ամերիկական, գերմանական, լեհական բուրժուազիան կիրառում է խեղդող գազերով ռումբեր անգլեն բանվոր ցուցարարների դեմ: Չե՞ վոր հենց այժմ էլ Ամերիկայում, Ֆրանսիայում, Լեհաստանում, Գերմանիայում է այն հսկայական քանակությամբ արտադրվում են թունավոր նյութեր: Մեծ չափով զարգացել են կապի նորագույն միջոցները: Ռադիո-կայանները, վորոնք իմպերիալիստական պատերազմի սկզբին բանակներում միավորներով էլին հաշվվում, այժմ տասնյակ հազարներով են հաշվվում:

Ռադմական տեխնիկան միայն քանակապես չէ, վոր աճում է: Նա կատարելագործում է իր մարտական հատկութիւնները, ինչպէս այդ տեսանք հրացանի, զնդացրի մասին որինակ բերելիս: Յետ չի մնում նաև հրետանին: Բարձրանում է նրա արագաձուլութիւնը: Հնարում են նոր հրանոթներ—հակատանկային, զենիթային հրանոթներ: Աճում է արկի թռիչքի հասողութիւնը:

Առաջին տանկերն անցնում էին մի ժամում 10 կիլոմետրից պակաս արագութեամբ: Ժամանակակից տանկը կարող է առաջ ընթանալ մի ժամում 40—60 կիլոմետր արագութեամբ, իսկ լավ ճանապարհներով դեռ ե՛լ ավելի: Կատարելագործվում են նաև զրահավոր մեքենաները: Յերեան են յեկել վեցանվանի զրահապատներ, վորոնք կարող են շարժվել վատ, դժվար անցանքի ճանապարհներով: Անընդհատ կատարելագործվում է նաև ավիացիան: Մտցված են հսկայական ուժրատար սավառակների նոր տեսակներ: Այդպիսի 10 սավառակների ջոկատը կարող է թափել 20 տոնն (հազար 200 փութ) պայթուցիկ նյութեր:

Մեծ նշանակութիւն է ստանում ավտոմոբիլը, վորպես զորքերը փոխադրելու միջոց, վորպէս արկեր և այլն տեղափոխելու միջոց: Ամբողջ բանակներ կարճ ժամանակում կարելի չէ տեղափոխել մեծ հեռավորութիւնների վրա:

Կանգ չառնելով ձեռք բերածի վրա, կապիտալիստները խոշոր աշխատանք են տանում հետազոտում պատերազմի տեխնիկան կատարելագործելու համար: Լաբորատորիաներում և փորձի արհեստանոցներում հայտնաբերում են զինաներ և դյուստարարներ զբաղված են այդ աշխատանքով:

Սակայն սխալ կլինէր կարծել, վոր տեխնիկայի զարգացման շնորհիվ, ապագայի պատերազմը կարող է լինել առանց մասսայական միլիոնավոր մարդկանց թվով բանակների:

«Ապագա պատերազմը,—ցույց եր տալիս Կովինտերնի Գործկոմի պլեկումը դեռևս 1927 թ.—այդ մեքենայացված պատերազմ է: Յուրաքանչյուր յերկիր վեր կածվի կործանիչ միջոցների մի հրակայական գործարանի: Մեքենայացված սպանութեան գործում վնասկան տեղը կպատկանի մտորին: Սակայն հատկապէս նրա համար, վոր ազմական տեխնիկան հասել է զարգացման բարձրագույն աստիճանին, կապիտալիստական պետութեանը հարկադրված կլինեն հսկայական մաստանքին նետել ազգական գործողութիւնները»:

Կապիտալիստական յերկրների ամբողջ ռադմական պատրաստութիւնն է հաստատում այդ ցուցումը: Արդեն այժմ Ֆրանսիան, Անգլիան, Ամերիկան, Իտալիան և Յապոնիան ունեն, բացի բաղամարդ մշտական բանակներից, 20 միլիոնից ավելի սովորած պահեստայիններ: Ետոմիկան, Լեհաստանը, Ռումինիան, Ֆինլանդիան և Լատվիան ունեն վոչ պակաս 5 միլիոն պահեստայիններ: Նրանց մշտական բանակներն աճում են: Առանց հսկայական բանակների ապագա պատերազմում չի կարելի յոլա դնալ:

2. Պատերազմում են գործարանները, փաբրիկները, լա-
բորատորիաները և ինստիտուտները

Մարտի տեխնիկական միջոցներով բանակները հակադրական չափով հազեցումը պատերազմի ժամանակ պահանջում է պատերազմող կողմերի տնտեսությունների հետևյալ լարվածություն: Պատերազմող պետությունների համար բաղադրական է միայն բաղմամբ լինող բանակների հակադրական քանակությունը պարեն հայթայթել (վորի համար զորահավաքի յենթարկված կլինի ամբողջ գյուղատնտեսությունը): Նրանք կարիք կզգան պատերազմի համար զորահավաքի յենթարկել ամբողջ արդյունաբերությունը: Չե՞վոր տանկերը, զրահապատենքը, սավառակները, թնդանոթները, ավիամոբիլները, հրացանները, արկերը և այլն պատրաստում են մետաղից—սողապատից, յերկաթից, արձնից, ալյումինից, ցինկից և այլն: Պատերազմի այս բոլոր տեխնիկական միջոցների պատրաստության համար պահանջվում են ամենաբարձր մեքենաներով սարքավորված գործարաններ: Իսկ այդ բոլոր մարտական մեքենաները գործի դրելու համար հարկավոր են բենզին, նավթ, ածուխ:

Խնդր աշխատանք ունեն կատարելու գիտական լաբորատորիաները, ինստիտուտները և այլն: Նրանք անդադար կաշխատեն հնարել կոպի տեխնիկական նոր միջոցներ, նրանք կաշխատեն նոր միջոցներ հնարել անվնաս դարձնելու հակառակորդի գործադրած միջոցները:

«Մետաղագործությունը, ֆիմիան, ելեկտրականությունը, ռադիոն և այլն, լաբորատորիաները, գիտական ինստիտուտները, այս բոլորը մոբիլիզացիայի կենթարկվեն պատերազմի համար, այս

բոլորը ի սպաս կդրվի պատերազմին: Յեվ մենք ձեզ հետ միասին,—ասում էր ընկ. Վորոշիլովը Վոմյերիտովիության համամիութենական IX համագումարում իր յեկույթի ժամանակ,—պատելով պատերազմի մազին, անհրաժեշտ է նույնպես հիշել, վոր մենք կաշտպանվեմք վոչ միայն զինված բանակով, մենք միաժամանակ կպատերազմեմք քե՛ր մեր արդյունաբերությամբ, քե՛ր մեր մեքենաներով, քե՛ր մեր լաբորատորիաներով, քե՛ր ինստիտուտներով»:

3. Հնգամյակի հաջողությունները ԽՍՀՄ պաշտպանության հաջողություններն են

Սոցիալիստական ինդուստրացիան վիթխարի հաջողությունները, մի շարք հսկա ձեռնարկությունները կառուցումն ու գործարկումը հաստատուն հիմք են ծառայում կարմիր բանակի տեխնիկական հազեցման համար: Մի՞թե Մազնիտոգորսկու դոմանները չե՞ն հանգիստում հզոր բաղա պաշտպանության համար: Չե՞վոր նրանք տալիս են մետաղ, առանց վորի չես ունենա վոչ մի մարտական մեքենա: Մի՞թե Բազվի, Գրոդնու. Բաշկիրի նավթը չի ամրացնում ԽՍՀՄ պաշտպանությունը: Չե՞վոր այդ նավթն է, վոր գործի յե դյուռ մեր գործարանների մեքենաները, չե՞վոր առանց նրանից ստացված բենզինի չի կարող աշխատել վոչ մի մեքենա, չի թուչի վոչ մի սավառակ:

Համաշխարհային պատերազմի վորձը ցույց է տալիս, վոր այսօր արհեստական մետաղա պատրաստող գործարանը վաղը կարող է արտադրել պայթուցիկ

նյութեր: Վոր այսօր իր հետեից կոնրայն քաջու տրակ-
տորը վաղը կարող է իր յետեից քաշել թողանոթ: Իսկ
տրակտորիստը, վորն այսօր հերկում է հարյուր հա-
զարավոր հեկտար հողեր կոլտնտեսությունների ցանքի
համար, յերբ հարկավոր լինի, նա հիանալի կարող է
տանկավարի և մեքենավարի պարտականություններ
կատարել:

Յեւ մի՞թե կոլտնտեսություններն ու խորհրդա-
տեսությունները չեն ստեղծում անհրաժեշտ պարենա-
վորման բազա Կարմիր բանակի համար՝ կապիտալի
դեմ մղվելիք մարտերի համար:

Իրականացնելով հնգամյակը չորս տարում, բան-
վորը, կոլտնտեսականը ամբացնում են այդպիսով
ԽՍՀՄ պաշտպանությունը:

Պայքարելով յերկրորդ հնգամյակի մեծագույն
պլանների կատարման համար, մենք այդպիսով իսկ
ԽՍՀՄ դարձնում ենք սոցիալիզմի անսուղի ամրոց:

Տեխնիկական-տնտեսական տեսակետից հասնելով
ու անցնելով կապիտալիզմի առաջավոր յերկրներին,
մենք այդպիսով իսկ ապահովում ենք ԽՍՀՄ պաշտ-
պանունակությունը իմպերիալիստների ամեն տեսակ
հարձակումներից:

Սոցիալիստական շինարարության տեսլերի ամեն
դանդաղում (վորի մասին այնպես յերադում են կու-
լակային ազնուներ՝ աջ ուրյուտունիստները), կնշանա-
կեր միաժամանակ մեր յերկրի պաշտպանունակության,
Կարմիր բանակի մարտական հզորության թաւացում:

«Իանդադեցնել տեսլերը,—ասում էր ընկ.

Ստալինը,—այդ նշանակում է յետ մնալ: Իսկ յետ
մնացողներին խփում են: Սակայն մենք չենք ու-

գում, վոր մեզ խփեն: Վո՛չ, չե՛նք ուգում: Հին
Ռուսաստանի պատմությունը նրանումն էր, վոր
նրան անդադար խփում էին յետամնացության հա-
մար... Ռազմական յետամնացության համար,
կուլտուրական հետամնացության համար, պետա-
կան հետամնացության համար, արդյունաբե-
րական յետամնացության համար, գյուղա-
տնտեսության յետամնացության համար: Խը-
փում էին նրա համար, վոր այդ յեկամտաբեր էր
և անցնում էր անպատիժ... Սյդպես է արդեն կա-
պիտալիզմի որեմիք — խփել յետամնացներին և
թուլլերին... Ուգում եք, վոր խփեն մեր սոցիա-
լիստական հայրենիքին և վոր նա կորցնի իր ան-
կախությունը: Իսկ յեթե այդ չեք ուգում, դուք
պետք է ամենակարն ժամանակում վերացնեք նրա
յետամնացությունը և ծավալեք իսկական բայլչե-
վիկյան տեսլեր նրա գյուղատնտեսության գար-
գացման գործում»:

Կուսակցության ղեկավարությամբ բանվորներն ու
կոլտնտեսականները հաջողությամբ կատարում են այդ
խնդիրը: Յեւ այդ հիման վրա ծավալվում է Կարմիր
բանակի տեխնիկական հազեցումը: Տեխնիկան քանի
գնում, ավելի է հազեցնում Կարմիր բանակին:

4. Զորքերի ինչ տեսակներ կան Կարմիր բանակում
ՀԵՏԵՎԱԿԸ

Հետեակը զորքերի հիմնական տեսակն է: Ինչո՞ւ
հետեակը զորքերի հիմնական տեսակն է: Նրա համար,
վոր նա իր վրա յե կրում մարտի գլխավոր ծանրու-
թյունը: Զորքերի ուրիշ վոչ մի տեսակ, բացի հետե-
վակից, չի կարող վճռական բռնամարտով վերջնակա-

նապէս վճռեցանք հակառակորդի կենդանի ուժը և տա-
րացնել իր դրամած ռալոնը, պահպանելով ինչ հակա-
ռակորդի նոր գործները: Զորքերի ուրիշ վոչ մի տե-
սակ, բացի հետեակից, չի կարող այնպէս, ինչպէս հե-
տեակը, հարմարվել տեղանքին, ոգտադործելով յու-
րաքանչյուր բլրակ, յուրաքանչյուր ստրալանջ, յուրա-
քանչյուր թուփ: Զորքերի ուրիշ վոչ մի տեսակ, բացի
հետեակից, հարմարեցված չէ տեղանքի ամենաբազ-
մապիսի պայմաններում գործողութիւններին, ամեն
տեսակ յեղանակին ու ժամանակին: Այնտեղով, վոր-
տեղով չի անցնի հրետանին, չի անցնի տանկը, վոր-
տեղով առաջ չի շարժվի նույնիսկ ձիավորը, հետեակը
կանցնի: Տանկը կույր է դիշերը: Զրահապատը կարող
է առաջ շարժվել, միայն հայտաբերելով իրեն կրակով
և մեքենայի աղմուկով: Հետեակը կարող է առաջ
շարժվել որ ու գիշերվա ամեն ժամանակ, համարյա
առանց աղմուկի: Զլունը անհաղթահարելի արգելք է
զորքերի մի շարք տեսակների համար, բայց վոչ հե-
տեակի համար:

Հատկապէս այդ հատկութիւնների շնորհիւ է,
վոր հետեակը հանդիսանում է զորքերի հիմնական և
ամենից ավելի բազմաքանակ տեսակը:

Հետեակը սպառազինված է տեխնիկայով, վորը
հնարավորութիւն է տալիս ունենալու հզոր կրակ: Այդ
հրացանն է—ավտոմատ հրացանը, հաստոցավոր և թե-
թեւ գնդացրերը, ձեռքի և հրացանային նռնակները:
Բացի դրանցից, նա սպառազինված է թեթեւ դաշտային
հրանոթներով (վոր մարտում հեշտութեամբ կարելի չէ
տղափոխել նաև առանց մարդկանց ոգնութեան) և ա-
կանայետերով:

Հետեակի նման սպառազինումը հնարավորութիւն

է տալիս նրան իր մարտական աշխատանքում զուգակ-
ցել կենդանի ուժի շարունակութիւնն ու հարվածը
հզոր կրակի հետ:

Զորքերի մյուս բոլոր տեսակների հիմնական խն-
դիրն է՝ աջակցել հետեակի մարտական աշխատանքին:
Այդ նպատակին ծառայում է՝

ՀԵԾԵԼԱԶՈՐԸ

Նրա հիմնական հատկութիւնն է շարժունակու-
թիւնը, վորը հնարավորութիւն է տալիս նրան հիա-
նալի կերպով հետախուզութիւն կատարել հակառա-
կորդի դասավորութեան խորքում և նրա թեւերում: Հե-
ծեւադորի հայտնիւթիւն հանկարծակիութիւնը հնարա-
վորութիւն է տալիս նրան, չրջանցով, հակառակորդի
վորութիւնն է տալիս նրան, չրջանցով, հակառակորդի
թեւին կամ թիկունքին անսպասելի հարվածով մարտի
ժամանակ հաճախ վճռական հարվածներ հասցնել: Հե-
ծեւադորը անփոխարինելի յէ հակառակորդին հետա-
սնդելու մէջ: Միւլորարար հեծեւադորը գործում է հե-
տեակային մասերի կողմում (հետախուզների դատակ-
ներ, վորոնք արվում են հետեակին աջակցելու համար,
հեծեւազտեր և այլն): Սակայն նա կարող է կատա-
րել նաև ինքնուրույն խնդիրներ: Դրա համար նա սո-
վորարար միանում և կազմում է խոշոր հեծյալ մասեր—
դիւլիդիաներ, կորսուսներ, նույնիսկ բանակներ: Գոր-
ծողութիւնների այդպիսի փայլուն որինակներից կա-
րող է լինել 1-ին հեծյալ բանակի ռեյդերը և արշավ-
ները:

Սպառազինումը նույնն է, ինչ վոր հետեակինը
(գնդացրերը նա կրում է սայլերի վրա): Բացի դրանից
հեծեւակներն ունեն նաև թերեր: Հեծեւադորի մեծ մաս-
սաների ինքնուրույն գործողութիւնների ժամանակ,

Նրան ողնեղու համար տրվում են տանկեր, զրահապատ-
ներ, մեքենայական մասեր, ավիացիա և այլն:

Հետևակի հզոր ողնականն է հաղխանում:

ՀՐԵՏԱՆԻՆ

Նա իր կրակով վոջնչացնում է հակառակորդի կեն-
դանի ուժը, վոջնչացնում է նրա կրակային կետերը
(գնդացրեր, հրետանի): Հրետանին քարուքանդ է ա-
նում այն բոլոր արդեւքները, վորոնք արդեւք են հան-
դիսանում հետևակի առաջարժմանը (լարացանցեր,
հողաթմբեր և այլն): Հրետանին իր կրակով խաղա-
րում է հակառակորդին կուտակել զրոհի համար և
յետ և մղում զրոհողներին կամ փակում է նրանց ճա-
նապարհը շարժման համար: Նա կռիվ է մղում տանկե-
րի դեմ, զրահապատների, զրահապատ գնացքների
դեմ, իսկ հատուկ զենիթային հրետանին—հակառա-
կորդի սավառնակների դեմ: Նա ուղեկցում է հետե-
վակին հարձակման ժամանակ, ամբողջ ժամանակ ա-
ջակցելով նրա կրակին:

Հեռահար հզոր հրետանին գնդակոծում է հակա-
ռակորդի թիկունքները, խանդարում է նրան սայլով
կրելու ու բերելու մոտեցնելու համարումը, ավերում
է նրա պահեստները և տրանսպորտը:

ՔՐԱՀԱՄԱՍԵՐԸ

Ձրահամասին են վերաբերում տանկերը, զրահավ-
տոները և զրահազնացքները:

Այս բոլոր զրահավոր մեքենաների հիմնական խոն-
դիրն է աջակցել հետևակին՝ ոժեղացնելով նրա կրակա-
յին հզորութունը:

Տանկերը, շնորհիվ իրենց թրթուռաձև ընթացքի՝
կարող են առողջ շարժվել առանց ճանապարհների

և հաղթահարել դանազան արդեւքներ, ինչպես որինակ՝
հողաթմբեր, փոսեր, խրամներ, վոջ չատ խոր գետեր:
Նրանք սպառազինված են թնդանոթներով և գնդացրե-
րով: Տանկերը լինում են թեթև, միջին և ծանր: Թեթև
տանկերը և փոքրիկ տանկետիաներն ոգտագործվում են
սովորաբար հետախուզության համար: Միջիններն ու
ծանրները—հետևակին աջակցելու համար հարձակման
ժամանակ, իսկ յերբմեջ են հակառակորդի զատավորու-
թյան խորքում ինքնուրույն ուժեր կատարելու համար
(այնտեղ նրանք վոջնչացնում են նրա կրակային կետե-
րը և ցրիվ են տալիս կենդանի ուժը): Տանկերի արա-
զությունը տարբեր է լինում, նայած նրանց հատկու-
թյուններին և ճանապարհներին—20-ից մինչև 30 կիլո-
մետր: Տանկերը պատված են զրահով, վորը պաշտպա-
նում է նրանց հրացանային և գնդացրային կրակից:
Կան տանկերի այնպիսի տեսակներ (տիպեր), վորոնք
չեն վախենում նաև զրահահար գնդակներից: Աջակցե-
լով հետևակին, նրա համար ճանապարհ են բաց անում
լարացանցերի միջով, վոջնչացնում են հակառակորդի
կրակային կետերը, ցրիվ են տալիս նրա կենդանի ու-
ժը: Հետևակը, սովորաբար, ընթանում է տանկերի
հետևից:

Այդ պատճառով հետիոտների խնդիրն է, վորոնց
դեմ են շարժվում տանկերը, թաղնվելով տանկից,
թողնել վոր մոտենա և ապա կենտրոնացնել կրակը նրա
հետևից ընթացող հետևակի վրա:

Տանկի գլխավոր թշնամին հրետանին է: Հետևակը
կռիվ է մղում տանկերի դեմ, նրա տակ նետելով նռնակ-
ներ կամ նռնակների կապոցներ: Արդյունքներ է տալիս
նաև զրահահար գնդակներով հրաձգությունը դիտա-
ձեղքերի վրա և տանկի մարտական ձեղքերի վրա:

Տանկի ճանապարհը խափանելու համար, կարելի չե
խրամներ փորել աշխարհի խորութեան և լայնութեան,
վորպեսզի տանկը չկարողանա անցնել, կամ փորել,
պատրաստել քողարկված դաշլազեր, վորոնց մեջ նա
կընկնի և կխորտակվի: Կառուցում են ականային դաշ-
տեր և ֆուգասներ՝ տանկերը պայթեցնելու համար:

Զրահապատները տանկերի համեմատութեամբ ու-
նեն այն թերութիւնը, վոր կարիք ունեն լավ, իրենց
հարմար ճանապարհների. չեն կարող հաղթահարել ար-
դելքները: Միայն մի քանի նորագույն տիպի զրահավ-
տամորկներ (վեցանիւնի, կամ վորոնք բացի անիւնե-
րից, ունեն նաև թրթուռած և ընթացք) կարող են շարժ-
վել առանց ճանապարհների և ձյունով:

Լավ ճանապարհների վրա զրահավտամորկները
հայտաբերում են իրենց հիմնական հատկութիւնը...
այն է՝ իրենց շարունակութիւնը, կարող ե արագորեն
և անսպասելի հայտնվել մարտում և ոգնել հետևակին
ու հեծելազորին իրենց հզոր կրակով: Զրահապատներն
ողտազորովում են հետևակի կամ հարձակմանն ոգնե-
լու կամ նրա յետխաղացումը պաշտպանելու համար,
հակառակորդին հետապնդելու, թեևրում հանկարծակի
հարվածներ հասցնելու համար և այլն: Ինչպես տանկի
համար, զրահապատի համար նույնպես գլխավոր թշնա-
մին հրետանին է: Զրահապատների դեմ կռիւն հա-
մար կան հատուկ թեթև և շարժուն թնդանոթներ, վո-
րոնք լինում են վոչ միայն հատուկ հրետանական զո-
րամասերում, այլև հետևակի հրետանական ստորաբա-
ժանումներում: Հետիոտը կռիւ է մղում զրահապատի
դեմ զրահահար զնդակներով, նռնակով, խափանում-
ներ և կառուցում, քանդում և մեծ խրամներ, դնում և
ֆուգասներ զրահապատների հնարավոր շարժման ճա-
նապարհների վրա:

Զրահագնացները սպառազինված են զնդացրերով
և հրանոթներով: Նրանք ոգնում են զորքերին նրանց
մարտական դործողութիւններում (պաշտպանութեան,
հարձակման և այլն) իրենց հզոր կրակով: Բացի դրա-
նից, նրանք ողտազործում են յերկաթուղիները, կա-
րևոր հանգույցները պահպանելու և համար, հակառա-
կորդի թիկունքների վրա հարձակումներ գործելու,
յերկաթուղազծեր սարքելու կամ փչացնելու աշխատան-
քը՝ իր կրակով պաշտպանելու համար:

Զրահագնացների դեմ կռիւ է մղում հրետանին,
զնդակոծելով նրանց հրանոթներով և քանդելով յեր-
կաթուղազծերը. հետևալը կռիւ է մղում ռետերի տակ
ֆուգասներ դնելով և քարուքանդ անելով յերկաթուղա-
զծերը, կռիւ են մղում ինքնաթիւները—ձգելով նրանց
վրա ռումբեր:

Հսկայական դեր է կատարում ժամանակակից պա-
տերազմում

ԱՎԻԱՅԻՄՆ

Ավիացիայի հիմնական խնդիրն է աջակցել վեր-
երկրյա զորքերին:

Սալանակ-հետախույզը հակառակորդի զորքերի և
դասավորութեան հետախույզութիւնն է կատարում,
պահպանում է զորքերին յերթի ժամանակ և հանդատին
հակառակորդի հանկարծակի յերևալուց, զորքերի ի-
բար միջև կապի վերաբերյալ առաջադրութիւններ է
կատարում, կարող է ողից գրոհել վերերկրյա զորքերի
վրա: Նա ոգնում է (ճշտում է) հրետանու հրաձգու-
թյանը: Հետախույզ-սալանակը կարող է թռչել մին-
չև 200 կիլոմետր մի ժամում և մնալ ողում առանց իջ-

նելու մինչև 16 ժամ: Սպառազինված և զնդացրերով և ուժերերով:

Սալաոնակ-կործանիչի գլխավոր խնդիրն և վոչընչացնել հակառակորդի ավիացիան: Ողային մարտի պահանջներին համապատասխան նա թեթև և, չարժուճ (արագությունը մինչև 300 կիլոմետր մի ժամում), սպառազինված և զնդացրերով:

Սալաոնակ — ուժանեւոր սալաոնակներից ամենից մեծն է. նրա խնդիրն և ուժակոծել ամրաշինությունները, կրակային կետերը, հակառակորդի թիկունքն ու կենդանի ուժը: Ռմբանետերը լինում են թեթև և ծանր, ուժեր են վերցնում 400 կիլոգրամից մինչև 2000 և ավելի կիլոգրամ. բացի ուժերից, սպառազինված և զնդացրերով:

Բացի վերոհիշյալ հետևակին ցույց տված ողնությունից, մի շարք սալաոնակներ հետևակի մարտում անմիջական մասնակցություն են ունենում, գրոհելով հակառակորդի զորքերի վրա ողից: Մասպասելի կերպով հայտնվելով (անտառի, բուսերի յետևից) և թրուչելով վոչ մեծ բարձրության վրա զորքերի գլխավերևում, գրոհիչները զնդակոծում են զորքերին զնդացրերով, ձգում են նրանց վրա ուժեր: Այդպիսի հարձակումներ ավիացիան կատարում և նաև ինքնուրույն, հետևակի դործողություններից առանձին: Հղոր սալաոնակները ոգտադործվում են նաև զորքերի տեղափոխության համար: Այդ նպատակին ծառայում են նույնպես զիրիժարչները:

Դիրիժարչները կարող են բարձրացնել մեծ ծանրության բեռ և մնալ ողում մի քանի օր: Նրանք սպառազինված են զնդացրերով, ուժերերով և թեթև թնդա-

նոթներով: Կարող են ոգտադործվել հեռավոր հետախուզության համար, ուժերեր ձգելու համար:

Սալաոնակների դեմ կռիվ և մղում հետևակը հրացանների և թեթև զնդացրերի ողնությամբ (ամբողջ ստորաբաժանումներով և վոչ ավելի, քան 500 մետր բարձրության դեպքում), հաստոցավոր զնդացրերի և գեներթային զնդացրերի ողնությամբ (4—6 զնդացրերի խմբակով վոչ ավելի հազար մետր բարձրության դեպքում): Ավելի մեծ բարձրությունների վրա սալաոնակների դեմ կռիվ և մղում զեներթային հրետանին:

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԶՈՐՔԵՐ

Կարմիր բանակը կռիվ քիմիական միջոցներ կգործադրի միայն այն դեպքում, յեթև այդ միջոցները կապիտալիստների բանակները առաջինը կսկսեն դործադրել, վորոնք հակայական աշխատանք են տանում քիմիական պատերազմի պատրաստության համար:

Մարտական թունավոր նյութերի խնդիրն և վոչընչացնել կամ ժամանակավորապես շարքից հանել կենդանի ուժը, նույնպես և դժվարացնել զորքից մարտական դործողությունները:

Քիմիական պաշտպանության խնդիրն և պաշտպանել զորքերին, զենքը, պարենը ԹՆ ներդրողությունից, խանդարել հակառակորդին քիմիական հարձակում կատարելու, արագորեն վերացնել նրա հետևանքները, վոչնչացնել քիմիական արդեւքները և այլն: Դրա համար մշտապես տարվում և քիմիատախուզություն, կառուցվում են ԹՆ պաշտպանվելու ապաստարաններ, կիրառում են հակադադեր և պաշտպանական հագուստ, ողնություն և ցույց տալիս ԹՆ վնասվածներին:

Ճարտարադիտական զորքերի խնդիրն է աջակցել հետևակին, նույնպես և հեծելազորին ու հրետանուն՝ նրանց մարտական աշխատանքում :

Այս զորքերը չինում են ամուր ծածկարաններ և կառուցումներ, քողարկում են զորամասերին, կամուրջներ են գցում ու փչացնում, կառուցում ու ավերում են ճանապարհներ, ջրանցներ (հարձակման ժամանակ), ակնադաշտեր, ֆուդաններ, հակատանկային արգելքներ և այլն : Նրանք անց են կացնում լուսավորութուն, լարացանցերի ելեկտրականացում, լուսարձակային գործը և այլն :

ԿԱՊԻ ԶՈՐՔԵՐ

Կապի զորքերն ունեն հսկայական նշանակութուն : Առանց զորքերի կանոնավորված կապի՝ վերից վար, վարից վեր և իրար միջև ժամանակակից մարտում հաղթանակն անհնար է : Առանց կապի հրամատարը չի կարող ղեկավարել մարտը, չի կարող լինել զորքերի բոլոր տեսակների համագործակցութուն :

Մարտում կապի համար ոգտագործվում են լուստարները, գրոշակներով նշանարարները և տեխնիկական միջոցները. այն է՝ հեռախոսը, հեռագիրը, ռադիոն, լուսատու և ձայնական ազդանշանները, քաթոնը—նշանները (սալառնակի հետ կապի համար) : Ոգտագործվում են նաև աղավնային փոստը, շները : Այսպիսով կապի միջոցներն ու տեխնիկան բաղմապիսիքն և պահանջում են մարտիկների բարձր հմտութուն :

Բացի վերոհիշյալներից, կան դարձյալ զորքերի մի շարք ռզնական տեսակներ—յերկաթուղային և ավտո-

մորիլային (զորքերին ու բեռներ փոխադրելու կաղմակերպման համար), սանիտարական (հիվանդներին ու վիրավորվածներին սպասարկելու և բացահանելու—եվուկուացիայի համար), դումակներ և այլն : Թիկունքի զորքերի կաղմակերպումը շտաբների պարտականութունն է, վորոնք նախատեսում են բոլոր անհրաժեշտ աշխատանքները սնդի, զորքերին ամեն անհրաժեշտ պիտույքներով ապահովելու համար, թիկունքում կարգը և կարեւորագույն ամբողջությունները պահպանելու համար :

ԾՈՎԱՅԻՆ ՏՈՐՄԻՂ

Մեր կարմիր տորմիդի հիմնական խնդիրն է պահպանել ԽՍՀՄ սահմանները ծովից : Ծովային նավերը կարող են մարտ մղել հակառակորդի նավերի դեմ, արդելել զորքերի ծովափ հանելը, գործելով առափնյա պաշտպանութան հետ մեկտեղ : Տորմիդը կարող է գործել նույնպես վերերկրյա զորքերի հետ, վորոնք ուղեւորացիներ են կատարում ծովափներում և դեպքերի ավերում : Գետային տորմիդը (Ֆլոտիլիան) խոշոր դեր կատարեց քաղաքացիական պատերազմում (Վրդապատկյան տորմիդը Կուչակի և չեխերի դեմ, Դնեպրին իրենց բարձր մարտական հատկութունները Հեռ. Արեւելքյան Հատուկ Կարմրադրոշ Բանակի մարտերում (Ամուրյան գետային տորմիդ) : Տորմիդը մատակարարված է հզորագույն հրանոթներով, ականներով, զենիթային հրետանիով : Տորմիդը գործում է ծովային ավիացիայի հետ միասին—հիդրոպլանների հետ, վորոնք ընդունակ են իջնել ջրի վրա և թռչել :

Կարմիր բանակի տեխնիկան բարդ է և բազմատեսակ: Նա տարեցտարի լավանում ու մեծանում է: Մեր մարտական տեխնիկան յետ չի մնում արտասահմանյան տեխնիկայից: Այսպես որինակ՝ Դեկտյարեի սխտեմի մեր թեթև զննարկիչ իրավացիորեն այդ տիպի մեքենաներից լավագույններից մեկն է համարվում: Մի շարք թռիչքներում, միջադպարին մրցությունների ժամանակ խորհրդային սափառակները ցուցահանեցին Փրանսիական սափառակներից բարձր վորակ: Մեր հրետանին, տանկերը յետ չեն մնում կապիտալիստական բանակների հրետանուց և տանկերից: Մեր հակադաշն աշխարհում լավագույններից մեկը է հանդիսանում: Յուրաքանչյուր հրամա-տարի, յուրաքանչյուր մարտիկի խնդիրն է տիրապետել այդ բարդ տեխնիկային: Այդ Կարմիր բանակի մարտական պատրաստության գլխավոր խնդիրն է:

«Բանակից, —ասում է ընկ. Դամարնիկը, —ա-վելի քան յերբևե, պետք է պահանջել տիրապետել տեխնիկային, սովորել ղեկավարել այդ տեխնիկան, ավելի բարձրացնել հրամատարի, ֆազայնատողի, մարտիկի տեխնիկական կուլտուրան: Մենք ունենք բանակում տեխնիկական մարդկային մատերիալ, վորը նվիրված է մինչև վերջը պրոլետարկան հեղափոխությանը, և նրա ձեռքը պետք է տալ ե՛լ ա-վելի տեխնիկա, կովի տեխնիկական միջոցներ, նստեցնել նրան ավտոմոբիլի և սավառակի վրա և սովորեցնել, սովորեցնել կատրելապես տիրապե-տելու տեխնիկային: Տեխնիկայի մեջ է այժմ խթա-նը: Տեխնիկան այժմ գլխավորն է»:

5. Ի՞նչ է նշանակում տիրապետել տեխնիկային

«ԲՍՅԱԼԻՏԵՎԻԿՆԵՐԸ ՊԵՏՔ Ե ՏԻՐԱՊԵՏԵՆ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻՆ»

Մեր կուսակցության և բանվոր դասակարգի առաջ-նորդ ընկ. Ստալինի առաջադրած լողունգի շուրջը պետք է մոբիլիզացիայի յենթարկել բանվոր դասակար-գի, առաջավոր-կոլտնտեսականներից լավագույնները:

Ստալինգրադի տրակտորի գործարանի հարվածա-յինները, Մադնիտոլորսկի հարվածայինները, Սոլմա-չի առաջավորները, տիրապետելով բարդ նորարոյն տեխնիկային, ամբողջ աշխարհին ցույց են տալիս, թե ինչի յեն ընդունակ բանվոր դասակարգը, վորն ազատա-գրված է կապիտալիստների իշխանությունից:

Կովելով յերկաթե հեղափոխական կարգապահու-թյուն, ծավալելով սոցմրցակցությունը տեխնիկային տիրապետելու և խնայելու շուրջը, ընդլայնելով ու-ցիոնարացման և դյուտարարության ճակատը, Կարմիր բանակը նույնպես կատարում է բանվոր դասակարգի առաջնորդի լողունգը, պայքարում է մարտական տեխ-նիկային լիովին տիրապետելու համար:

Իսկ ի՞նչ է նշանակում տիրապետել տեխնիկա-յին, վերլուծենք այդ որինակներով:

Հեռ. Արև. Հատուկ Կարմիր բանակի մարտերի մասնակիցը պատմում է.

«Մարտը յեռում է: Յերրորդ անգամ սպիտակ բան-դիտները մինչև մեկ գումարտակ ուժով դրոհում են մեր վաշտի տեղամասի վրա: Առանձնապես ուժեղ հուր-վածն ուղղված է աջ թևի վրա, — խոր ձորակը հնարա-

վորութիւնն և տալիս սպիտակներին ծածկված մոտե-
նալ համարյա կիս մեր դասավորութեանը: Սակայն ա-
մեն անգամ գնդացրորդ Ստրոյեվի կործանիչ կրակը
բանդիտներին յետ և շարտում: Յեւ ահա սկսվեց յեր-
րորդ գրոհը: Նորից աջ թևում հայտնվեց հակառակոր-
դի մի մեծ խումբ: Քանի գնում, մոտենում և այդ խում-
բը: Ստրոյեվի գնդացիին սկսեց աշխատել: Յեւ հան-
կարծ... լոեց: Խափանվեց: Համոզվելով, վոր գնդա-
ցիը չի աշխատում, բանդիտները նետվեցին առաջ:
Դարձյալ 2—3 բոս և աջ թևը պետք և ընկներ հակա-
ռակորդի դերադանցող ուժերի ձեռքը: Սակայն գնդա-
ցիը լոեց ընդամենը մի քանի վայրկյան: Իսկ հետո
արճճի անձրև թափեց հարձակվողներին վրա: Նրանք
պառկեցին: Իսկ մի բոս և սողացին խուճապի մատ-
նելով: Յերրորդ գրոհը յետ և մղված: Ստրոյեվը ժա-
մանակին հասավ ոգնութեան»:

Մի ուրիշ մարտական դեպք խորհրդային-լենական
պատերազմից.

«Հետախույզները դասակը անտառի ճանապարհով
առնում են հեռավոր վայրում գնում և: Չհասած անտառի բոլոր-
քին, դասակն իջնում և մեքենայից: Մեքենան հեռա-
նում և ճանապարհից: Հետախույզները վտարելի թա-
թերի վրա շարժվում են դեպի բոլորքը: Հաղթված սո-
ղալով հասան բոլորքին, տեսնում են՝ յերկար ժապա-
վկնով վտար-մոլոր շարժվում և ճանապարհով հակա-
ռակորդի հեծելազորը: Առնվազն մի գունդ: Առաջու-
վոր մասը բոլորովին մոտ և, ընդամենը մի կիլոմետրի
վրա հետախույզներին: «Դեպի մեքենան», հրաման և
տալիս վտարահրամար: Սակայն հակառակորդը նկա-
տից հետախույզներին: Հեծելակները մի դասակ վար-

դով դեպի անտառն և արշավում: Հետախույզներն ար-
դեն վաղելով հասան մինչև մեքենան: Սակայն մեքենան
կանգնած և անշարժ: Յրիտասարդ չոֆերը չփութված
անգմում և ստարտերին (մեքենան գործի քցելու դու-
ծիք), մոտորը չի աշխատում:

Շոֆերը վորձում և մոտորը գործի քցել բանալիով,
— իդուր: Յեւ մի բոս և նա դրաղված և մոտորի հետ:
Իսկ հեծելակներն արդեն յերեացին անտառի բոլորքի
մոտ, քում են դեպի մեքենան: Հետախույզները նետ-
վում են անտառ, սկսում են հրաձգութիւնը: Իհարկե,
նրանք հեռանալ չեն կարող. արդեն անտառի չորս կող-
մից շրջապատում են սպիտակները: Հետախույզները կո-
րան, մեքենան ընկավ թշնամու ձեռքը: Հետախույզու-
թեան ուղարկող զորամասը ժամանակին չիմացավ
վտանգի մասին»:

Ինչի՞ մասին են խոսում այս յերկու որինակը, վո-
րոնք վերցված են Կարմիր բանակի մարտական գործու-
թիւնների պրակտիկայից:

Առաջինը խոսում և այն մասին, վոր շնորհիվ դըն-
դացրորդ Ստրոյեվի խելացի, հմուտ աշխատանքին,
վորն արագորեն վերացրեց գնդացրի խափանումը, կար-
միր բանակային զորամասը հաջողութիւն ունեցավ:

Յերրորդը խոսում և այն մասին, վոր չոֆերի տղի-
տութեան պատճառով, վոր չկարողացավ իսկույն հայ-
տաբերել մոտորի չաշխատելու պատճառը, կործանվեց
հետախույզների դասակը:

Գնդացրորդ Ստրոյեվը տիրապետում էր իր մար-
տական մեքենային: Նա այդ մեքենան դիտեր դերու-
ղանց: Նա իսկույն գտավ և վերացրեց անսարքու-
թիւնը:

Շոֆերը չէր տիրապետում ավտոմոբիլի մոտորին։ Նա չկարողացավ հայտարարել անսարքութեան պատճառները, և արագորեն չվերացրեց այն։

ՀԻՇԻՐ, ԸՆԿԵՐ

1. Տիրապետել տեխնիկային—այդ նշանակում է կատարելապես, մինչև նրբությունը, ինչպես իր հինգ մատը իմանալ, մանաչել իր մարտական տեխնիկան, նրա տեխնիկական հատկությունները (ինչպես ե նա կառուցված, ինչ փոխգործողություն ունեն նրա մասերը, վորոնք եմ նրա հնարավոր քերությունները)։

Ինչպես արագորեն վերացնել այդ քերությունները։ Առանց դրան չկա և չի կարող լինել հաջողություն։

Այժմ խորհենք ահա թե ինչ դեպքի վրա, վորը տեղի յե ունեցել է եւ. Ար. Հատուկ Կարմիր բանակի մարտերի շրջանում սպիտակ-չինացիների դեմ։ Կարմիր բանակային վաշտերից մեկը սպիտակ-չինացիների ամբողջ յերկու դուամարտակի ճնշման տակ հարկադրված յեղավ յետ քաշվել։ Նահանջը պաշտպանում եր զնդացրերի կրակը։ Նահանջը պաշտպանելու համար մնացել եր կրտսեր հրամատար զնդացրորդ-դեկտորները Գրիշինն իր համարով։ Գնդացիքը զբին իր հողաթմբի յետևում, սպասում են հակառակորդի հայտնվելուն անտառի կողմից, վորը տեղավորված եր յերկու կիլոմետրի վրա։ Հակառակորդը չստիպեց իրեն սպասել։ Սպիտակ-չինացիները վաշտին հետապնդելու համար ուղարկեցին հեծելախմբի մի վաշտ։ Հեծելավաշտն արշավելով դուրս յեկավ անտառից և քեց ուղղակի ճանապարհին մոտիկ քողարկված զնդացրի վրա։ Հեծելավաշտի ու մեր զնդացրորդների միջև հեռավորությունն արագորեն կրճատվում եր։ Կարմիր բանա-

կային Իվանովը, ջղայնանալով, հրում ե Գրիշինին, նա առանց շտապելու, շարունակում ե նշանադրելու, սպասում ե, դանդաղում ե։ «Դե՛, կրակի՛ր, կհատրեն մեզ»—ջղայնացած ասում ե Իվանովը։ «Ապա՛ր»,—հանդիստ պատասխանում ե Գրիշինը և, հակառակորդին մոտ թողնելով 500 մետր հեռավորություն վրա, քաջ ե անում հակառակորդի վրա սպանիչ կրակ։ Հակառակորդը հարկադրվում ե ձիուց իջնել և պոռկել, հեծելավաշտի մի մասը խուճապի մատնված, քշում ե զեղի անտառ։ Զոհի հրամատար Գրիշինը չկրակեց նրա համար, վոր զերադանց յուրացրել եր իր մեքենայի մարտական հատկությունները։ Նա դիտեր, վոր լիթե զնդացրի կրակը կարող ե դործել 800 մետրի վրա, և հանդիստ թողեց, վոր հակառակորդը մոտենա այդ հեռավորության վրա։

Ինչի՞ մասին ե խոսում այս որինակը, վորը վերջված ե ԲԳԿԻ մարտական պրակտիկայից։ Նրա մասին, վոր մարտիկի, հրամատարի համար, վորոնք ուսումնասիրել են իրենց հանձնած մարտական մեքենայի հատկությունները, վորոնք սովորել են ճշտորեն կիրառել այդ մեքենան մարտում, նրանց համար ասահովված ե հաջողությունը ասպազա ճակատամարտերում։

ՀԻՇԻՐ, ԸՆԿԵՐ

2. Տիրապետել տեխնիկային—այդ նշանակում է կատարելապես ուսումնասիրել գեմֆի մարտական հատկությունները. այն գեմֆի, վորը գտնվում ե քաղաքի սպառազինության մեջ, նշանակում ե սովորել գերազանցորեն ոգտագործել այն մարտում։

Ամենակատարելագործված զենքն ել վոչ խելացի օգտագործման դեպքում անողուտ ե։

Խոսքը տանք իմպերիալիստական պատերազմի հաշմանդամին, վորը պարծում է այն մասին, թե ինչպես ինքը թուեցավորվել է դադերից :

«...Մեր տեղամասում գերմանացիները քանիցս դործադրեցին խեղդիչ դադեր: Վերջին անգամ, այդ կլինեի մի շարաթ սրանից առաջ: Այդ պատճառով, յերբ յես տեսա, վոր դեպի մեր խրամատներն է մոտենում արագորեն գաղային ամպը, այդ հանգամանքն առաջվա նման իմ մեջ հուզմունք չառաջացրեց: Բոլորն արագությամբ հազան հակադադերը և սկսեցին պատրաստվել յես մղելու գերմանացիներին դրոհը, վորը սովորաբար լինում էր գաղային ալիքից հետո: Սակայն հակադադը հազնելով, յես իսկույն ինչվոր անհարմար բան զգացի: Շնչառությունս դժվարանում էր, քանի գնում, ալիքի գժվարանում էր շնչառությունս: Իսկ դադի ալիքը կամաց-կամաց շրջապատում էր մեզ, և թվում էր, թե ծայր չկա այդ ալիքին: Գիտակցությունս կորցնելով, յես պատուեցի գիմակը և դեն չարտեցի: Գաղի ալիքը ներս թափանցեց թոքերիս մեջ և յես վայր ընկա գիտակցությունս կորցրած: Իմ բախտն էր, վոր այդ վայրկյանին ըամին քչեց տարավ դադի վերջին մնացորդը:

Հիվանդանոցում ընկերս պատմեց ինձ, վոր իմ հակադադում կպել ու բորբոսնել է ուտինը բերանի մուտքի մոտ: Այն ժամանակ յես հիշեցի, վոր յես նախկին գաղային դրոհից հետո չեմ մաքրել հակադադը: Այդ անվուրթ վերաբերմունքն էր, վոր ինձ այսպես հաշմանդամ դարձրեց...»:

Ամենքի համար պարզ է, թե ինչ է սովորեցնում այս պատմությունը: Տեխնիկան (իսկ հակադադը նույնպես կովի տեխնիկական միջոց է, ինչպես ամեն զենք), վորը

դեռ էստ խնամում, կհրաժարվի մարտում քեզ ողնելուց: Մարտիկի մեքենա-ողնական անսարք տեխնիկան վեր է ածվում ծիծաղաշարժ մի բանի, կամ նույնիսկ դառնում է նրա թշնամին (ինչպես այդ պատահեց հակադադի հետ, մեջ բերված որինակում): Անսարք տանկը, թընդանոթը, գնդացիները և այլն միայն ծանրաբեռնում են դորամասը, խանդարում են նրա դործողությունը: Ահա թե ինչ է ասում տեխնիկայի խնայման մասին ՀՌԽ նախագահի տեղակալ՝ ընկ. Տուխաչևսկին:

«Ժամանակին մաքրելն ու յուղելը և ֆիշտ վերաբերմունքը տեխնիկային՝ նրան ոգտագործելու ժամանակ—մարտում գեներալ ու տեխնիկայի անմեքծում աշխատանքի ապահովման համար հիմնականն է:

Այն տեխնիկայով, վորը վատ խնամքի պատճառով անպետք է դարձել, հաղթանակ չի կարելի տանել: Յուրաքանչյուր կարմիր բանակային պետք է ըմբռնի, քե վարքան կարևոր է տեխնիկայի խնամումը: Ի՞նչ կատարվի, յերբ սավառակների և տանկերի մոտորները կանգնեն, յերբ հրետանու հրաձգաքյան գործիքները սխալ աշխատեն, յերբ գնդացիները յերեքված ու ջալոված են, յերբ հրացանների հատիկները ծոված են. սվինը և նշանոցային շրջանակը ծոված է, յերբ նոնակների գարկանները ժանգոտ են, գալանակները կոտրված, հակագազում սրբած չի լինի ռեգիմի ֆրոնտինը, ծնկավոր խոզովակը կեղտոտած և այլն: Պարզ է, վոր այդպիսի դեպքերում շատ ավելորդ արյուն կքափվի և դժվար է հույս դնել մարտի հաջողության վրա:

Հարկավոր է խստորեն կատարել հրամանատարների բոլոր ցուցումները տեխնիկան խնամելու, սիրելու և իր գեներալ խնայելու վերաբերյալ, վորպեսզի նա առանց

վրիպելու խփի նշաններին, կրիտիկական մոմենտին չհրաժարվի աշխատելուց»:

Յերեակայիր, ընկեր, ահա թե ինչ.

Կուղնեցիու ածխահանքերի հանքադործներն ածուխ են հանել և ուղարկել Մադնիտոդորսի: Մադնիտոդորսիու հանքադործները հողից յերկաթահանք են ստացել և Կուղնեցիու ածխի հետ միասին դոմնայի մեջ են լըցրել: Բարդ մեքենաները դործի յեն գցված. և ահա հալված և մետաղը: Գնացքն այդ մետաղը տարավ դենքի դործարանը: Այնտեղ բարդ մեքենաները տասնյակ մարդկանց հսկողութան տակ այդ մետաղից պատրաստեցին գնդացիք: Գնդացիքն ուղարկեցին կարմիր քանակային դորամաս և ընկավ մի անշնորք, անկարգապահ մարտիկի ձեռքը: Նա վատ և մաքրել այդ գնդացիքը, չի յուղել, չի խնայել տեղափոխութան, յերթի ժամանակ: Յերեք ամսից հետո գնդացիքը շարքից դուրս և գալիս, մարտական մեքենան դառնում և պողպատի մի կտոր: Իդուր անցավ հանքադործների և պողպատ յեփողների, յերկաթուղայինների և գինիարսեւոնների աշխատանքը: Քամուն տրվեց գնդացիքը պատրաստելու վրա ծախսված փողը: Իսկ կարմիր բանակը կորցրեց մի մարտական մեքենա, թուլացավ նրա մարտական հզորությունը:

Իսկ ի՞նչ կատացվի, յեթե այդպիսի անշնորք մարտիկների թիվը վուճ թե մեկ, այլ միքանի հարյուրներով լինի: Յեթե գնդացիքի բաղդին արժանանան հեռախոսային ասլաբատը վատ կապավորի ձեռքում, կամ ամտոմորելը վատ շոֆերի ձեռքում և այլն, ո՞ւմն և այդ ողուտ: Միմիայն դասակարգային թշնամուն:

ՅԻՇԻՐ, ԸՆԿԵՐ

3. Տիրապետել տեխնիկային.—այդ նշանակում և առիթով գերազանցորեն խնայել այն, խնամել այն, կանոնավոր և նշտորեն վերաբերվել նրա հետ՝ ոգտագործելու ժամանակ: Նա, ով չի խնայում տեխնիկան, նա վնասում և կորստալիս Միության պաշտպանութանը, ոգնում և մեր թշնամիներին:

Մենք արդեն դիտենք, ընկեր, վոր կարմիր բանակն ունի դորքերի տեխնաբաղմապիսի տեսակներ, ամենաբաղմապիսի տեխնիկայով: Զորքերի այդ տեսակներից յուրաքանչյուրն իր խնդիրն ունի մարտում (որինակ՝ հրետավորը գնդակոծ և կատարում, սապյորը կամուրջ և դցում, տանկավարը լարացանցի մեջ ճանապարհ և բանում հետեակի համար և այլն—նայած մարտի պայմաններին): Սակայն դորքերի բոլոր տեսակների ջանքերն ուղղված են մի միտանական նպատակի: Այդ նպատակն և հաղթել թշնամուն: Այստեղից պարզ և, վոր դորքերի բոլոր տեսակների աշխատանքը պետք և կառուցվի մի պլանի համաձայն:

Ի՞նչ կլինեն, յեթե ասենք տրինակ, հրետանին իր կրակն ամբողջութամբ կենտրոնացնեն աջ թևի վրա, առանց հրետանու կրակի աջակցութան: Կամ թե՛ հետեակը հարձակվել հակառակորդի գնդացիքի վրա և ունենալ մեծամեծ կորուստներ, իսկ տանկերն այդ ժամանակ նոր սկսեցին մարտի դուրս գալ: Պարզ և, վոր այդպիսի դործողությունների ժամանակ շատ քիչ հույս կարելի յեր գնել հաղթութան վրա:

Հատկապես այդ և պատճառը, վոր ասում են համադործակցությունը (համաձայնեցումը դործողությունների մեջ) դորքերի բոլոր տեսակների միջև—բանակի դործողությունների հիմքն և, հաղթանակի գրավանն և մարտում:

Ուրեմն բաժնական չէ, որինակի համար, թնդանոթ թով հրաձգություն կատարել, այլ հարկավոր և սովորել նաև կրակն ուղղել այնպես, վորպեսզի այդպիսով ոգնես զորքերի մյուս տեսակի աշխատանքին: Բաժնական չէ թուշել սովորել սավառնակի վրա, դիպուկ ուսմբեր ձգել հակառակորդի վրա, — այլ հարկավոր և սովորել նաև դործել հրետանու հետ միասին, ոգնել նրան՝ գանելու նշանը և պետք և կարողանալ դործել հետևակի հետ միատեղ և այլն:

Զորքերի բոլոր տեսակների համադործակցությունն ձեռք բերելու համար զորական միավորության հրամատարությունը բոլորի համար կազմում է մարտի մեքնդհանուր պլան: Ամբողջ ժամանակ զորամասերը կապ են պահպանում իրար միջև: Յուրաքանչյուր մարտիկ պետք է հասկանա, թե ինչպես ինքը կարող է իր դենքով ոգնել զորքերի մյուս տեսակին:

«Հետևակը, — ասում է ընկ. Տուխաչևսկին, — իր վրա յե կրում մարտի գլխավոր ծանրաբայունը, նա հաղահարում է վիթխայի դժվարություններ հակառակորդին դեմ առ դեմ, կրակային ու բռնամարտային մարտ է վարում և ամրացնում է ձեռք բերված հաղթանակը: Այդ պատճառով հրետավորները, կապավորները, ֆիմիկները, սաղյոյրները և մյուս մասնագետները պարտավոր են ամեն կերպ աջակցել հետևակին, քեքևացնել նրա մարտական աշխատանքի դժվարությունները, ոգնել նրան, վոր նա հաղթանակի հասնի ամենանվազ կորուստներով:

Այս բոլորը խոսում են այն մասին, վոր յուրաքանչյուր կարմիր բանակային պետք է հասկանա վոչ միայն զորքերի իր տեսակի տակտիկան (մարտական դոր-

ծողութայունների յեղանակը), այլև զորքերի այն տեսակներինը, վորոնք աջակցում են նրան, սպասարկում են նրան, վորոնց հետ նա աշխատում է:

Այս պահանջը հաճախ չափով վերաբերում է նաև հետիոտնին: Յեթե հետիոտը չդիտե, թե մարտում ինչումն է ոգտակար տանկը, — ինչպես կարող է նա դործել նրա հետ մեկտեղ: Յեթե որինակի համար, հրաձիգը չի հասկանում, վոր յերբ հրետանին, հրետանական նախապատրաստումից հետո, իր կրակը վոխարում է հակառակորդի դասավորության խորքը, և վոր այդ նշանակում է, վոր ինքը պետք է սկսի հարձակումը, — ինչ շահ կարող է լինել այդպիսի «համադործակցությունից»:

Ինչուդ ամենակատարեպադործված տեխնիկան հաղթություն չի բերի, յեթե բոլոր մարտիկները չդիտեն այդ տեխնիկայի հետ համադործակցության կանոնները:

Միևնույն ժամանակ յուրաքանչյուր մարտիկ քաջ պետք է իմանա, թե ինչպես պետք է պայքարել հակառակորդի տեխնիկայի դեմ: Յենթադրենք, վոր մեր վաշտի վրա յե շարժվում է տանկը: Ինչ կստացվի, յեթե մարտիկները տանկի դիտական և մարտական անդրերի (ձեղքերի) վրա հրաձգություն կատարելու փոխարեն, սկսեն հրաձգել նրա վրա (տանկի) դեղակներով անձակելի զրահի վրա և մոռանան նոնակների կապոյի մասին, քողարկման մասին. այն մասին, վոր տանկի յետևից հետևակն է ընթանում և վոր հենց այդ տանկի հետ յեկող հետևակն է դիտավոր թշնամին: Այդ բոլորից վոչ մի լավ բան չի կարելի ուղտել մեր վաշտի համար: Այնինչ տանկը կմնա անվնաս: Հետևապես, յուրաքանչյուր մարտիկ պետք է վոչ միայն կա-

դողանա գործել իր տեխնիկայի հետ միասին, այլև
դեպքեր և կարողանա պայքար մղել հալածակորդի տեխ-
նիկայի դեմ:

ՀԻՇԻՐ, ԸՆԿԵՐ

4. Տիրապետել տեխնիկային—այդ նշանակում է
սովորել համագործակցել այդ տեխնիկայի հետ, իմա-
նալ քե ինչով նա կարող է քեզ ոգնել մարտում և ինչով
դու պետք է ոգնես նրան, միևնույն ժամանակ իմանալ,
քե ի՞նչպես պետք է կռվել հակառակորդի տեխնիկա-
յի դեմ և ի՞նչպես վնչնչացնել այն:

5. Տեխնիկան պահանջում է յերկաքե կարգապահու-
թյուն

Կարմիր բանակի տեխնիկական հագեցումը, տեխ-
նիկան յուրացնելու խնդիրը պահանջում են ամեն
կերպ ամբացնել յերկաթե հեղափոխական կարգապահ-
հումքում, մեծագույն վորոշակիություն յուրաքան-
չյուր մարտիկի աշխատանքում, հրամատարի հրամանի
լիակատար կատարում: Մարտական մեքենան չի հան-
գուրթում անփութ վերաբերմունք:

Շոֆերը նախքան դուրս գալը չի ստուգել մեքե-
նայի յուղի առկայությունը: Այդ պատճառով ճանա-
պարհի կիսին մեքենան դուրս է գալիս շարքից: Հրե-
տավորը վատ է խնամում հրանոթը և այդ պատճառով
նա հրաժարվում է մարտում գործելուց:

Ստորիստը նախքան թռչելը չի դնել սալառնայի
մոտորը: Ինչպիսի փոքրիկ անսարքություն, վոր պա-
հանջում էր ընդամենը հինգ րոպե՝ ուղղելու համար,
մնացել է աննկատելի: Իսկ մի կես ժամից հետո այդ

պատճառ է դառնում սավառնորդի (ոդաչուի) կյանքի
և սավառնակի խորտակման:

Այդպես ել ամեն մեքենա պահանջում է կարգա-
պահություն, ուշադիր վերաբերմունք և ժամանա-
կին խնամք:

Տեխնիկայի մարտական ողտագործման ժամանակ
անփութություն անկարգություն արտահայտությունե-
րը կարող են մեծամեծ վնասներ հասցնել զորքերին պա-
տերազմի ժամանակ: Ի՞նչ կլինի, յեթե հրետավորների
վատ կարգապահություն պատճառով նրանք ուշանան
կրակ բանալ հակառակորդի հարձակվող տանկերի վրա,
կամ յեթե մարտի ժամանակ տանկավարի անկարգա-
պահություն հետևանքով, վոր մոռացել է ստուգել տան-
կը, թե նրա մեջ բենզին կա՞ թե վոչ:

Կարմիր բանակի տեխնիկական հագեցումը պար-
տավորեցնում է մարտիկին՝ ունենալ յերկաթե հեղափո-
խական կարգապահություն, վոչ միայն մարտում, այլև
խաղաղ ուսուցման ժամանակ: Այստեղ նույնպես առանց
կարգապահության, առանց վորոշակիորեն պահպանելու
տեխնիկայի ողտագործման կանոնները, անխուսափելի
յեն խորտակումները, կոտորվածքները, թանդարժեք մե-
քենայի կորուստը և ԲԳՊԻ մարտական հզորություն թու-
լությունը:

Պետք է հիշել նաև այն մասին, թե ինչ կարող է
պատահել, յեթե անխնամ վերաբերմունք ցույց տանք
պաթյոնիկ նյութերի պահպանմանը, վառուղի պա-
պանմանը կամ դինամիտի պահպանմանը: Վո՞րքան
դժբախտ դեպքեր կարող են պատահել անդուլ վերա-
բերմունքից դեպի դենքը, դեպի մարտական մեքենան:

6. Կատարել և գերակատարել ուսուցման պլանը

Այսպես ուրեմն, ուսուցման տարիներում մարտիկը պետք է լավ ուսումնասիրի իր մարտական գեղը, տիրապետի նրա մարտական հատկություններին, սովորի կիրառել այն դորքերի մյուս տեսակների հետ համապատասխան ժամանակ ժամանակակից մարտի բարդ պայմաններում: Հենց այդ ինքիքն է, Վոր մարտիկը կատարում է իր տակտիկական ու հրաձգային, շարային ու ֆիզիկական պատրաստության ընթացքում:

Ֆիզիկական պատրաստության խնդիրն է կոփել, մարդել մարմինը, դարձնել այն դիմացկուն: Առանց ամուր ձեռքի չես սովորի կրակել, նետել նռնակ, խոցել սվինոլ: Առանց ամուր վոտքերի չես կարող հաղթահարել յերկար որդենացքներ, չես հասնի ոտնի յետևից հարձակման ժամանակ: Առանց կանոնավոր, ճիշտ շնչառության չես կարող արագ վաղեվադքեր կատարել կրակի տակ, յերբ արագությունից ե կախված քո կյանքը: Առանց ուժի ու ճարպիկության չես հաղթահարի այն արարդելները, վորոնք կկառուցի հակառակորդը, չես կարող տեղափոխել արկը, փամփուռներով արկողը, չես կարող մարտից դուրս բերել վերավոր ընկերոջը: Ֆիզիկական ուսուցումը պատրաստում է մարտիկին նրա համար վորպեսզի հեշտությամբ և առանց առողջութունը կորցնելու կարողանա տանել մարտական աշխատանքի բոլոր դժվարություններն ու զրկանքները մարտի ամեն տեսակ պայմաններում, ամեն տեսակ յեղանակին, տարվա ժամանակին:

Շարային պատրաստությունը սովորեցնում է մար-

տիկին ճշտությամբ շարժվել շարքում, արագորեն ընդունել անհրաժեշտ մարտական կարգը: Ժամանակակից մարտը տեխնիկայի կիրառման շնորհիվ (սավառակ, տանկ, զրահապատ և այլն) լի յե անսպասելի դեպքերով, արագահոս է: Նա (մարտը) կարող է սկսվել ուղղակի յերթում, զիշերթում և այլն: Ստորաբաժանման շարային համաձայնեցումը կարգի պահպանման գրավականն է, խուճապի դեմ գեղք է, զորքերի տարբեր տեսակների համագործակցության համար անպայման յեղաշինքն է:

Ֆակտիկական ուսուցումը հանդիսանում է կարմիր բանակի մարտական պատրաստության հիմքը: Անհատական կարգով ուսուցումն սկսելով, մարտիկն աստիճանաբար տիրապետում է գործելու հմտությունն ստորաբաժանման կազմում, զորամասի կազմում, միավորման կազմում: Նա ուսումնասիրում է քողարկման և տեղանքի ոգտագործման կանոնները: Նա սովորում է, թե ինչպես պետք է ամրացնել տեղանքը (խրամատներ փորել, գնդացրային բներ և այլն), ինչպես պետք է դիտել հակառակորդին, ինչպես հետախուզել, շարժական պահանջության ծառայությունը կատարել: Նա գործողությունները փորձ է ստանում մարտի տարբեր պայմաններում՝ պաշտպանության և հարձակման ժամանակ, անտառում, գիշերը և այլն:

Ընդհանուր-զորական, տակտիկական պարաօմունքների ժամանակ կարմիր բանակայինը ծանոթանում է գեղքի մյուս տեսակների և նրանց տեխնիկայի հետ, սովորում է համագործակցել նրանց հետ:

Հատկապես ուսուցման այդ մասը հանդիսանում է ամենից ավելի բնական և կարևոր: Այստեղ մարտիկը

վերաճակում և մարտի ամենաբարդ ձևերը, տիրապե-
տելով իր տեխնիկային, սովորում և կռիվ մղել հակա-
ակորդի տեխնիկայի դեմ:

Տակտիկական պատրաստության հետ անբաժան
անցնում և մարտիկի հրաձգային պատրաստությունը:
Նա նպատակ ունի սովորեցնելու մարտիկին կրակել
գիպուկ իր զենքով (հրացանով, զնդացրով, թնդանո-
թով, նոնանետով և այլն): Բայց այդ դեռ քիչ և: Հրետա-
վորը պետք և կարողանա վոչ միայն գիպուկ հրաձգել,
այլև իր կրակով համադործակցել հետևակի մանյովրի
հետ: Հրաձիգը պետք և կարողանա վոչ միայն արա-
գորեն դռնել և հարվածել շարժվող նշաններին, այլև
խեղացի հրաձգություն կատարել կապված զորամասի
տակտիկական դործողությունների հետ՝ պաշտպանե-
լով մարտից դուրս դալը, աջակցելով հարձակմանը,
ձգտելով հակառակորդի հետևակին կտրել, բաժանել իր
տանկից և այլն: Վորպիսի զեպքում հաճախ հրաձիգ-
ներն ու զնդացրորդները կրակ են վարում տակտիկա-
կան շատ բարդ պայմաններում—իրենց զորամասերի
զլխալիքելով, նրանց դասավորության արանքներով:
Հատկապես դրա համար հրաձգային պատրաստություն-
նը տարվում և տակտիկական պատրաստության հետ
կապված:

Մարտիկի ուսուցման ամբողջ կուրսը տարվում և
վորոշ աստիճաններով: Մանյովրներում, վոր անց են
կացվում աշնանը, ստուգվում և մարտիկի պատրաս-
տությունը, նա, այսպես առած, քննություն և տալիս
նորհրդային յերկրի պաշտպանության համար իր պատ-
րաստականությունից և ընդունակությունից:

40.509